

PODZEMNÍ STAVBY

4. část

Konvenční tunelovací metody

Prof. Ing. Jiří Barták, DrSc., doc. Ing. Alexandr Butovič, Ph.D.

ZÁKLADNÍ ROZDĚLENÍ TUNELOVACÍCH METOD

- **Konvenční tunelování (cyklický postup ražby)** – operace provedené v jednom pracovním cyklu umožňují postup ražby o jeden záběr
  - **Klasické tunelovací soustavy**
  - **Prstencové tunelování**
(prstencová metoda, NRTM, NTM, ADECO-RS, MOVP a další)
- **Plnoprofilové strojní tunelování („plynulý“ postup ražby)**
tunelovací stroje - razicí stroje a štíty

Vývoj klasických tunelovacích soustav

- Od 1. poloviny 19. století byla výstavba tunelů prováděna pomocí „klasických“ tunelovacích soustav. **Provizorní výztuž tvořila vřídřeva.**
- 1830 – železniční tunel Edge Hill v Anglii na trati Manchester – Liverpool (**Anglická soustava**).
- 1837 – tunel Oberau v Německu na trati Lipsko- Drážďany (**Rakouská soustava krokvová**).
- 1839 – železniční tunel Gumpoldskirchen v Rakousko-Uhersku na Jižní dráze (**Rakouská soustava podélníková**).
- 1964 - silniční tunel Massenbergr v Rakousku (**NRTM**).

KLASICKÉ TUNELOVACÍ SOUSTAVY

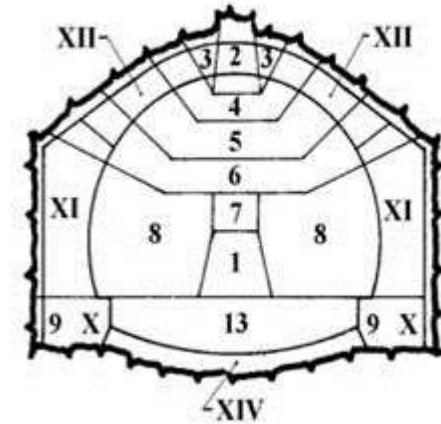
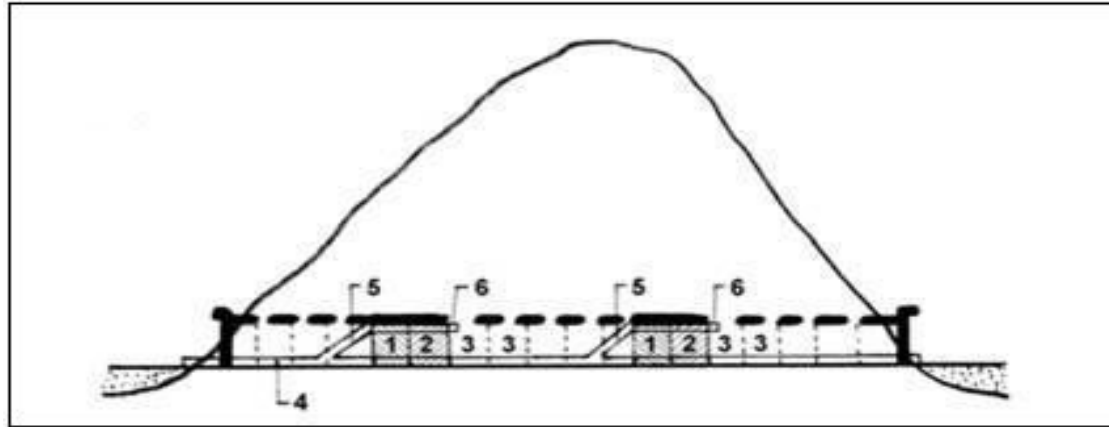
- **Rakouská soustava**
  - krokvová (původní)
  - podélníková zvaná „modifikovaná“
- Belgická soustava zvaná „podchycovací“
- Německá soustava zvaná jádrová
- **Anglická soustava**
- Italská soustava
- Kunzova soustava

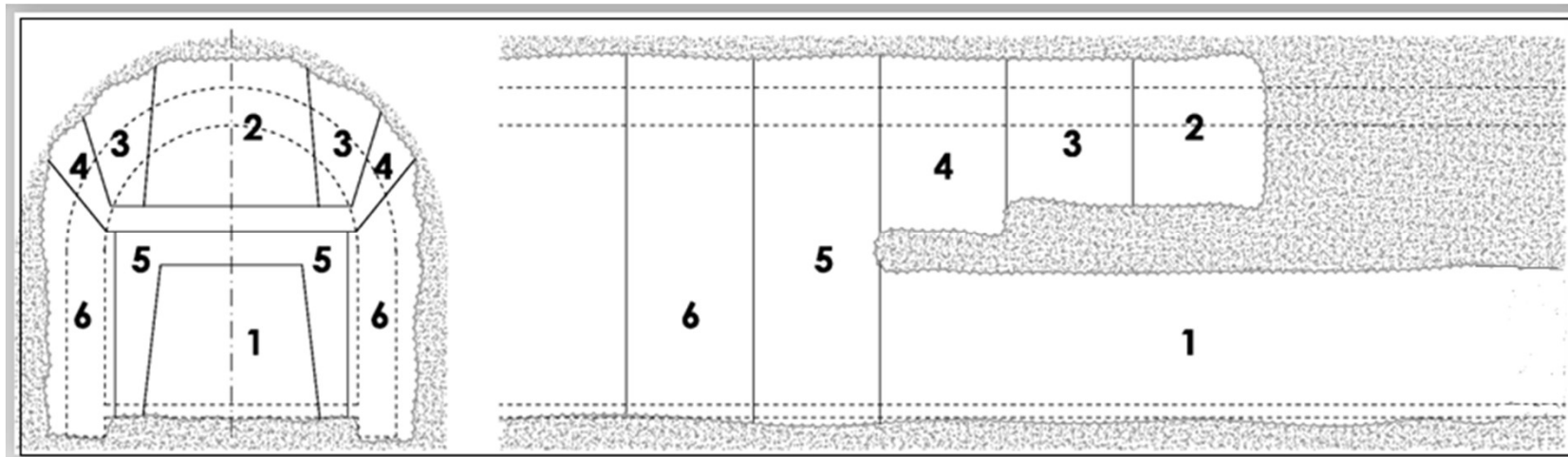
Sled prací a schéma pobírání

(rozvinutí prací v podélném a příčném směru)

- Pilířový systém

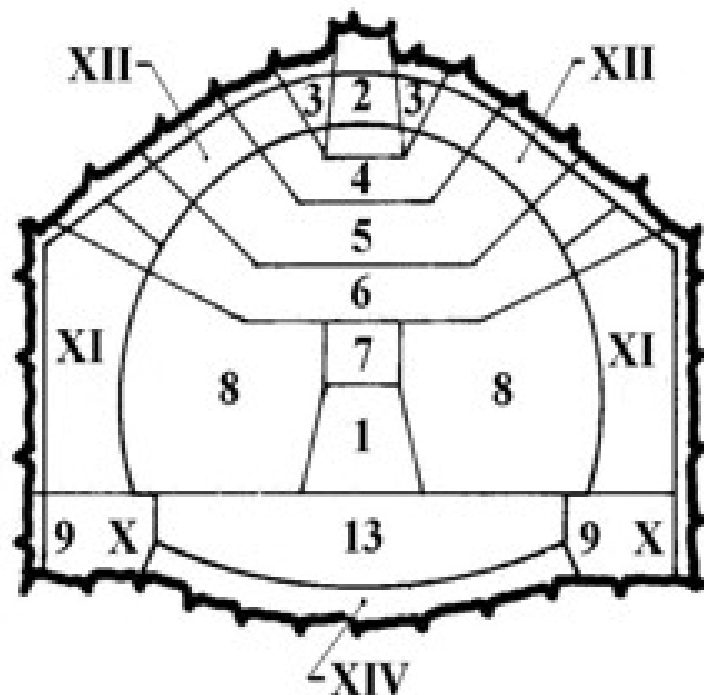

- Plynulý systém (výjimečně)

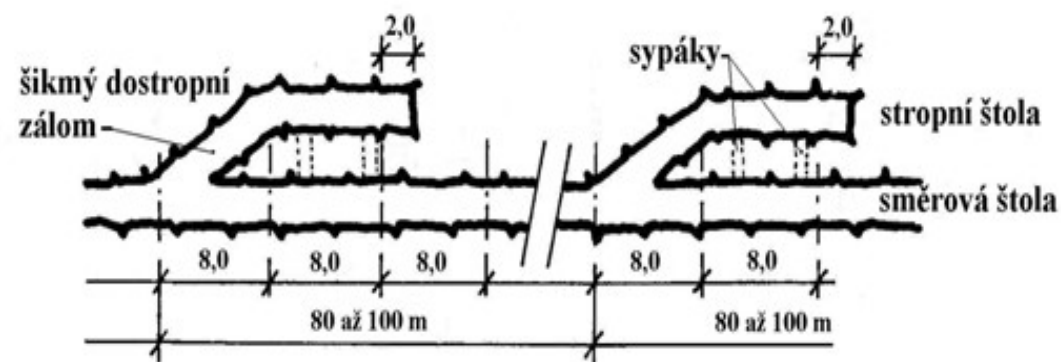
Rakouská soustava modifikovaná

Schema pobírání

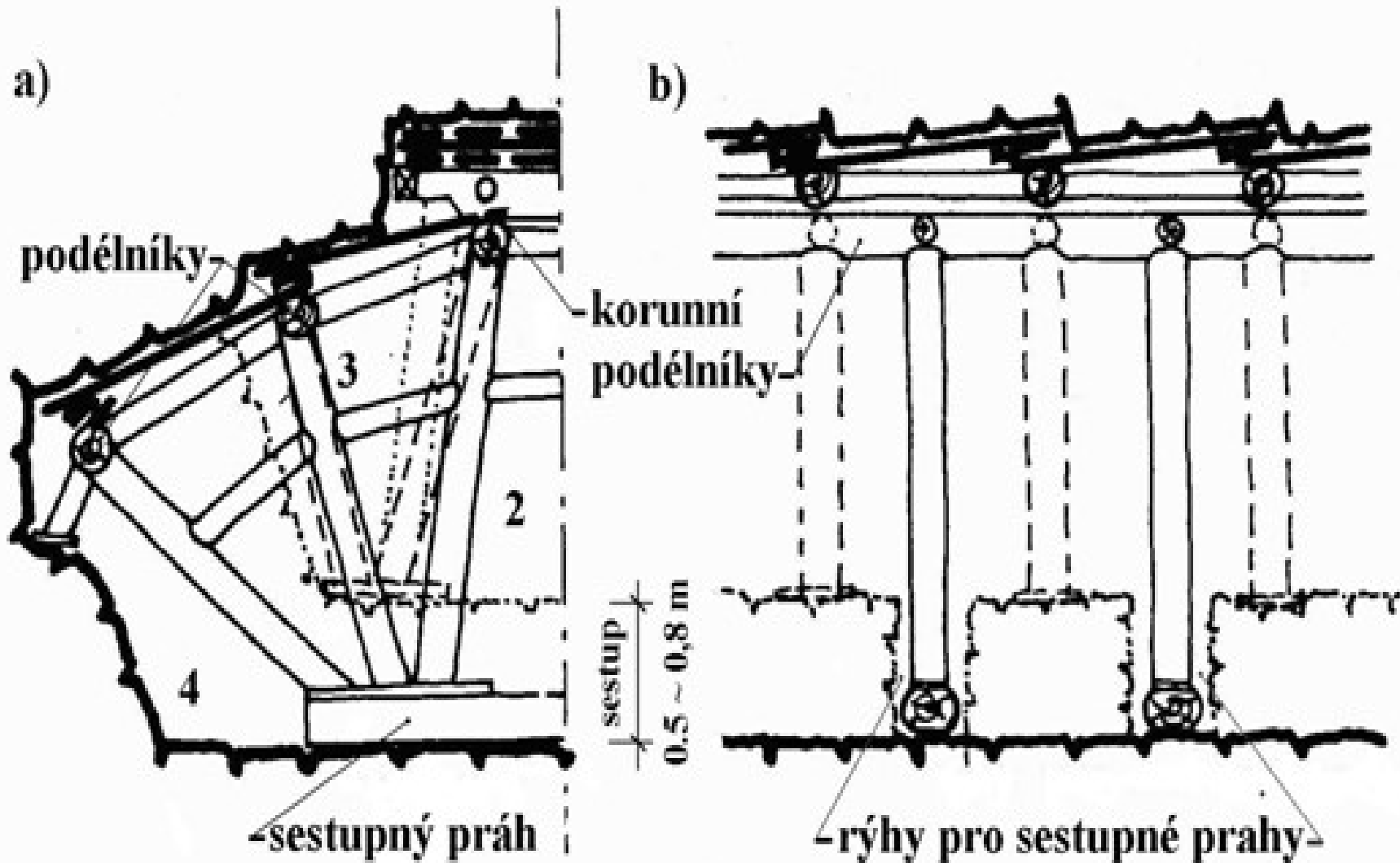
výlomy - arabská čísla
zdění - římská čísla

- 1 - směrová štola
- 2 - stropní štola
- 3 až 6 - výlom kaloty
- 7 - výlom pro hlavní sloupy
- 8 - výlom opěří
- 9 - výlom základů
- X - zdění základů
- XI - zdění opěr
- XII - zdění klenby
- 13 - výlom dna
- XIV - zdění spodní klenby

Dostropní zálomy při
pilířovém ražení

Postup pobírání v kalotě

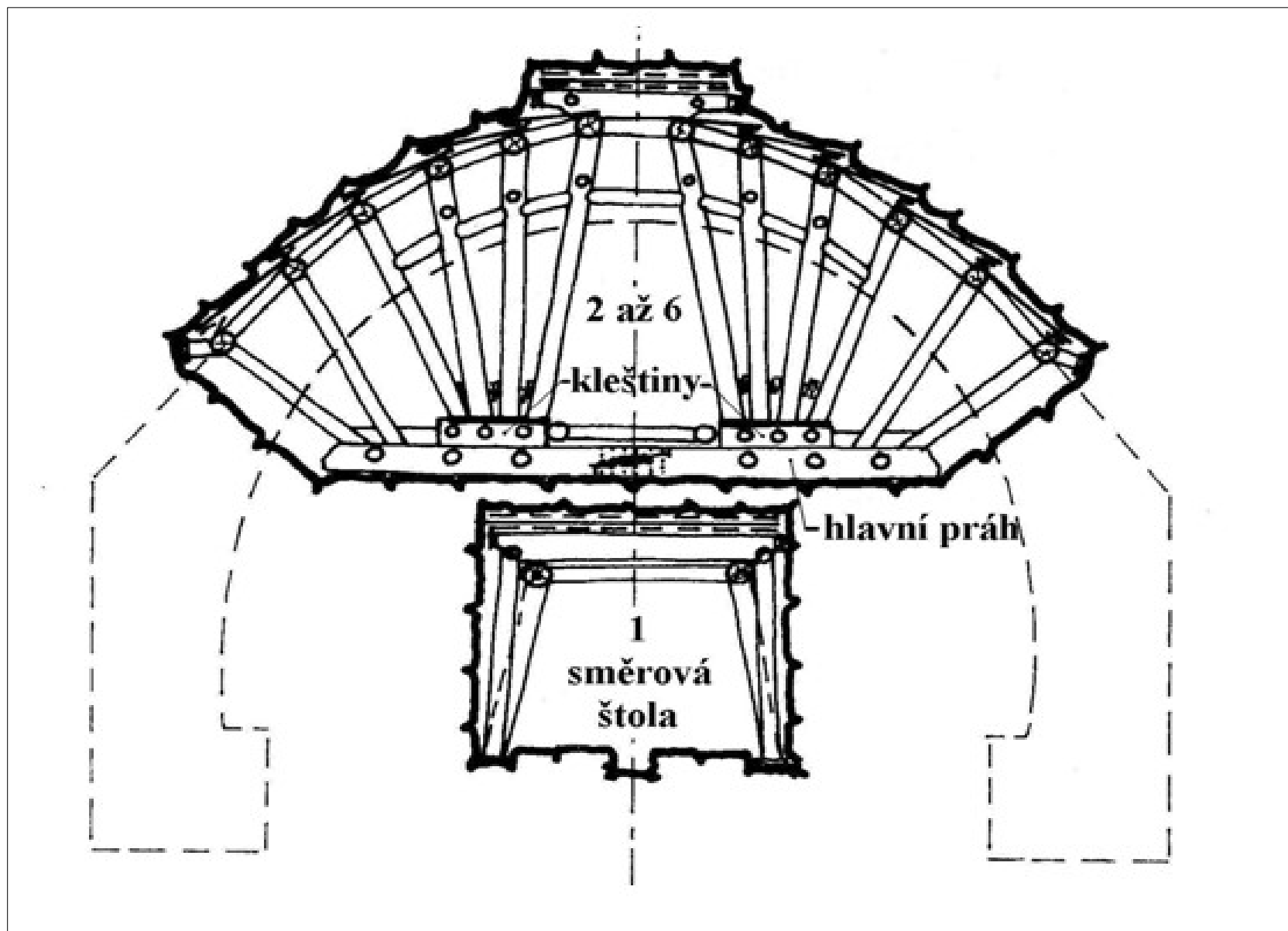

Směrová štola s podvlaky

Korunní podélníky v kalotě

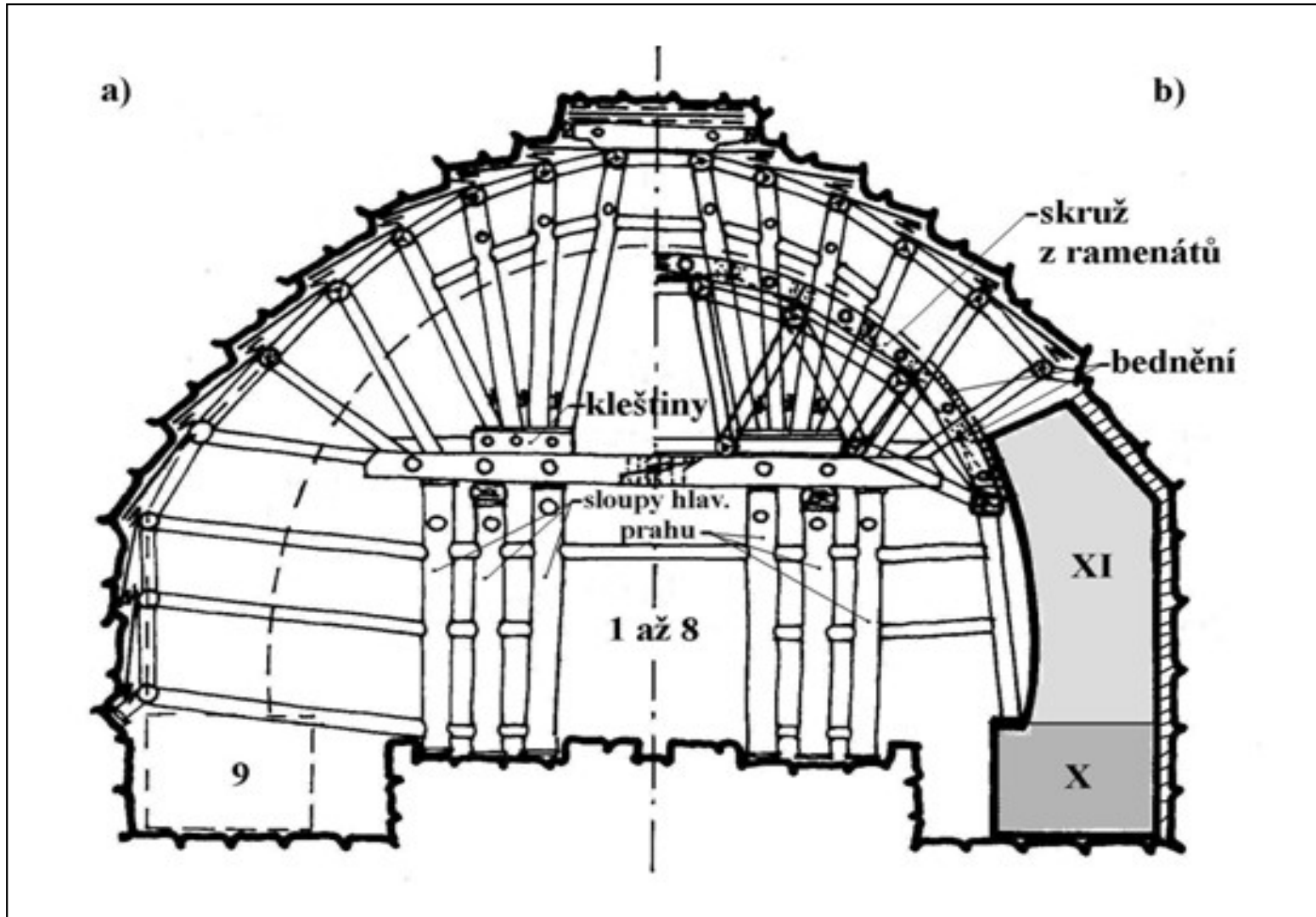

Výdřeva kaloty

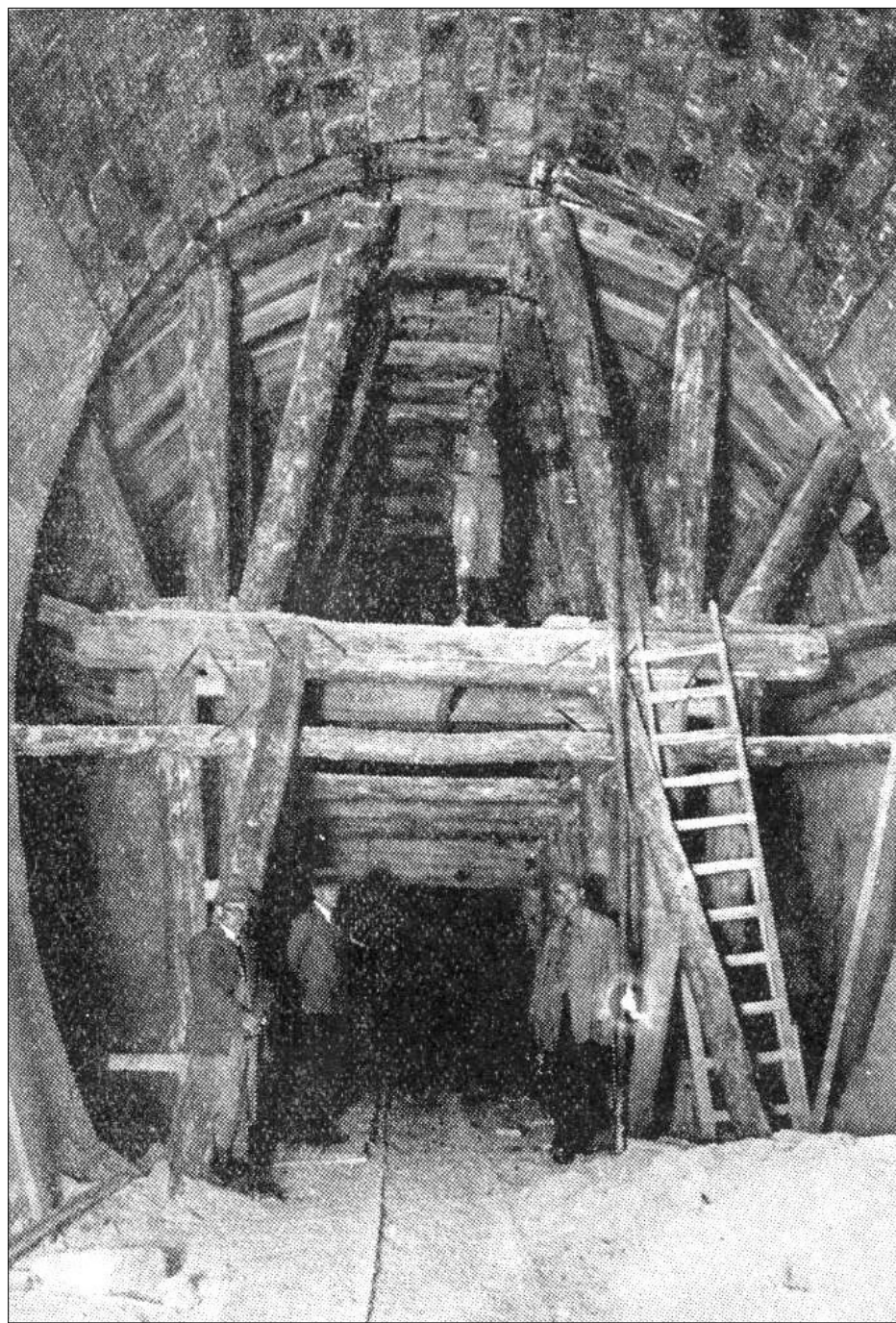
Letenský tunel

(délka 426 m - rakouská soustava, 1953)

výdřeva plného výlomu

výdřeva pro zdění klenby

Plný
výlom

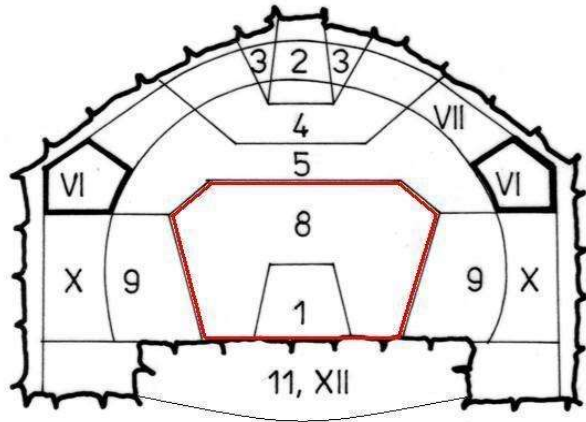

Výuková štola Josef FSv ČVUT

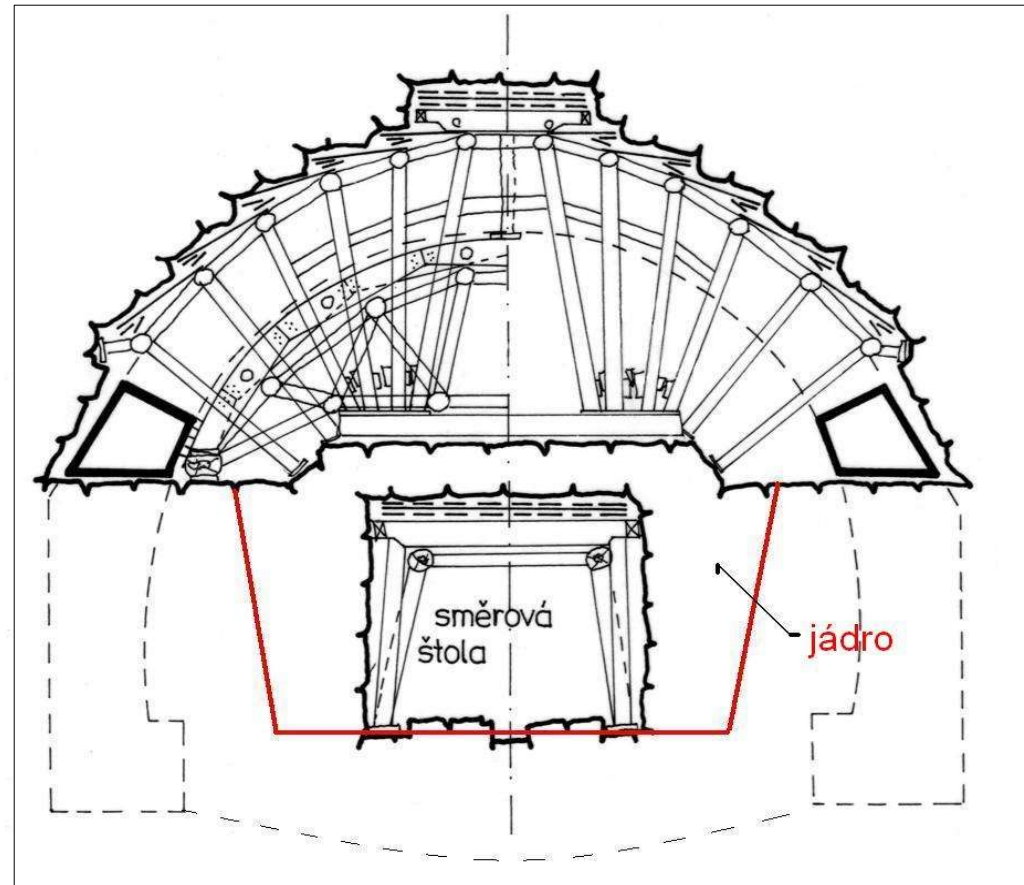

Belgická soustava tzv. podchycovací

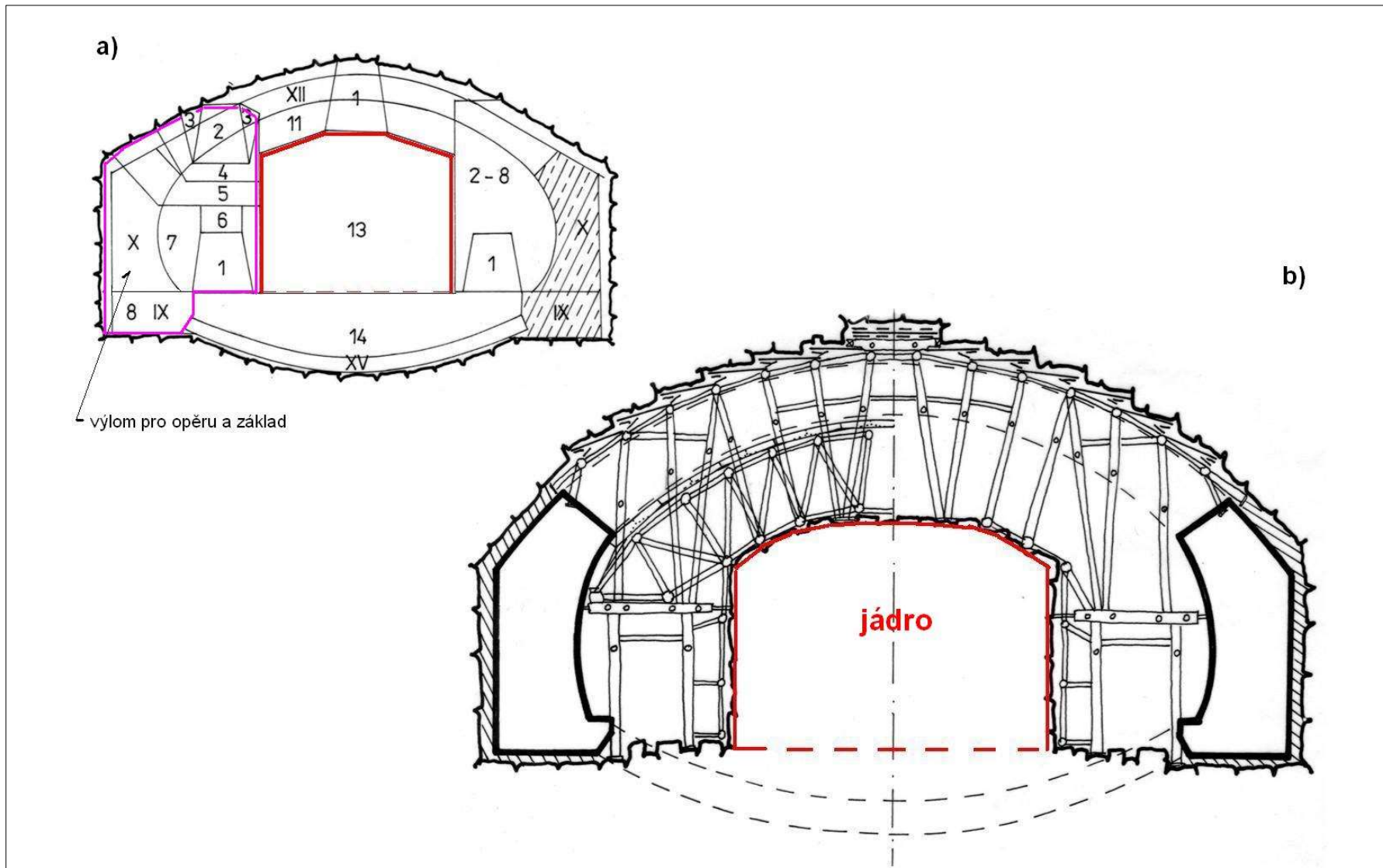

a) Schema pobírání

b) Výdřeva plného výlomu

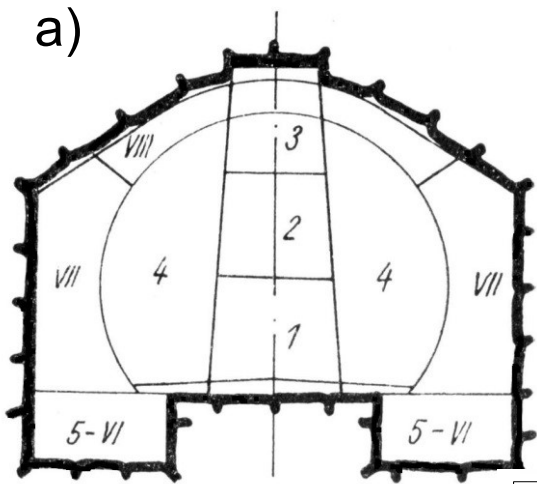
Německá soustava tzv. jádrová

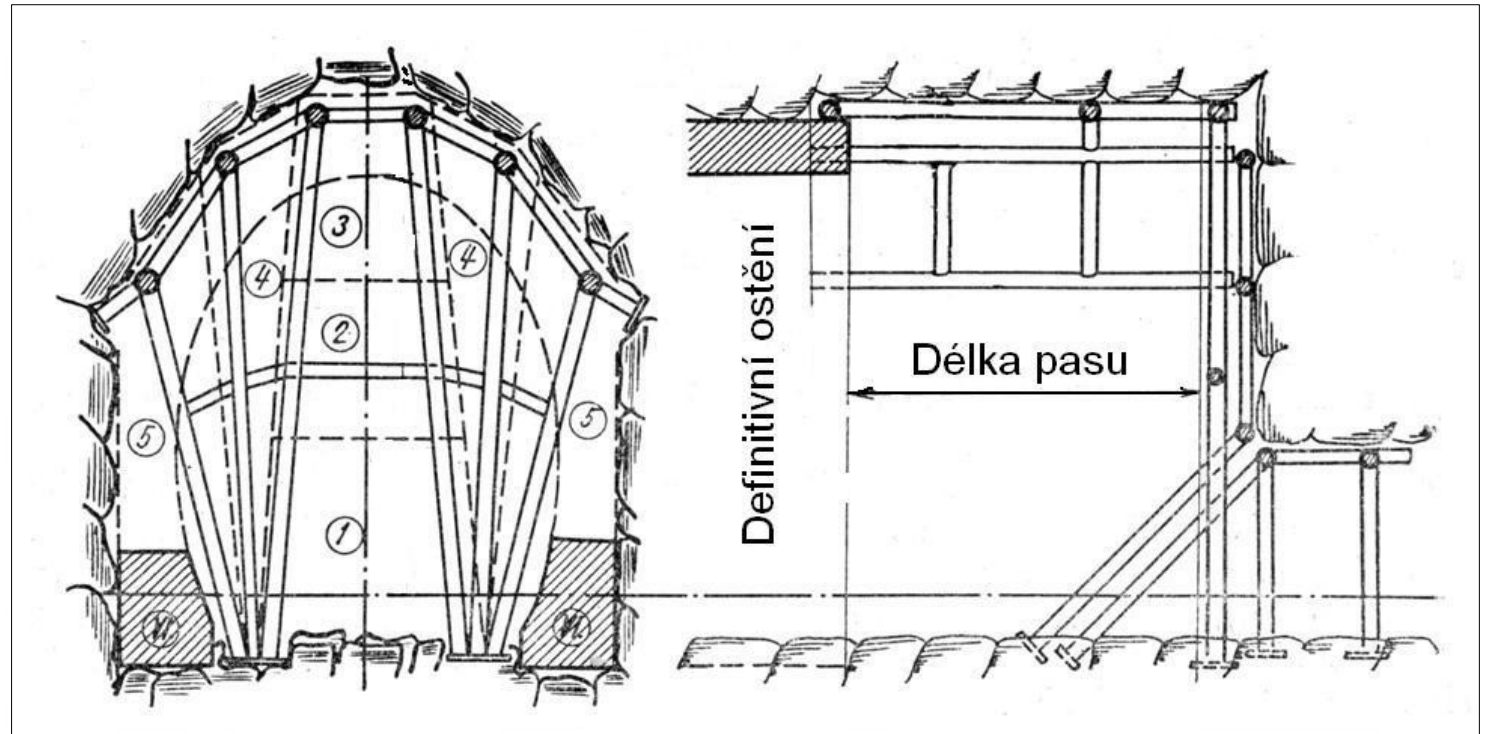
a) Schema pobírání

b) Vydřeva plného výlomu

Anglická soustava

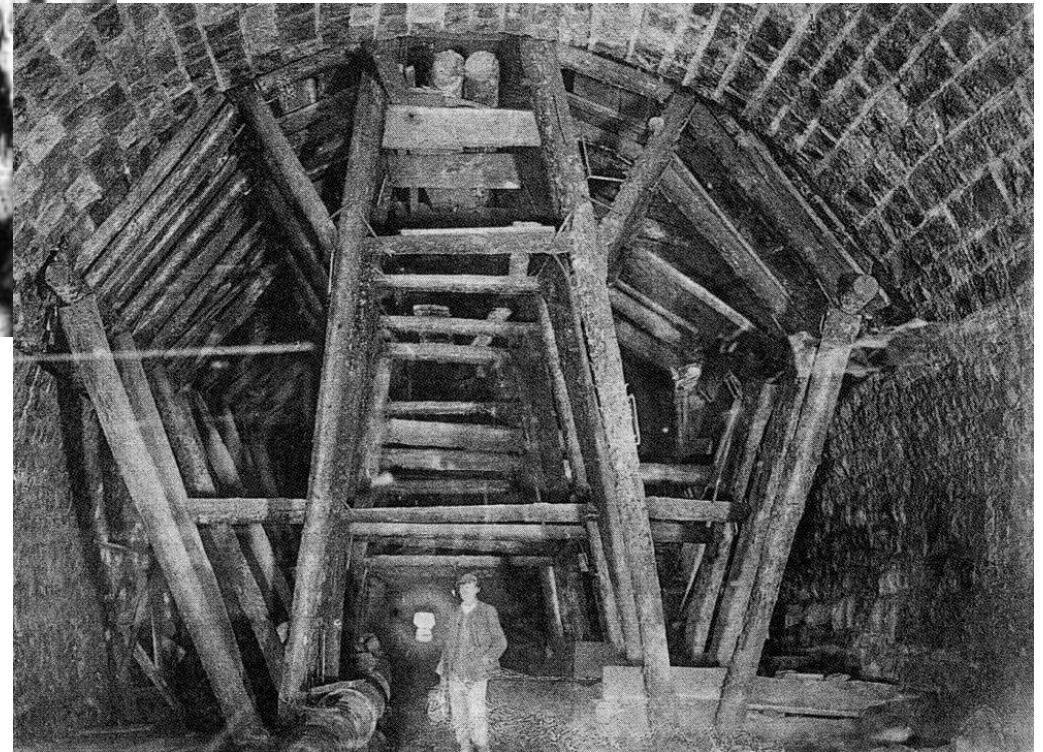
b)

a) Schema pobírání

b) výdřeva plného výlomu

Lötsgbergtunnel – 14.605 m

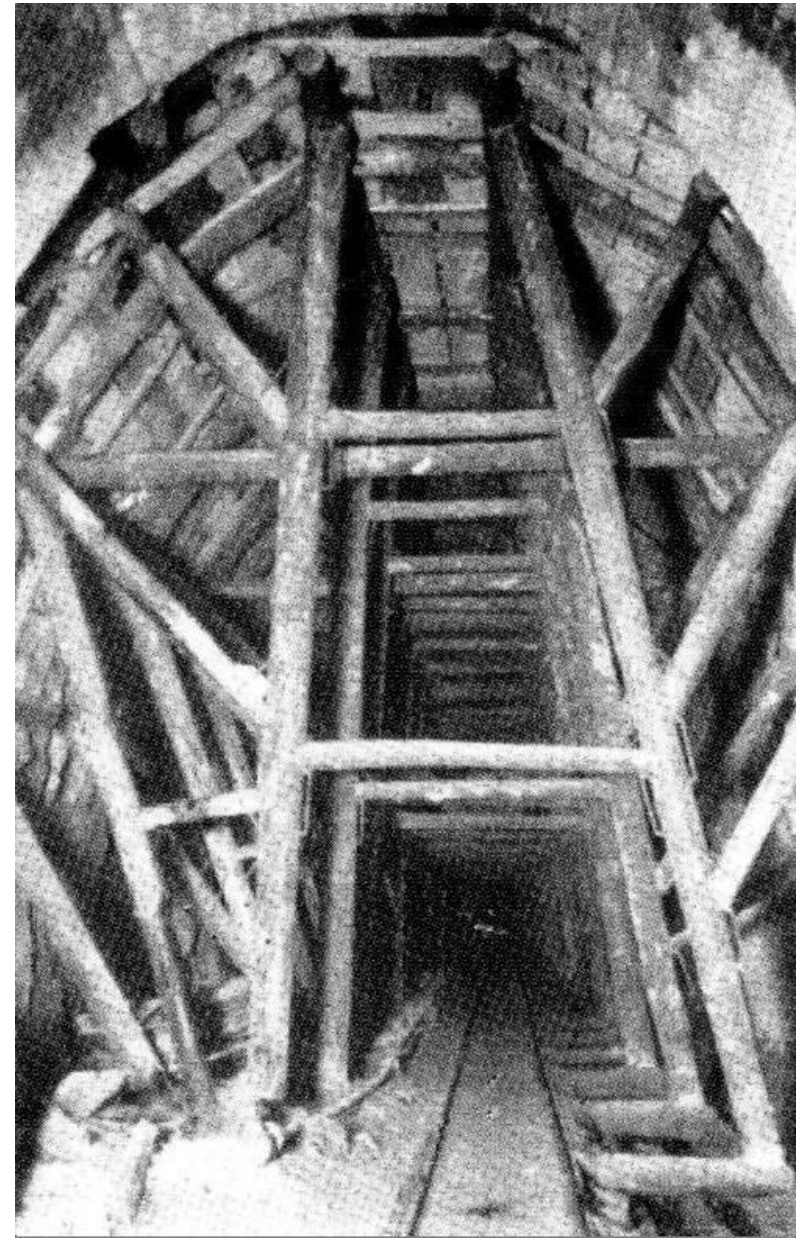

Doba výstavby 5,5
roku 1908 až 1913

Simplontunnel – 19.803

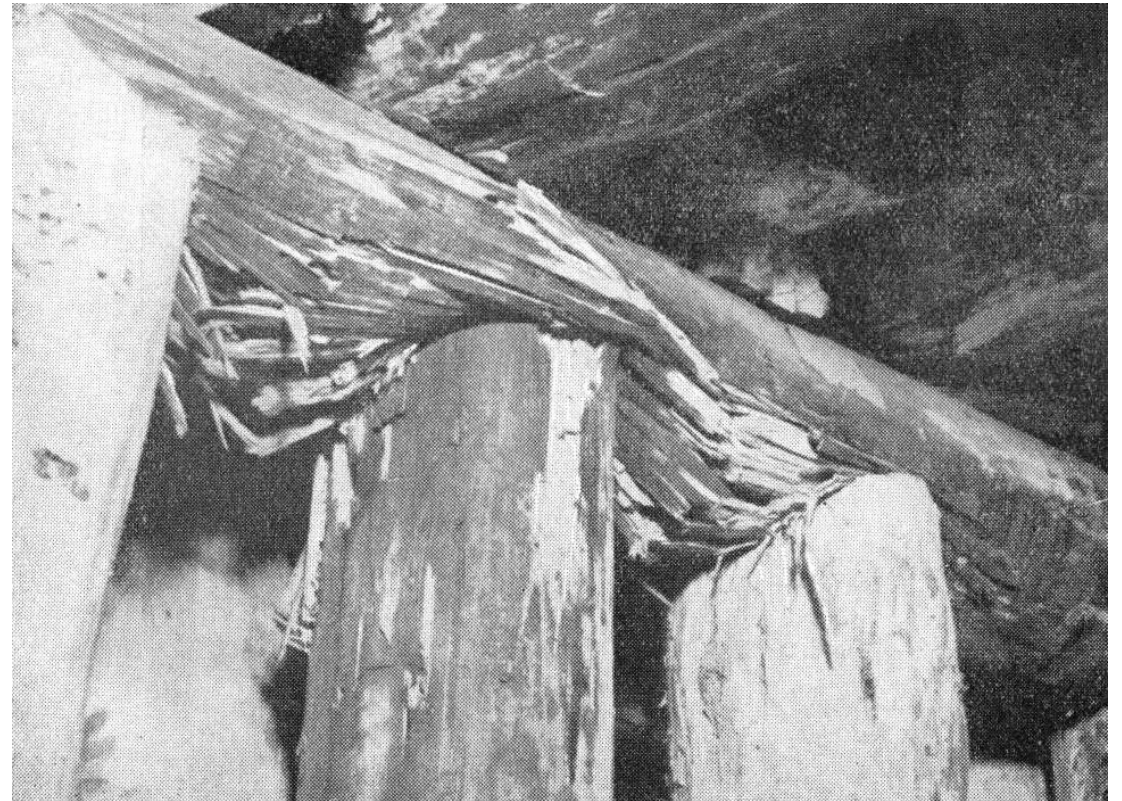

Doba výstavby 8
let 1899 až 1906

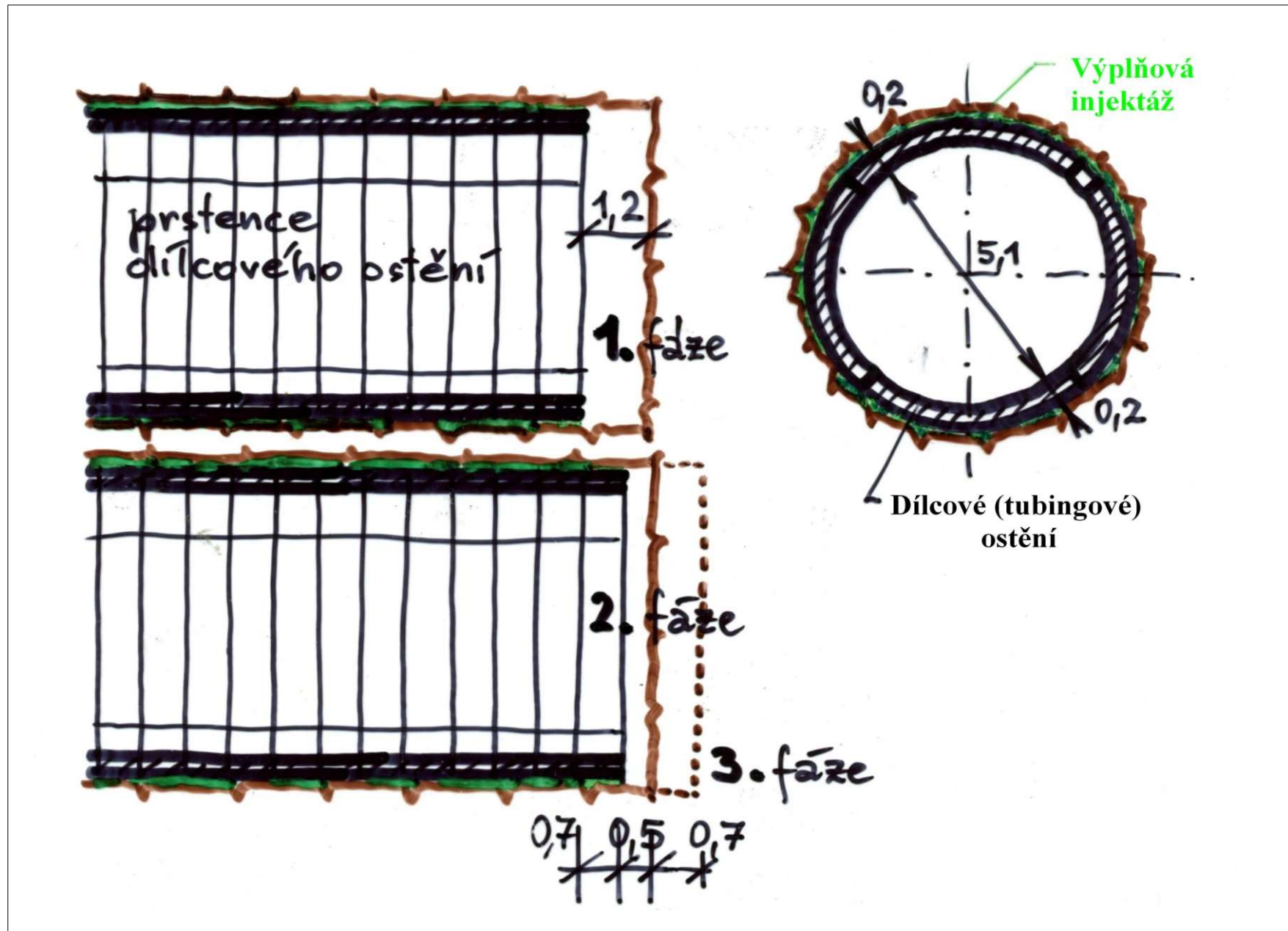
Tlaky na výdřevu

Prstencové tunelování

- A. Prstencová metoda („pražská“)
- B. Nová rakouská tunelovací metoda (NRTM)**
- C. Norská metoda tunelování („drill and blast“ – NTM)
- D. ADECO – RS (Lunardiho metoda – „NITM“)
- E. Metoda obvodového vrubu („Perforex“, obecně metody „Pre-Lining Systém“ – PLS)
- F. Metoda čelního odtěžování (modifikovaná milánská metoda, metoda „želva“)
- G. SCL (Sprayed Concrete Lining), Lasershell (Anglie)
- H. Spritzbetonbauweise, Kernbauweise (Švýcarsko)

A. PRSTENCOVÁ METODA

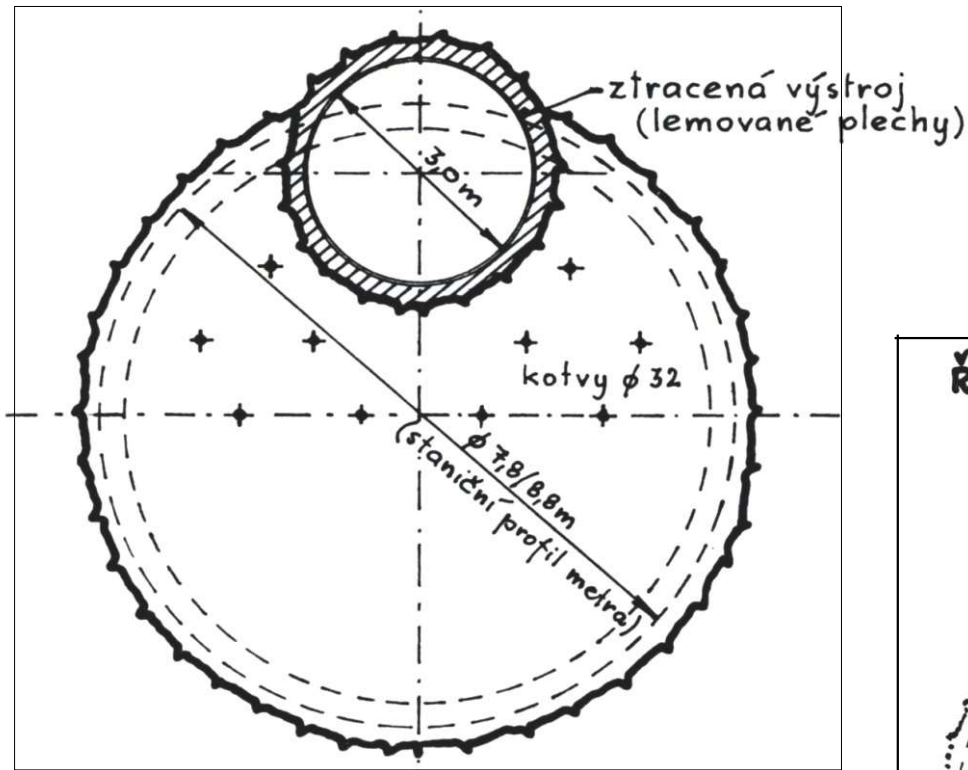

Základní atributy prstencové metody

- Obvykle kruhový tvar ostění z dílců (tubingů) – ukládání erektoem
- Tvarově neurčité ostění (staticky přeurčité) – nutná okamžitá výplňová injekce
- Nečleněný výrub – problémy se stabilitou čelby (pilot-štola, kotvení čelby)
- „Univerzální“ metoda (bezpečnost vs. hospodárnost)

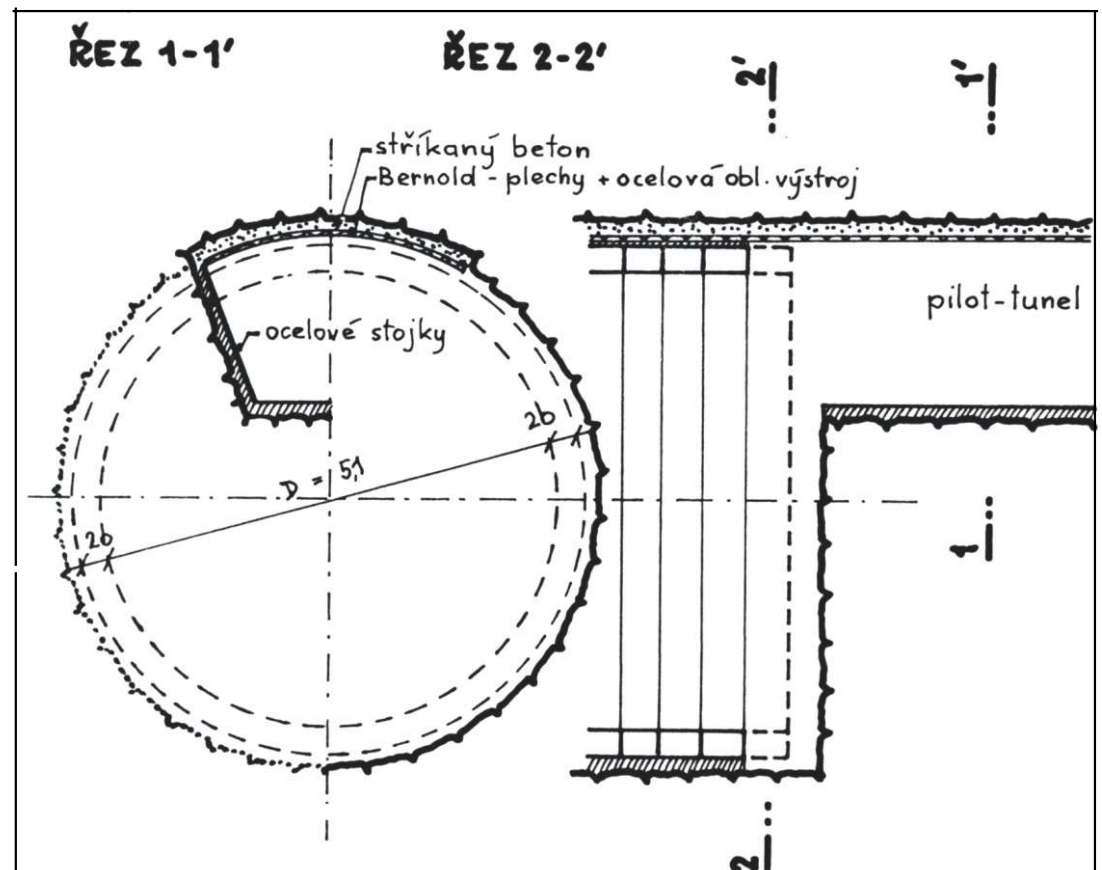
Stabilizace čelby

(„pražská“ prstencová metoda)

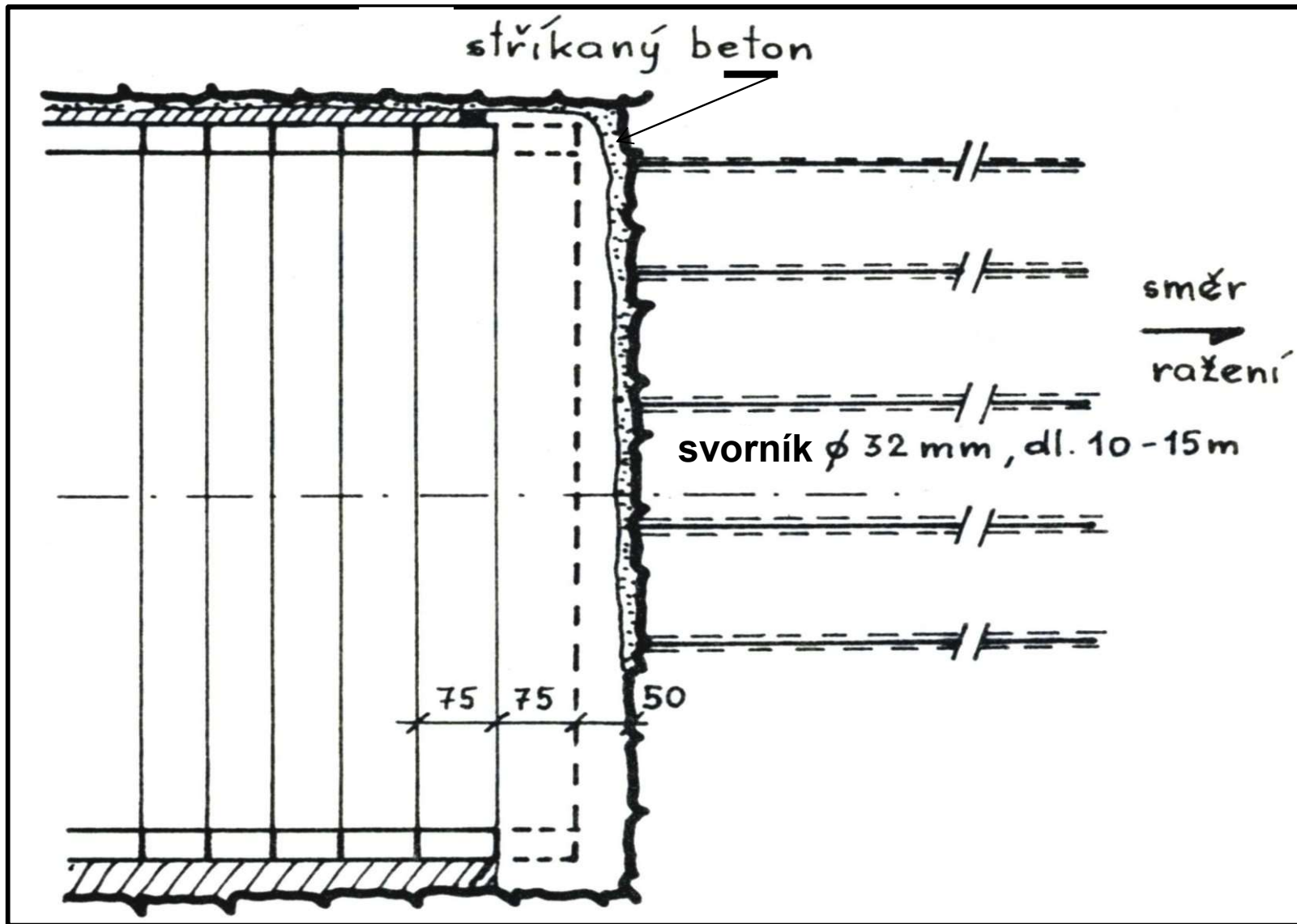
Kruhový pilot tunel v kalotě

„Lichoběžníkový“ tunel v kalotě

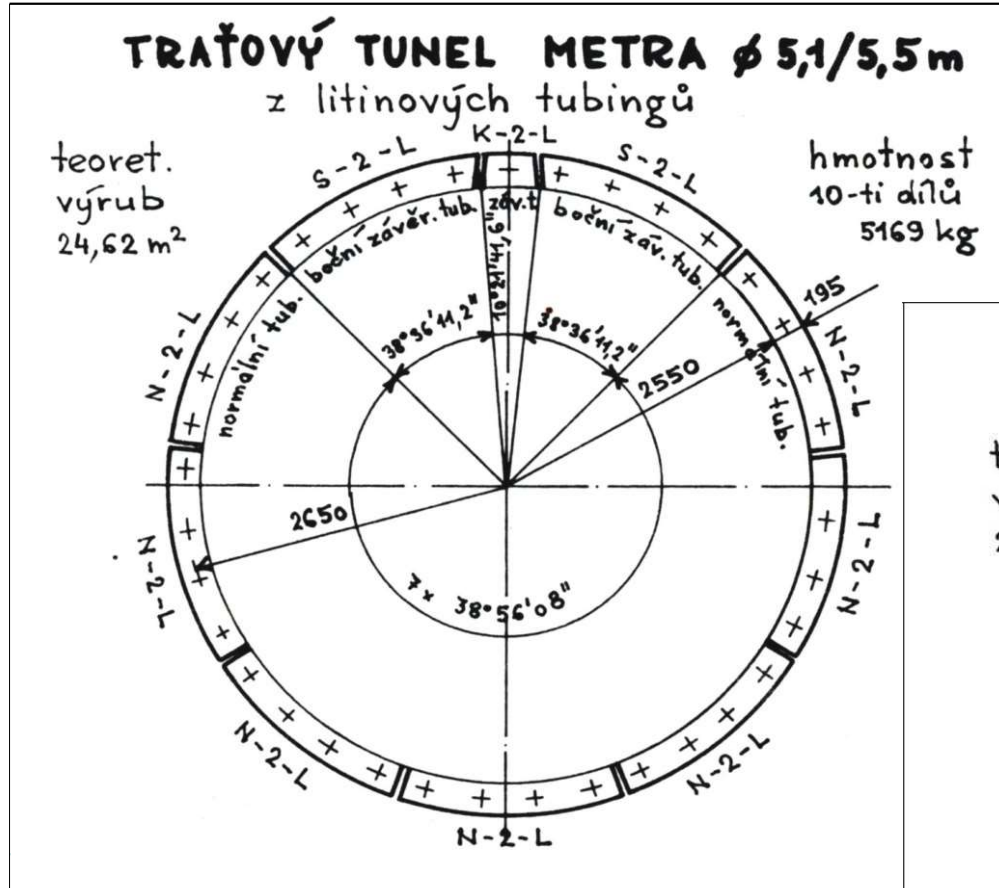

Stříkaný beton a kotvení čelby

(„pražská“ prstencová metoda)

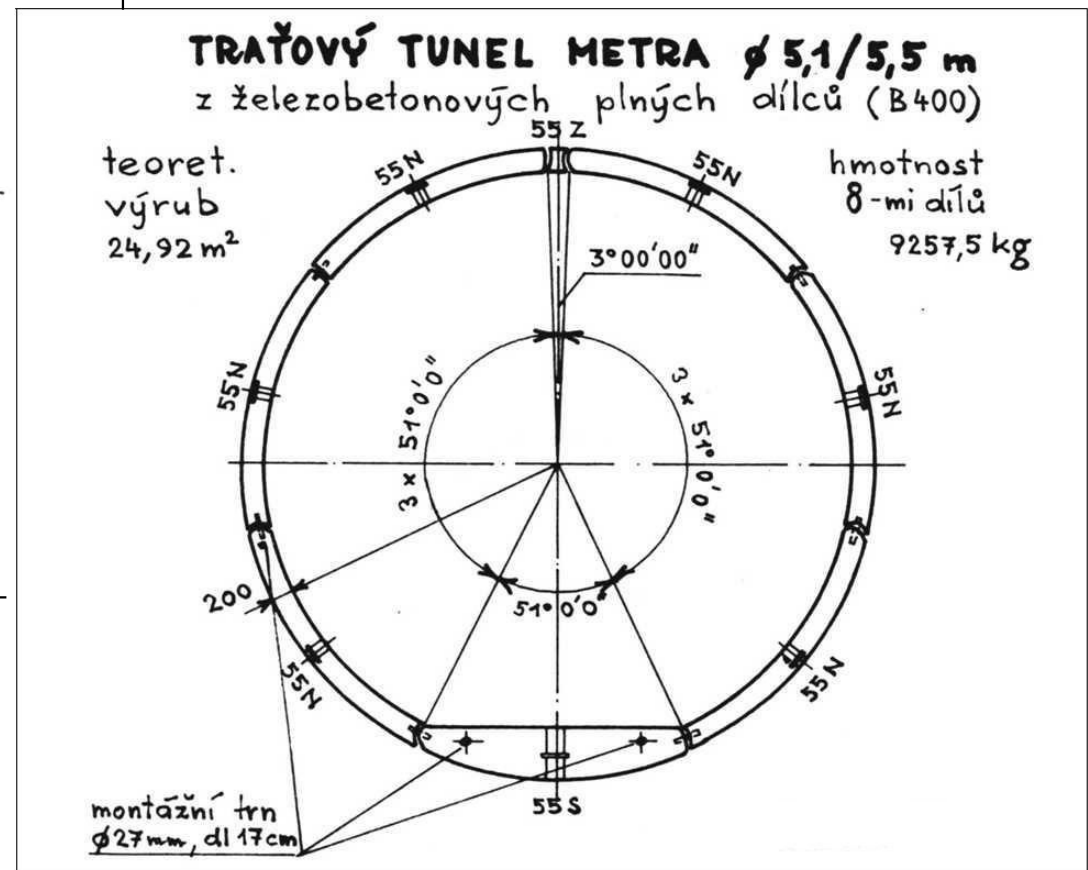

Tubingové ostění traťových tunelů metra

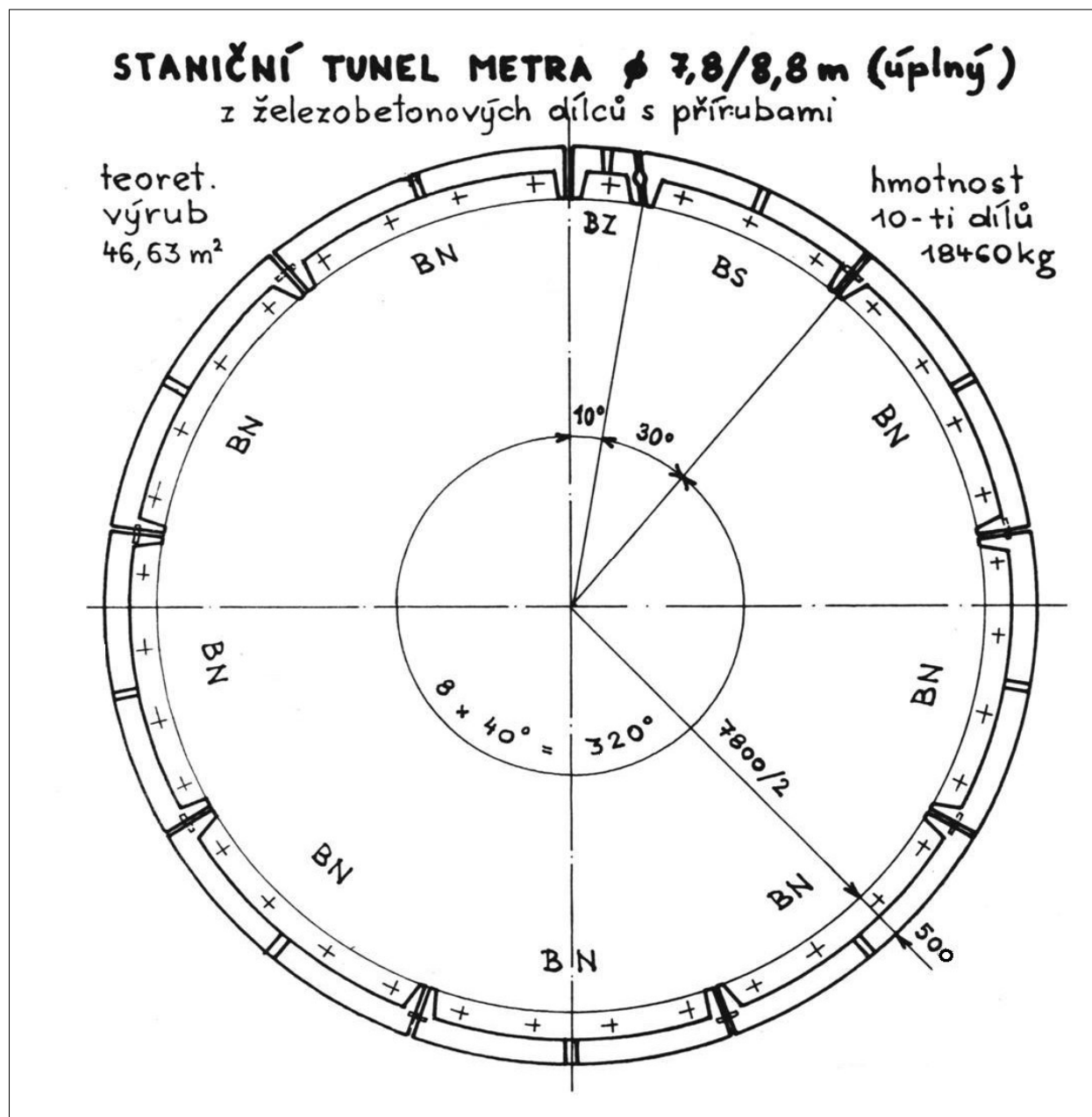

Litinové tubingy

Železobetonové tubingy

Tubingové ostění staničních tunelů

B. NOVÁ RAKOUSKÁ TUNELOVACÍ METODA

- **Název metody:** (NÖT, NRTM) versus (Spritzbetonbauweise, SEM, SCL)
- **Historický vývoj:**
  - Prof. L. von Rabcewicz – patent z roku 1948 – **zajištění výrubu dvouvrstevným ostěním**
  - Ing. A Brunner – patent z roku 1953 – **provizorní zajištění stříkaným betonem**
  - Prof. L. von Rabcewicz – 1962 Salzburg – 22 zásad **nového postupu tunelování nazvaného NÖT**, který se rychle ujal.

Rakouská soustava
(zajištění výrubu výdřevou)

NRTM
(zjištění stříkaným betonem)

Zásadní rozdíl mezi
provizorní výztuží
Rakouské soustavy
a
**Nové rakouské
tunelovací metody**

Observační metoda

- Vznik v 50. letech
- V 90. letech 20. století zakotvena v normách **EUROCODE** jako jeden ze způsobů navrhování a posuzování konstrukcí:
  - Statický výpočet
  - Přijetí předepsaných opatření
  - Experimentální modely a zatěžovací zkoušky
  - **Observační metoda**
- Od 60. let využívána při použití NRTM

Observační metoda - obecně

PRINCIP: **Základní návrh konstrukce je možno upravovat v průběhu výstavby**

POŽADAVKY:

1. Provést **návrh základní konstrukce** a stanovit meze pravděpodobného chování konstrukce
2. Provádět **monitoring** chování (observace vybraných veličin)
3. Měřené hodnoty musí ležet ve stanovených mezích nebo **splňovat očekávané trendy**
4. V opačném případě aplikovat připravená (i materiálově) opatření → **zastavení nepříznivého vývoje**

Observační metoda - tunely

PRINCIP: Postup ražby a způsob vyztužování výrubu se upravuje v průběhu ražby

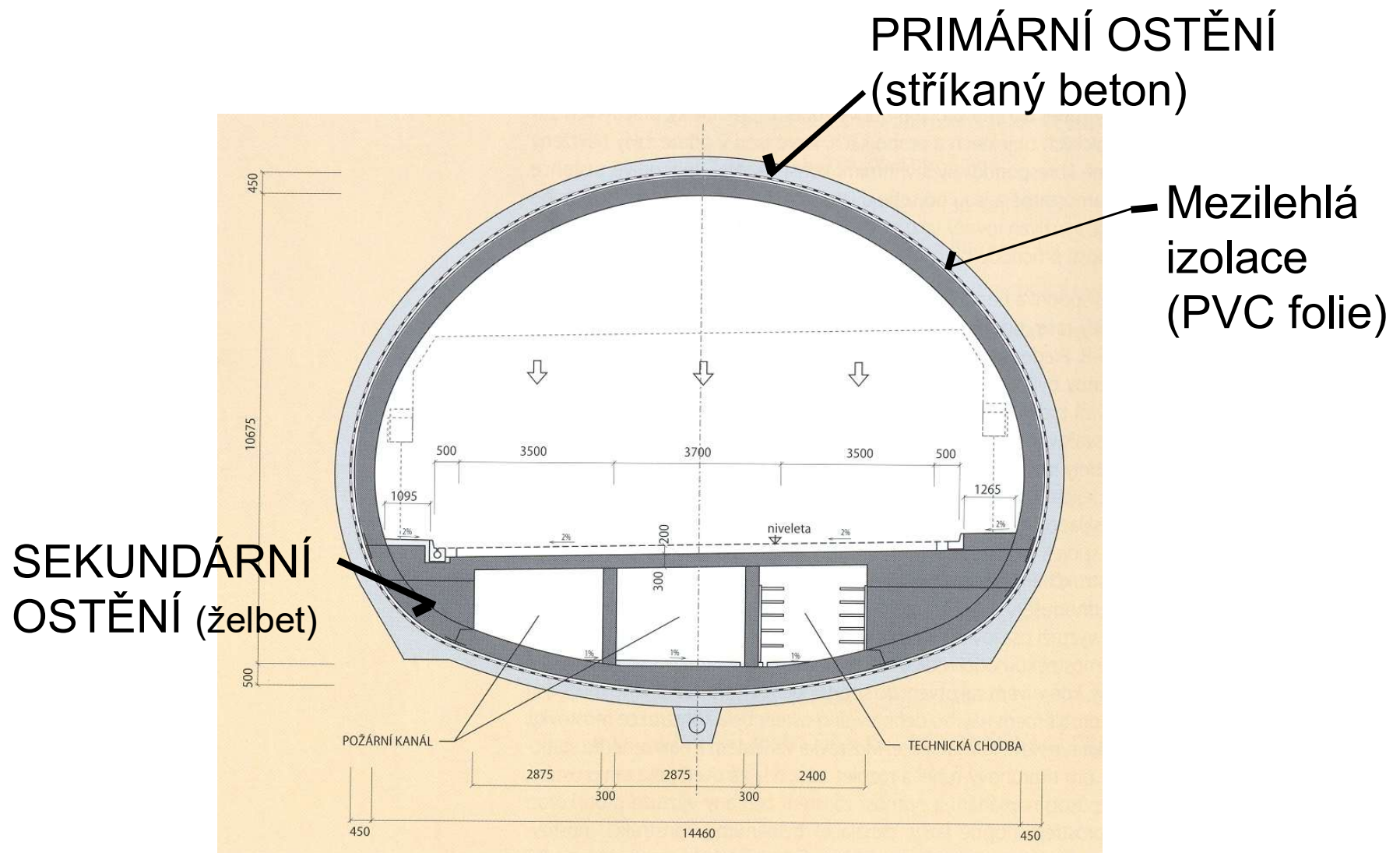
POŽADAVKY:

1. Základní návrh primárního ostění pomocí armovaného SB, obvykle se svorníky - stanoveny meze deformací
2. Monitoring deformací primárního ostění (konvergenční měření)
3. Nepříznivý průběh deformací primárního ostění nutno zastavit – zkrácení záběru, zahuštění svorníků, členění čelby, uzavření ostění, zesílení primáru
4. Po ustálení deformací se provede sekundární ostění

Základní principy NRTM

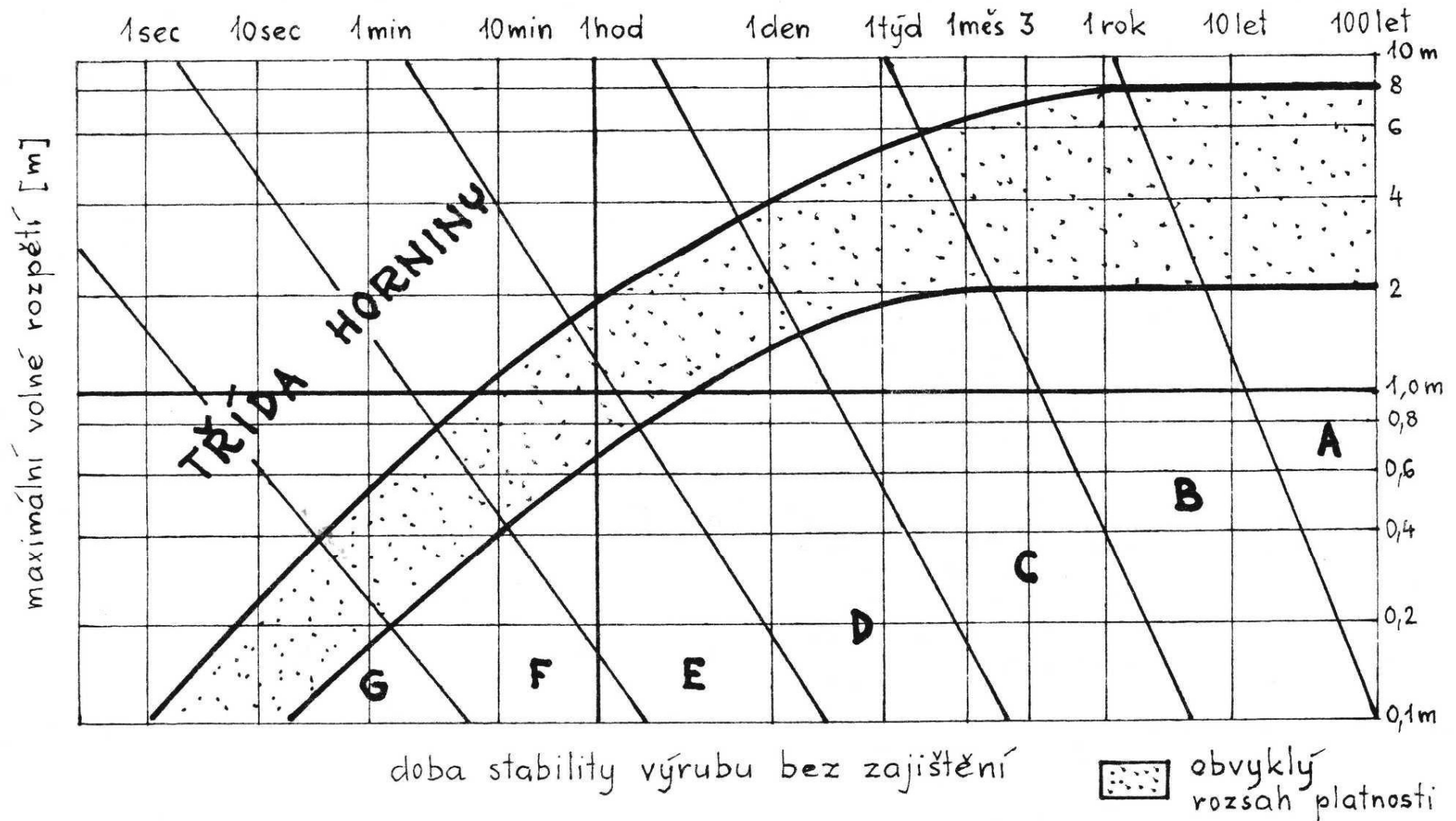
- Nosné spolupůsobení horninového masivu s primárním ostěním
- Odhad doby stability nevystrojeného výrubu
- Plošné podepření výrubu pomocí SB se zvyšující se tuhostí
- Deformace masivu vedou ke snížení horninového tlaku na výrub i primární ostění – Fenner-Pacherova křivka
- Optimální odhad okamžiku instalace primárního ostění a jeho tuhosti
- Použití doplňujících stabilizačních a protideformačních opatření
- Po ustálení deformací primáru se instaluje sekundární ostění

Dvouplášťové ostění (NRTM)

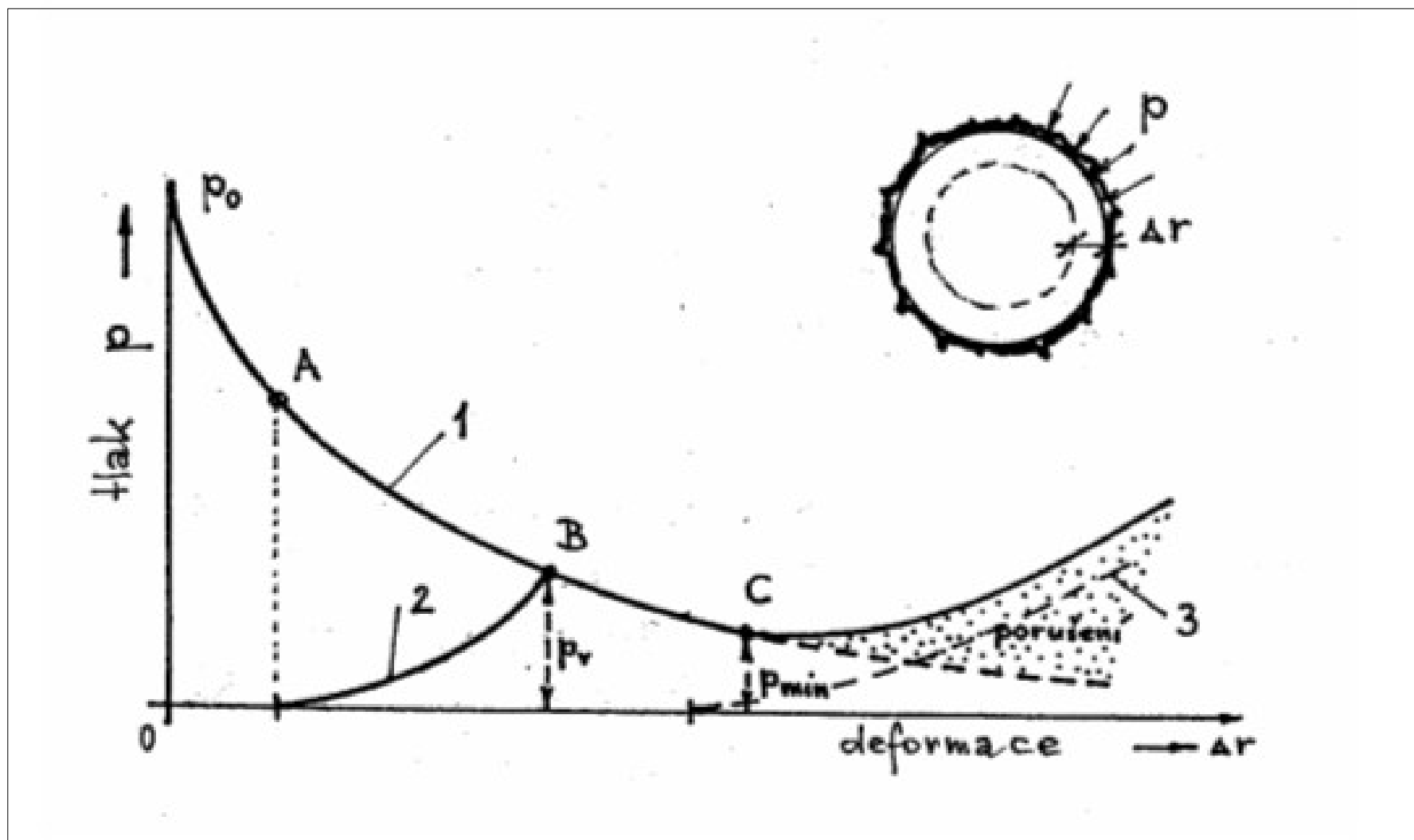
Tunel Mrázovka (pražský MO)

Lauferův diagram

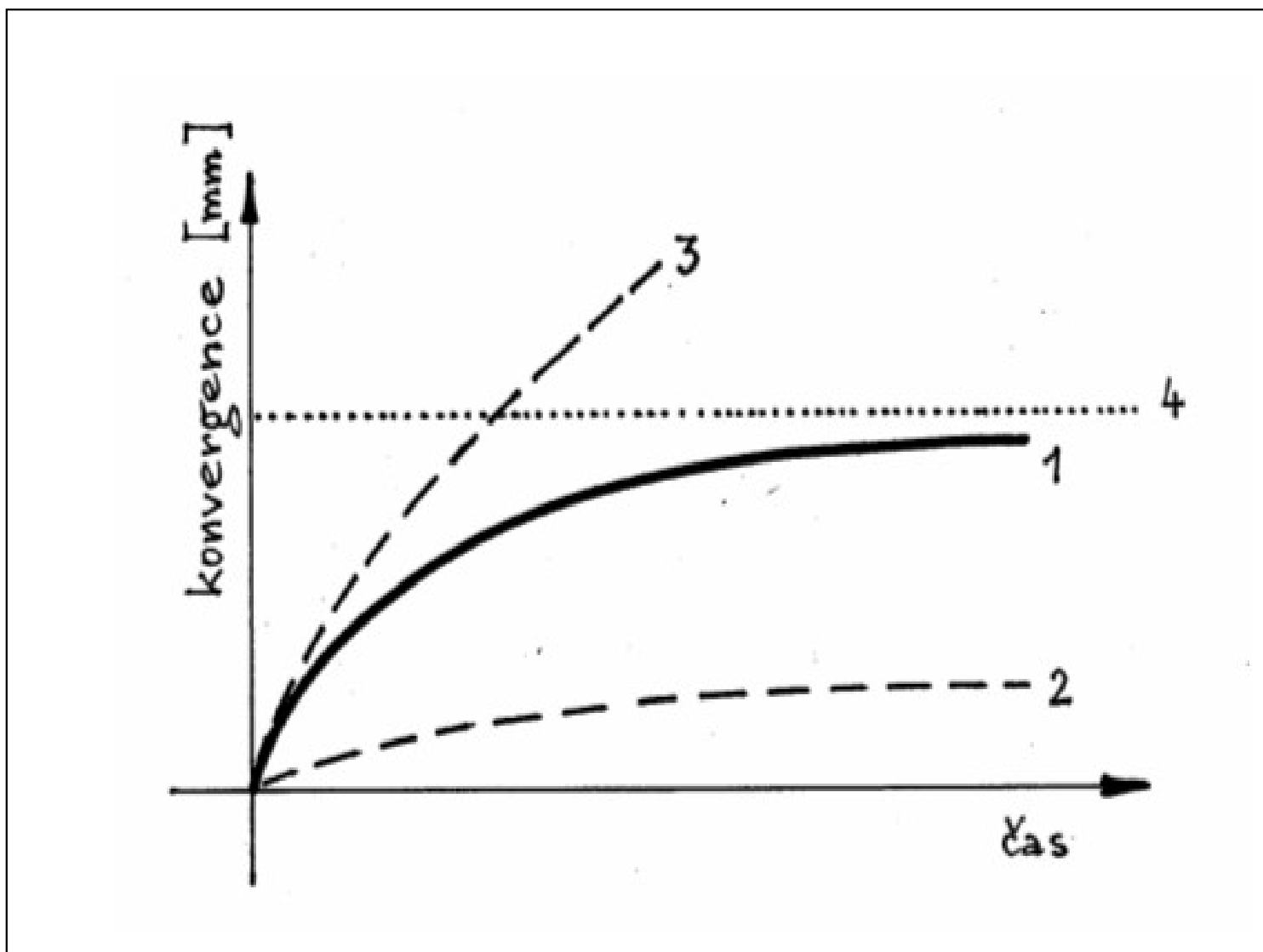
Určení doby stability nevystrojeného výrubu

Fenner – Pacherova závislost

- 1 – křivka reakce horninového masivu 2 – křivka odporu včas zabudované výstroje
3 – křivka odporu pozdě zabudované a příliš poddajné výstroje

Monitoring deformací primárního ostění

Druhy monitoringu

Měření vybraných veličin v rámci kontroly předpokládaného chování konstrukce

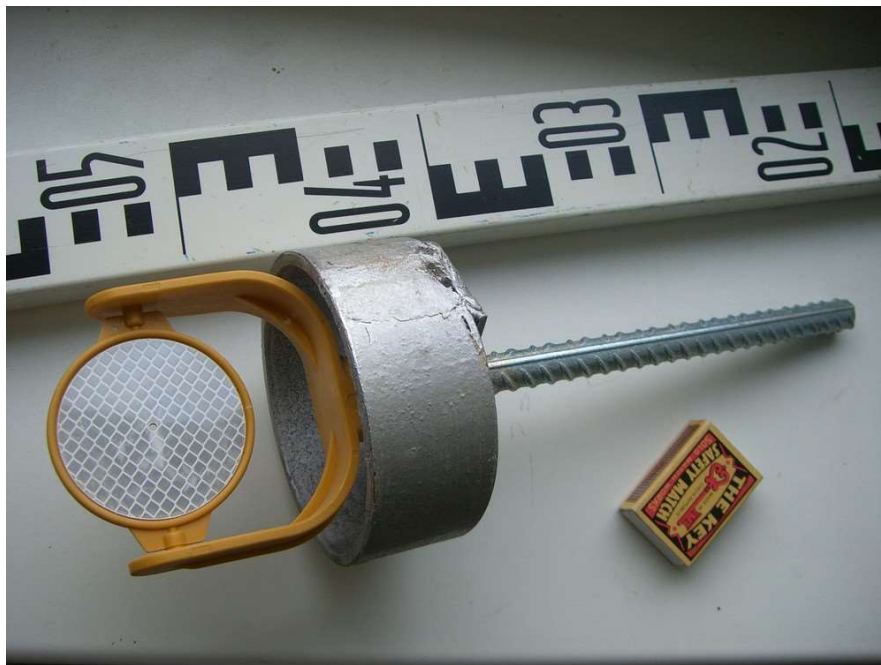
- **Deformační měření**
  - Konvergence – deformace výrubu a ostění
  - Extenzometry – deformace nadloží
  - Nivelace – deformace terénu

Druhy monitoringu

Měření vybraných veličin v rámci kontroly předpokládaného chování konstrukce v čase

- **Deformační měření**
  - Konvergence – deformace výrubu a ostění

Druhy monitoringu

Měření vybraných veličin v rámci kontroly předpokládaného chování konstrukce

- **Deformační měření**
  - **Extenzometry – deformace nadloží**

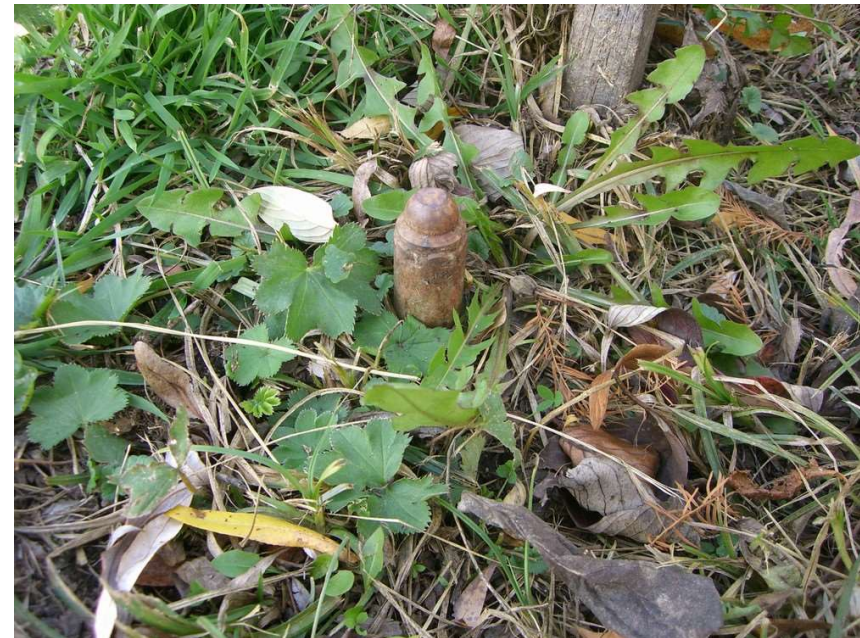

Druhy monitoringu

Měření vybraných veličin v rámci kontroly předpokládaného chování konstrukce

- **Deformační měření**
  - Nivelace – deformace terénu

Druhy monitoringu

Měření vybraných veličin v rámci kontroly předpokládaného chování konstrukce

- **Měření napětí**
  - Kontaktní napětí na rubu ostění

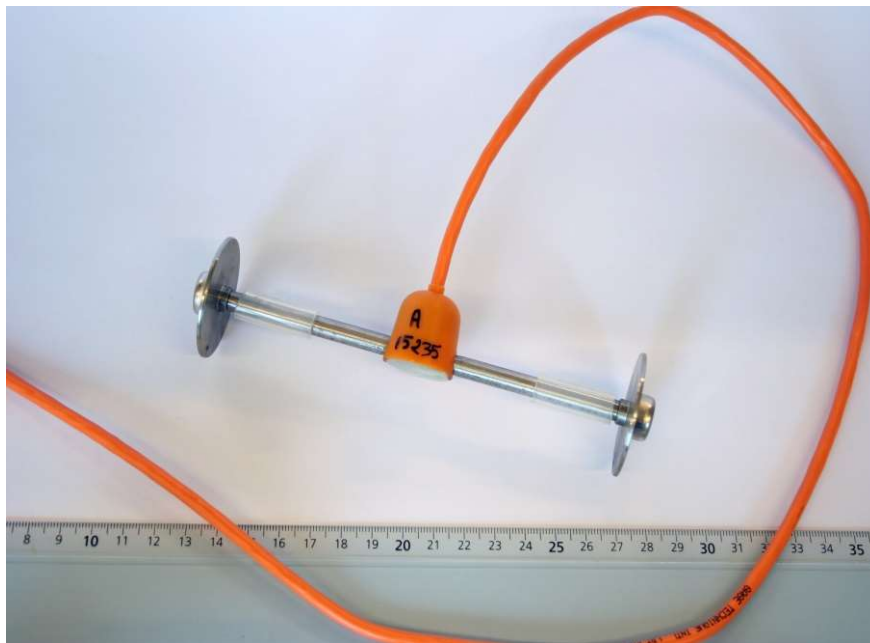

Druhy monitoringu

Měření vybraných veličin v rámci kontroly předpokládaného chování konstrukce

- **Měření napětí**
  - Normální napětí v primárním ostění

Druhy monitoringu

Měření vybraných veličin v rámci kontroly předpokládaného chování konstrukce

- **Deformační měření**
  - Konvergence – deformace výrubu a ostění
  - Extenzometry – deformace nadloží
  - Nivelace – deformace terénu
- **Měření napětí**
  - Kontaktní napětí na rubu ostění
  - Normální napětí v primárním ostění
- **Měření sil**
  - Namáhání svorníků
  - Změny předpětí v kotvách

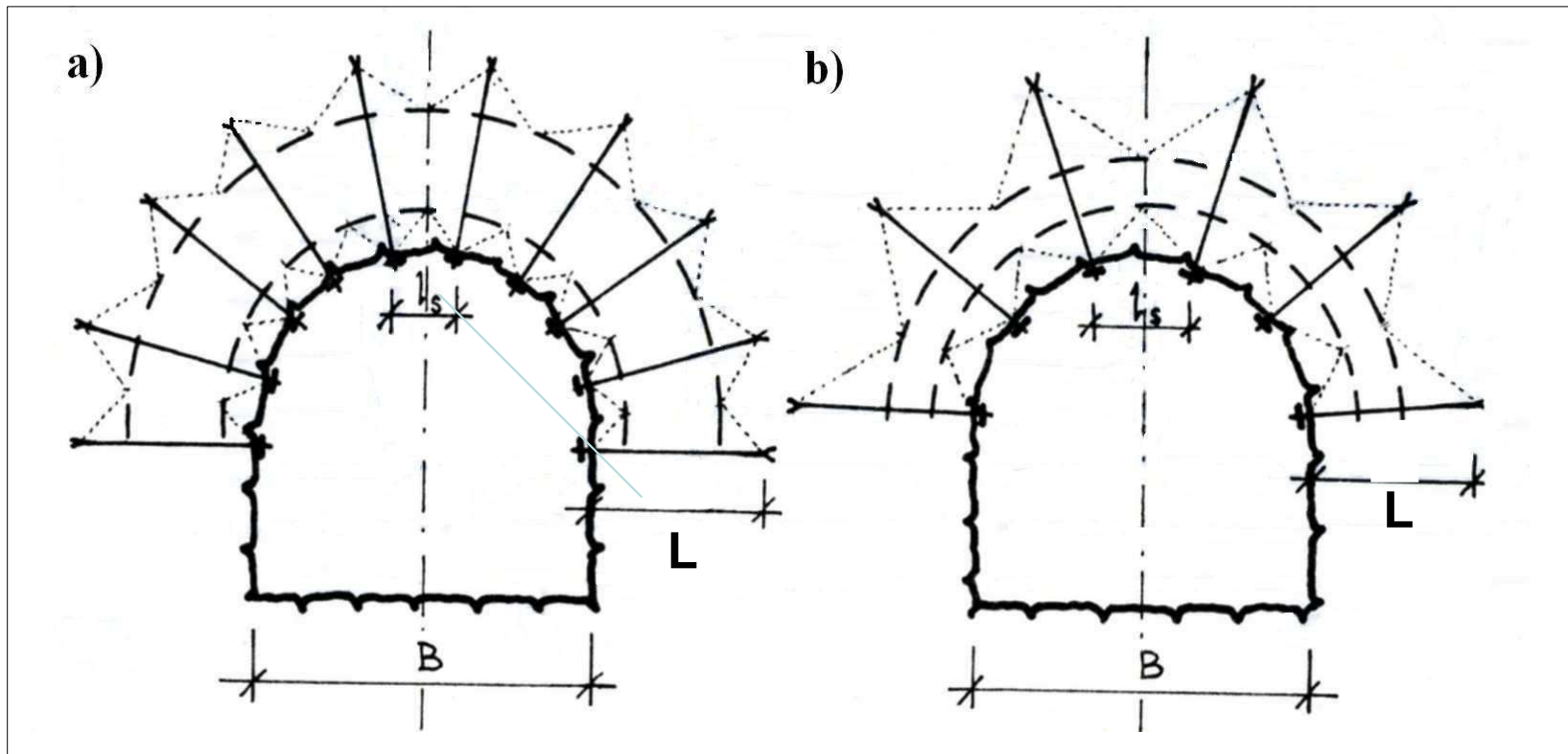
Doplňující stabilizační opatření

- Zkrácení záběru (0,8 m až 2,0 m)
- Zahuštění a/nebo prodloužení svorníkové výztuže
- Opěrný pilíř čelby
- Kotvení čelby
- Členění čelby

Předstihová opatření

- Jehlování
- Mikropilotové deštníky
- Předklenba z tryskové injektáže

Posílení svorníkové výztuže

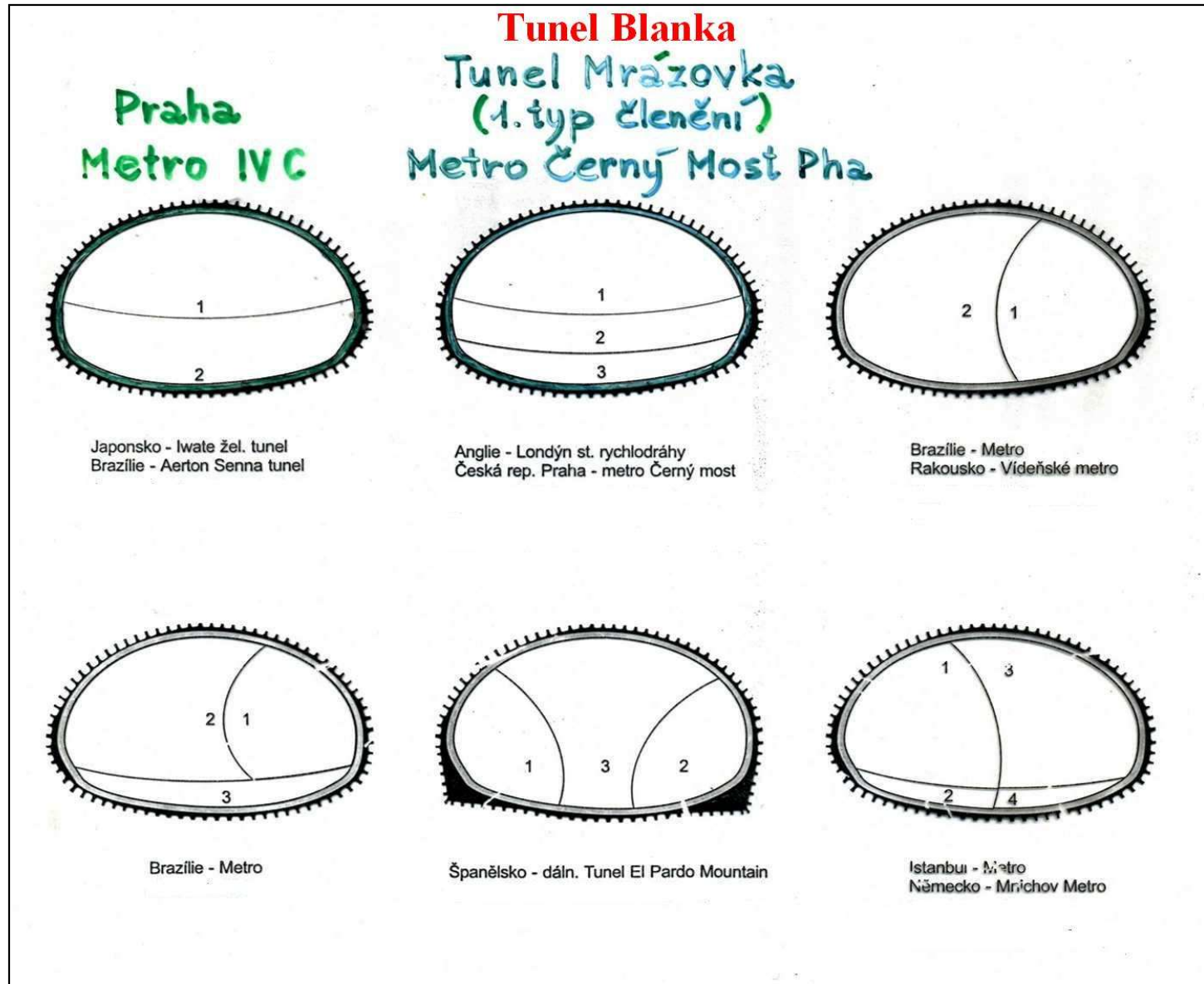
$$l_s : L = 1 : 3$$

$$l_s : L = 1 : 2$$

Svorníky - ocelové tyčové prvky upnuté ve vrtech.

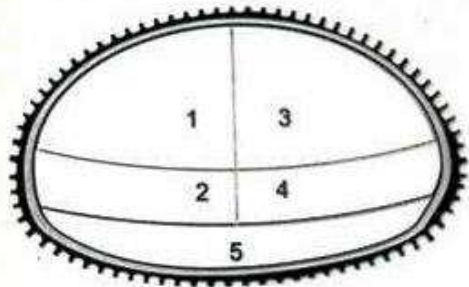
Obvykle bez předpětí, osová síla se realizuje vlivem deformací horninového masivu. Kolem výrubu vzniká zóna s vyšší smykovou pevností

Typy členění výrubu - I

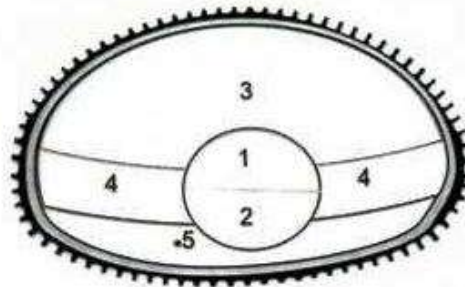

Typy členění výrubu - II

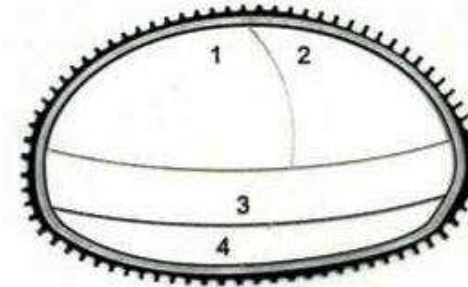
Tunel Blanka (členění po 1. propadu)

Německo - Bochum tunel
Německo - Frankfurt
Germany - Bochum tunnel
Germany - Frankfurt

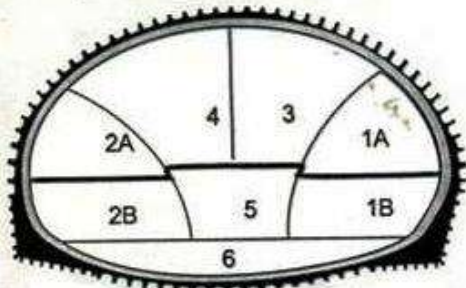

Anglie - Londýn metro
Brazílie - Sao Paolo
England - London subway
Brazil - Sao Paolo

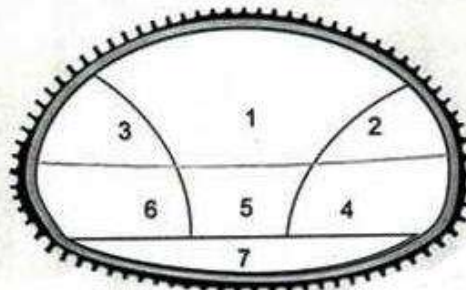

Japonsko - Maiko tunel
Anglie - Londýn Metro
Japan - Maiko tunnel
England - London subway

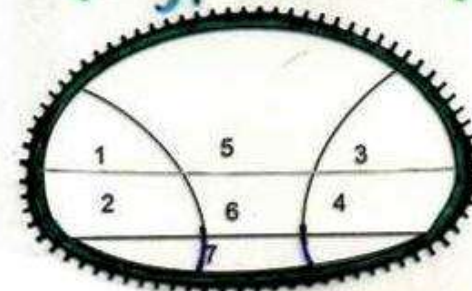
Mražovka - Praha (2. typ členění)

Portugalsko - Gordunha tunel
Portugal - Gordunha tunnel

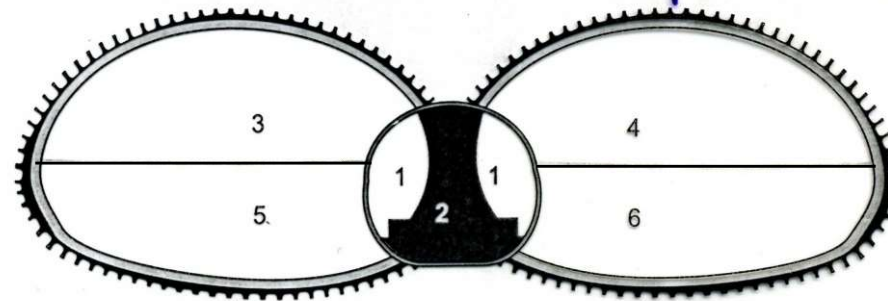
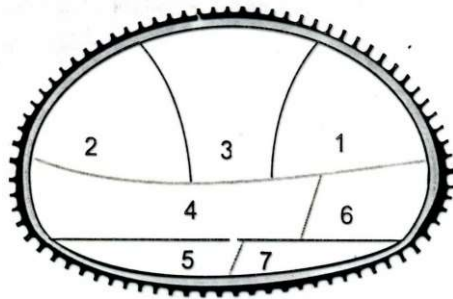
Portugalsko - Carenque tunel
Portugal - Carenque tunnel

Itálie - Barzoli kaverna
Německo - Essen
Italy - Barzoli cavern
Germany - Essen

Typy členění výrubu - III

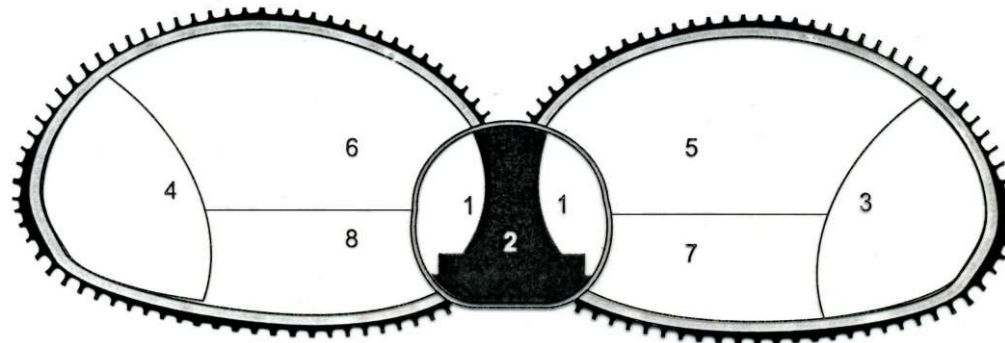
Tunel Valík (původní návrh)

Německo - Leonberg, dáln. tunel
Německo - Mnichov
Germany - Leonberg highway tunnel
Germany - München

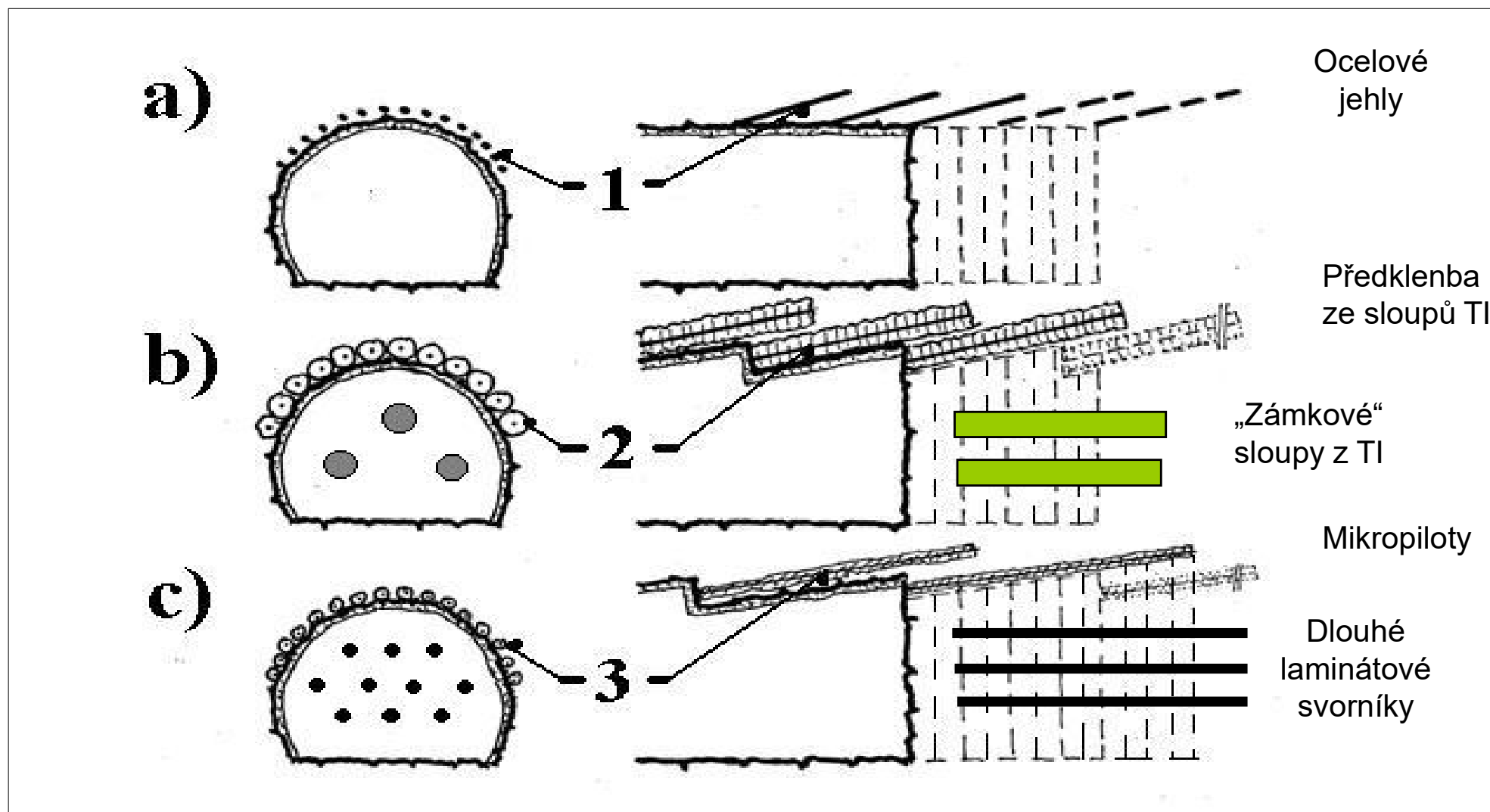
Česká Rep. - dáln. tunel Valík
Czech Rep. - Valík highway tunnel

Tunel Valík (realizovaný návrh)

Předstihová stabilizační opatření

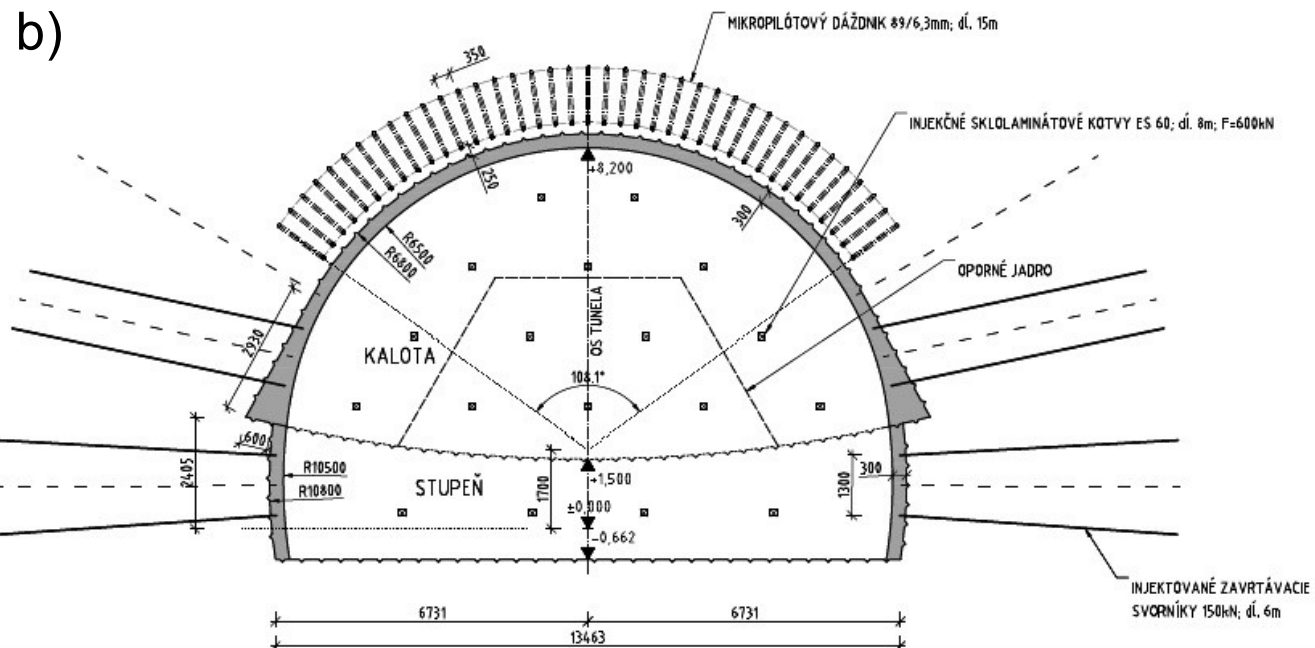
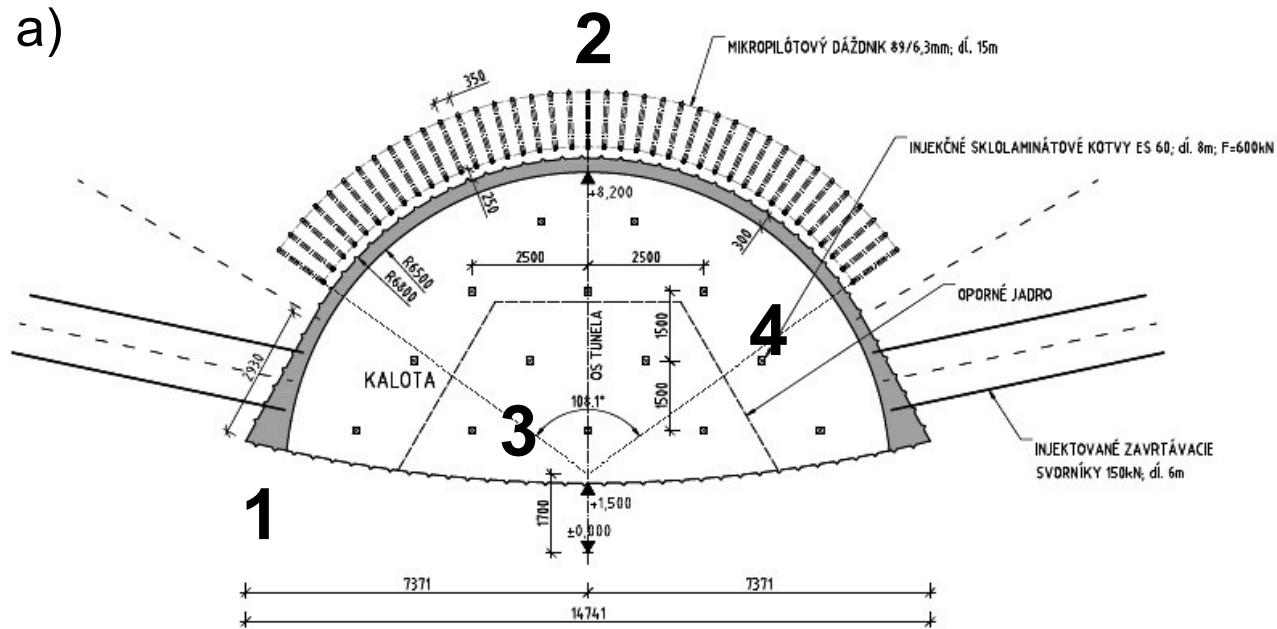

a) jehlování (3 až 5 záběrů); b) trysková injektáž (6 až 8 záběrů); c) mikropilotové deštníky (9 až 13 záběrů);

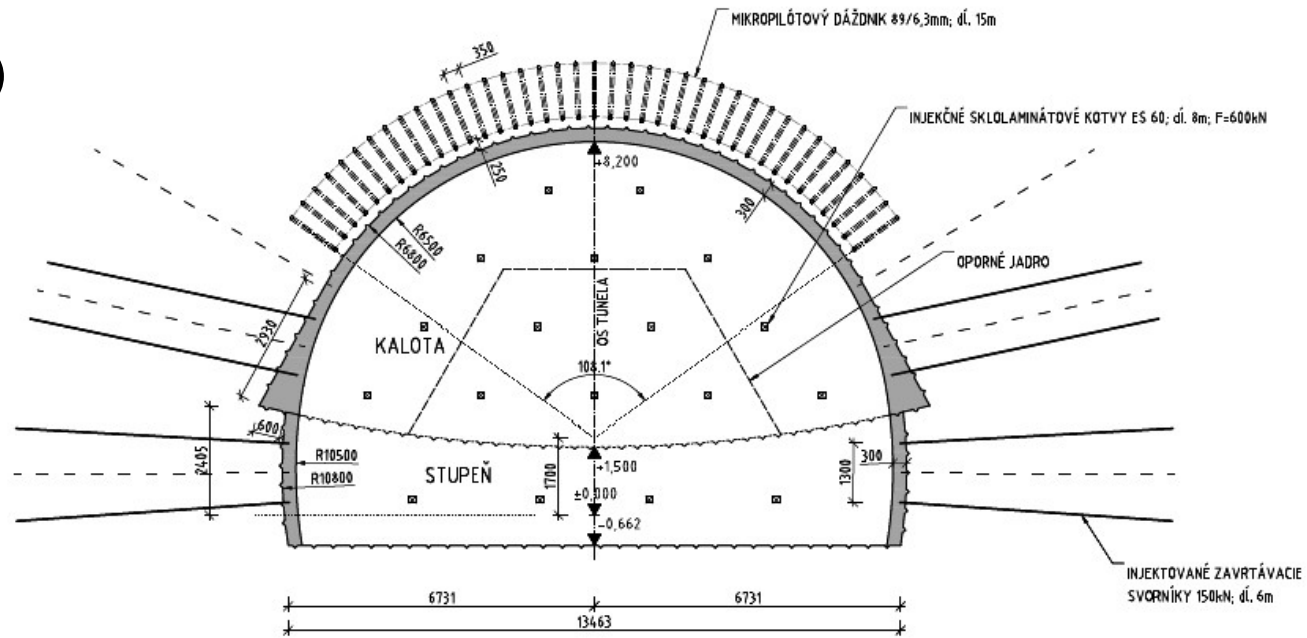
Horizontální členění výrubu

Výrub Kaloty

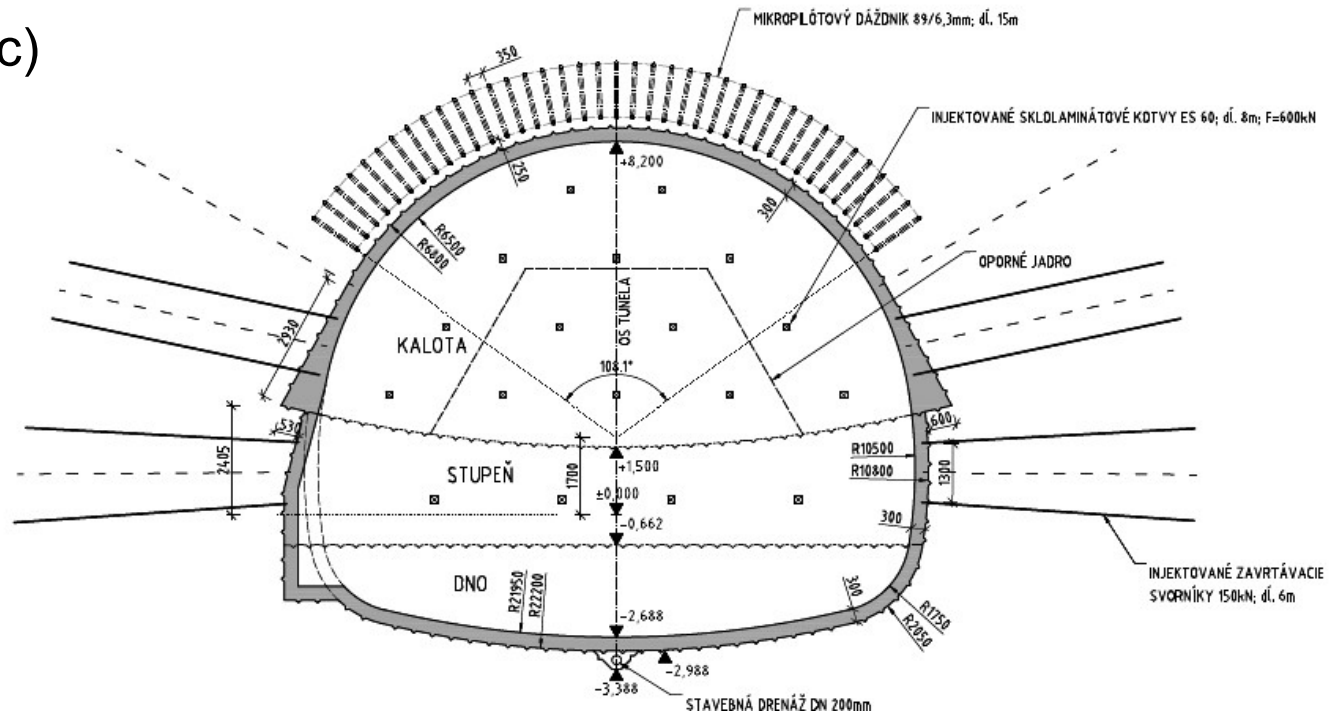
Výrub opěří

b)

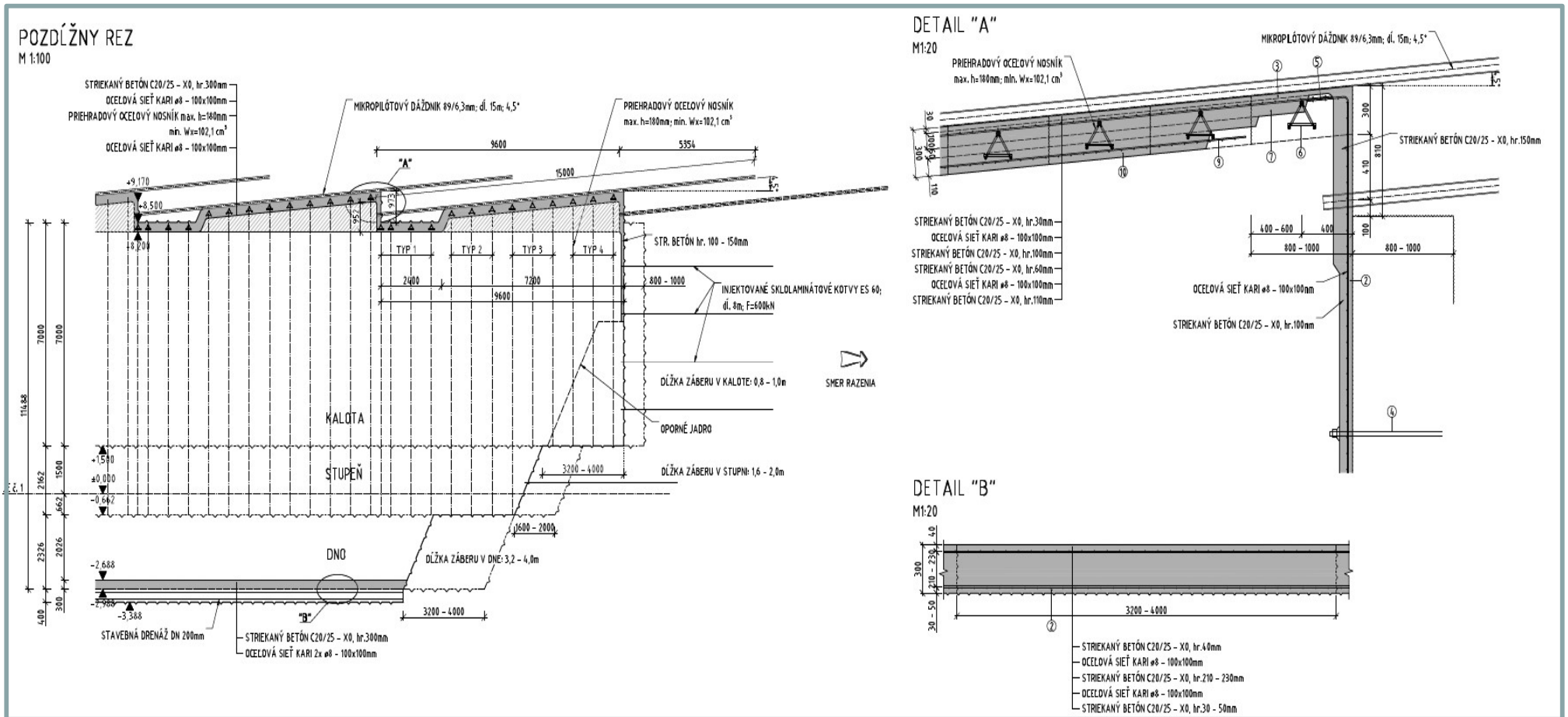
Kalota + opěři

c)

Výrub dna

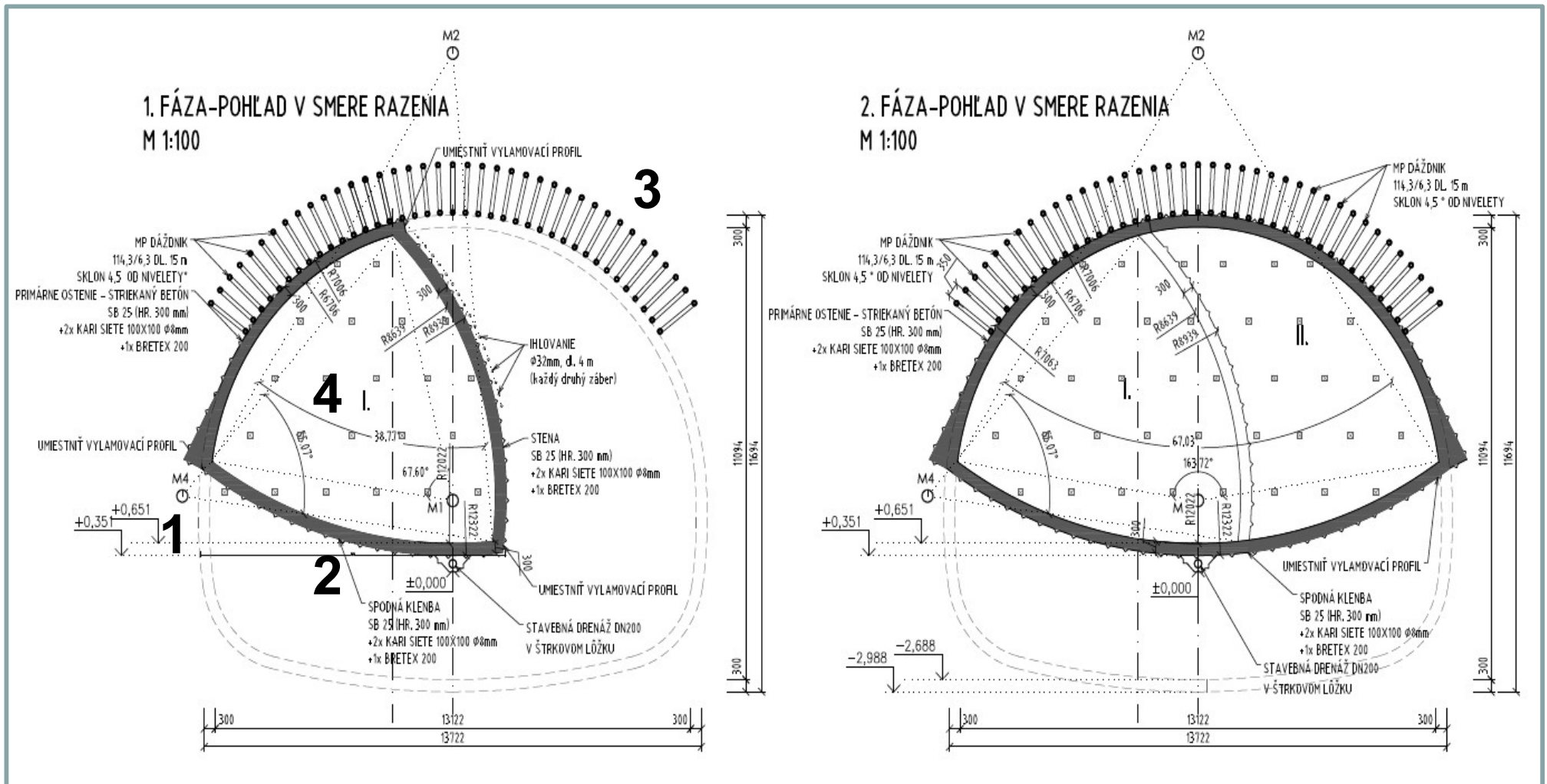
Ražba s rychlým uzavíráním profilu spodní klenbou

a) Podélný řez

b) detaily

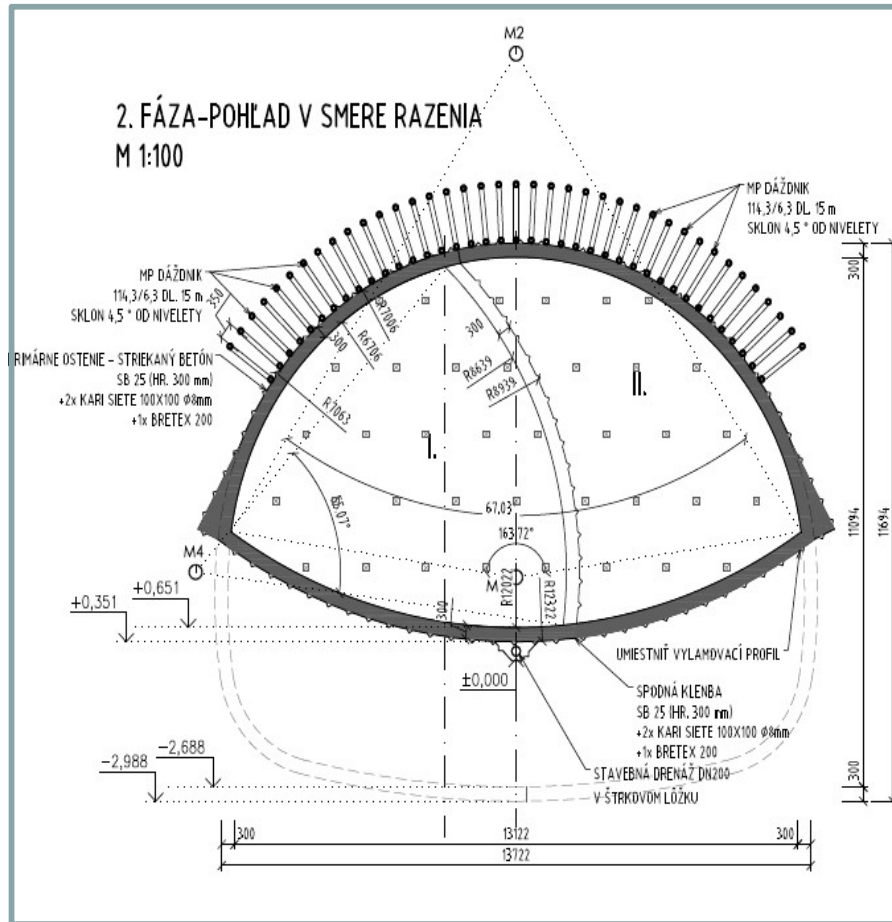
Svislé členění výrubu se spodní klenbou v kalotě

a)

b)

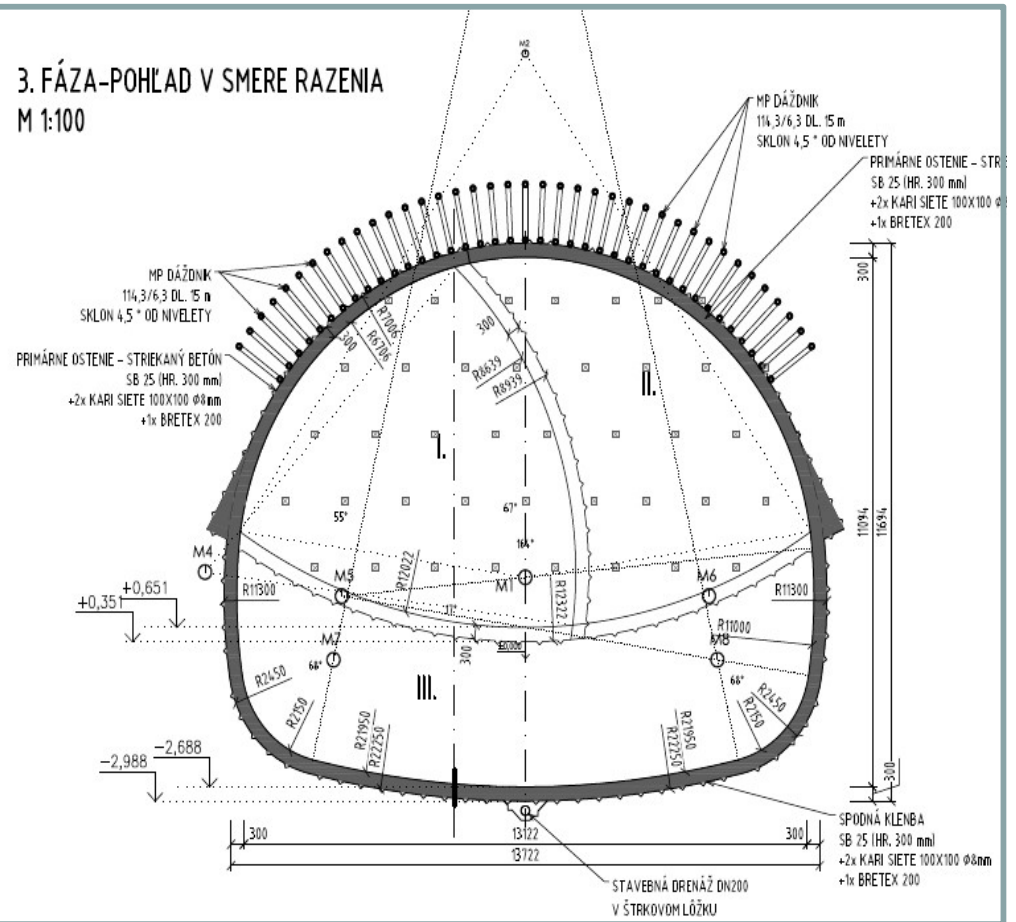
b)

Výlom kaloty se spodní klenbou

c)

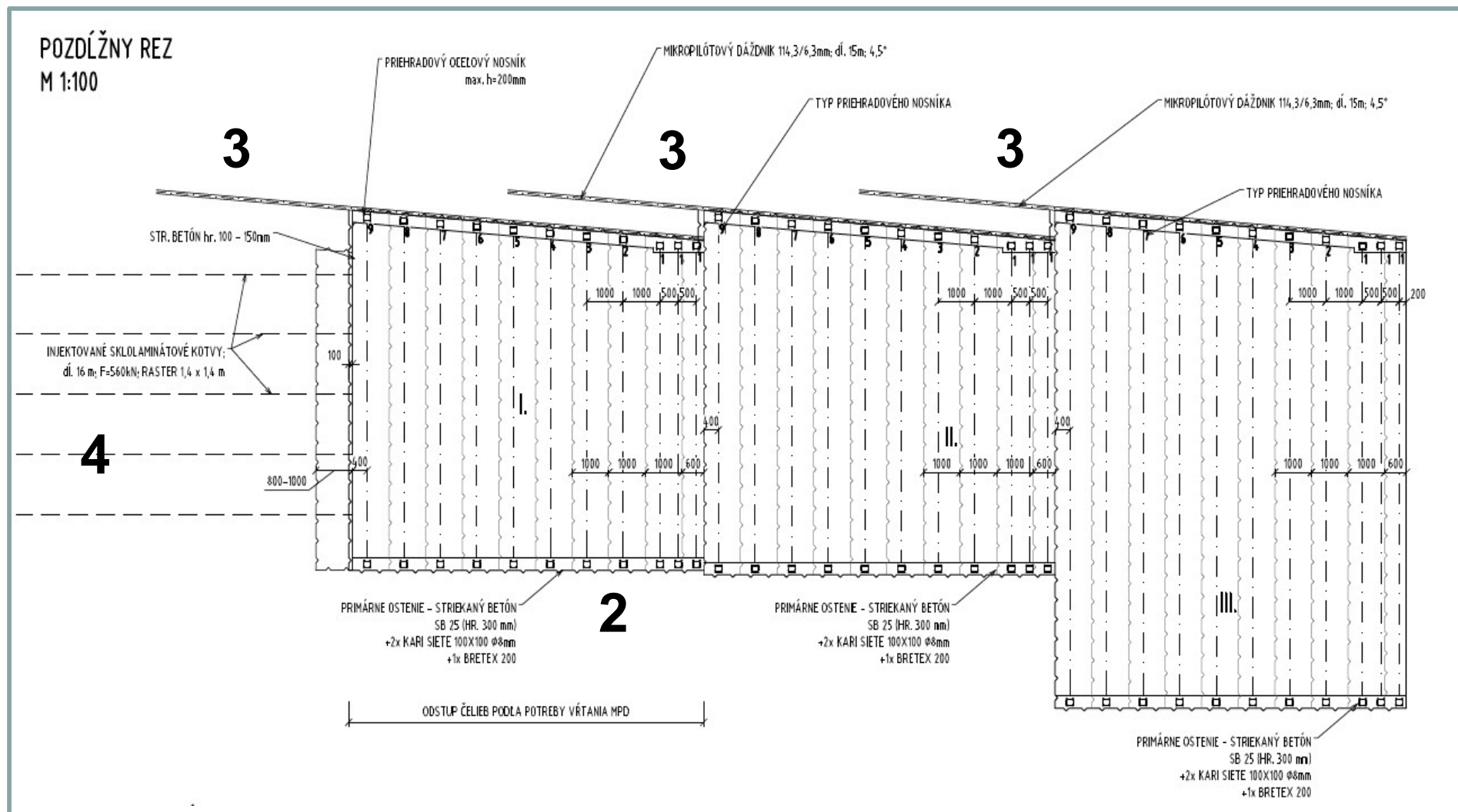
**3. FÁZA-POHLAD V SMERE RAZENIA
M 1:100**

Výlom opěří + dno + spod. klenba

Ražba s odstupem uzavírání profilu spodní klenbou

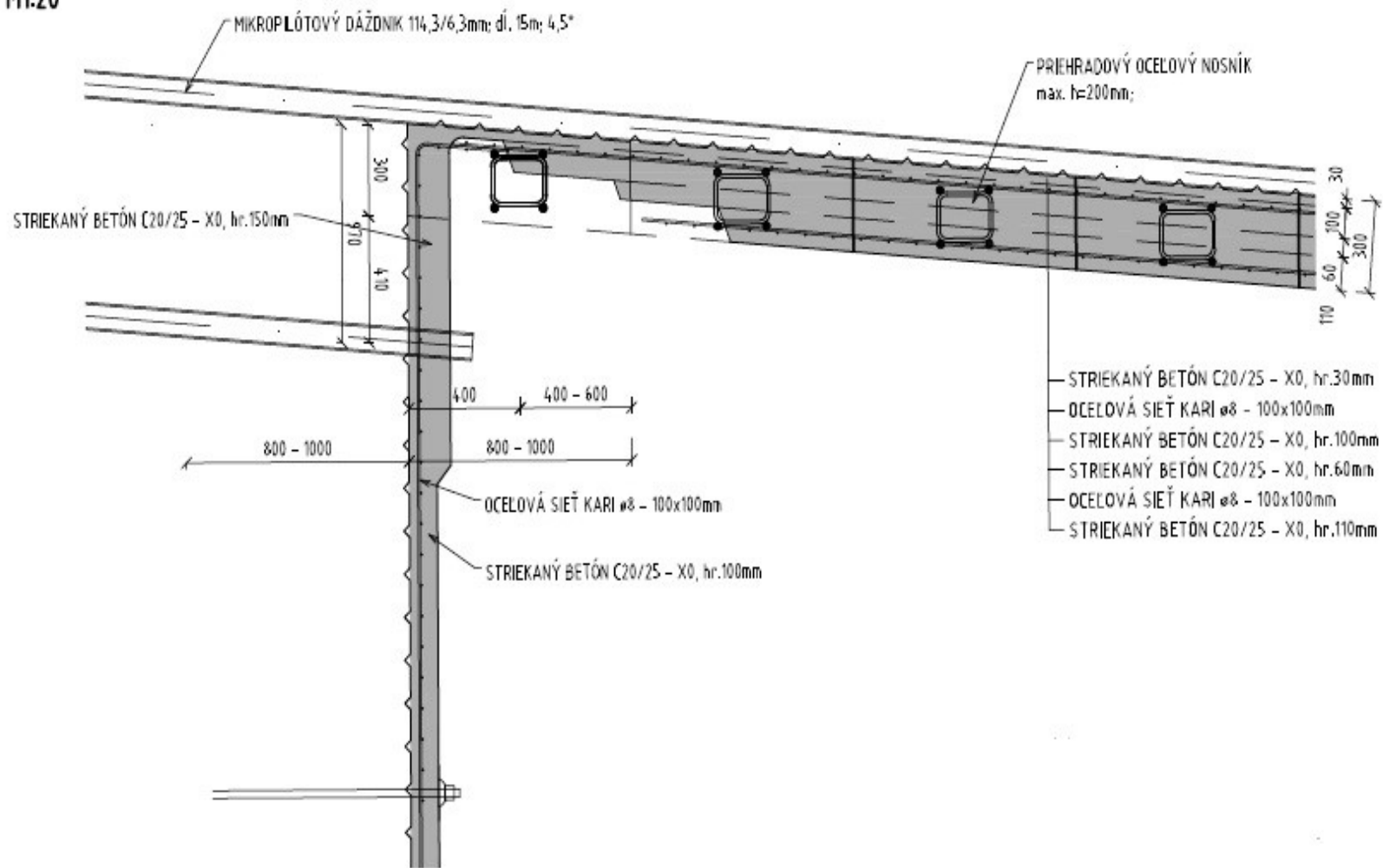

Podélný řez

DETAIL

M1:20

Kotvení čelby

Tunel
Březno

Nezastříkaná čelba
s laminátovými svorníky

Zastříkaná čelba
s laminátovými svorníky

Zastříkání čelby

Brusnický tunel (Prašný most)

Zastříkání rubaniny

Bubenečský tunel (Stromovka)

Stabilizační pilíř v čelbě

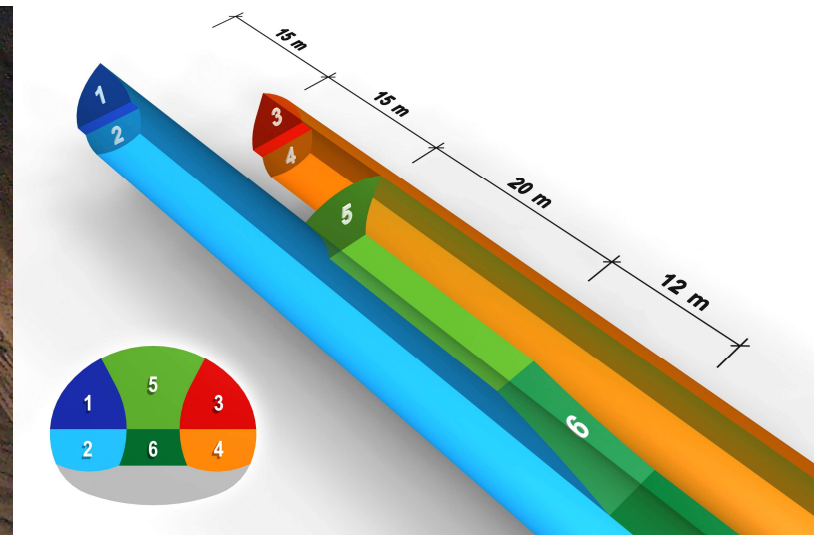

Bubenečský tunel – svislé členění kaloty

Opěrový tunel (Bubenečský tunel)

Brusnický tunel – svislé členění

Valík – západní portál

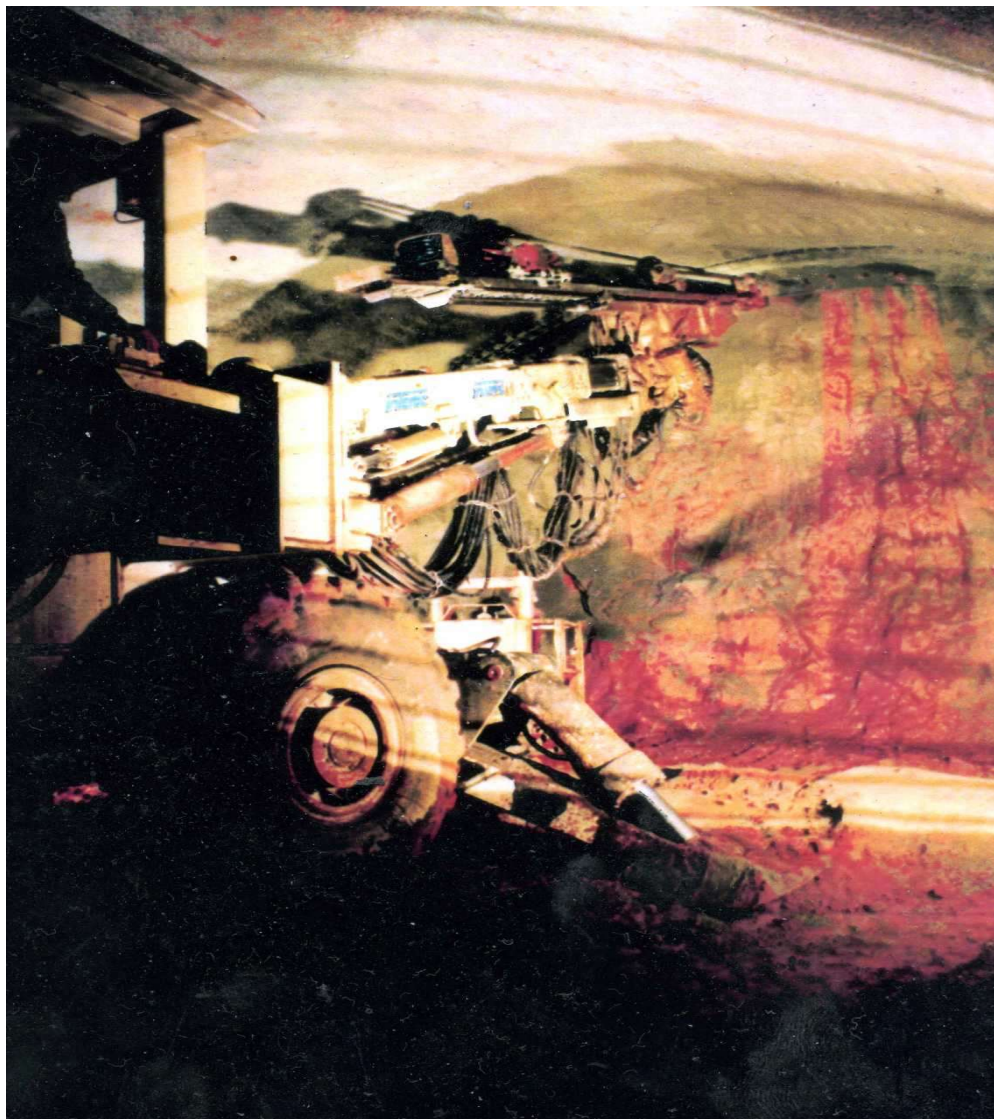
Strojní rozpojování,
výjimečně použity trhací
práce

Ražba ve zvětralých a silně
tektonicky porušených
proterozoických břidlicích

Jehlování

Tunel Anweiler (BRD)

stanice vešlavín

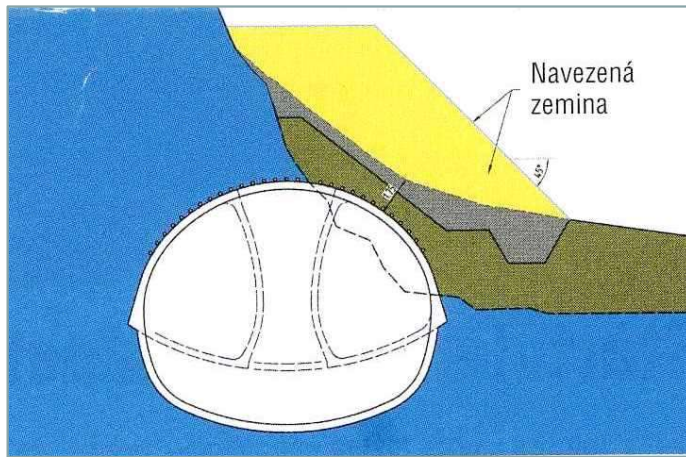

Mikropilotový „deštník“

Dálniční tunel Epomeo Itálie

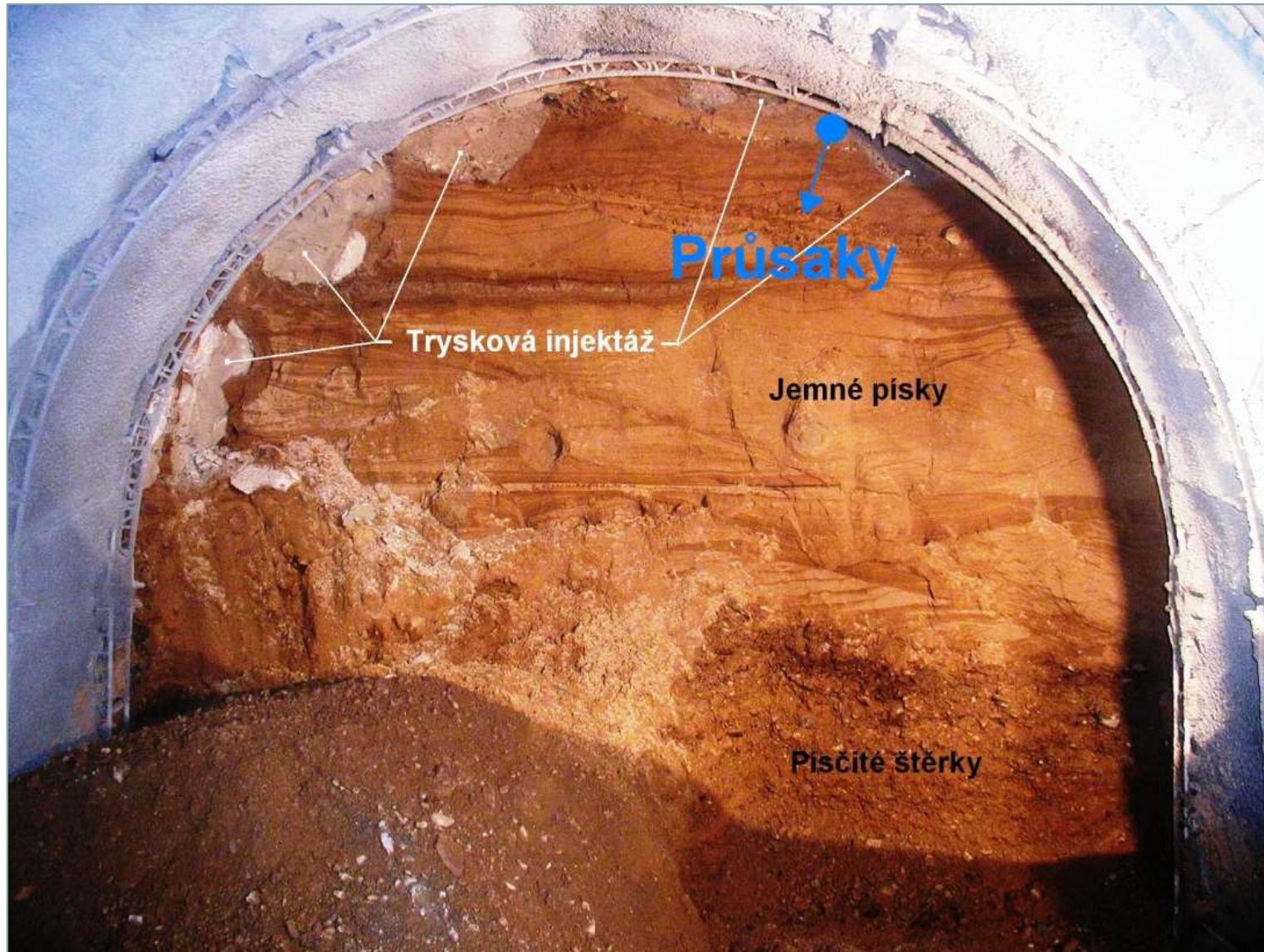

Tunel Spitzenberg

Předklenba z tryskové injektáže Kolektor Vodičkova

Stabilizace čelby pomocí TI („zámkové“ sloupy)

Vzduchotechnický tunel na prodloužení trasy „A“ pražského metra

Stabilizace čelby pomocí TI

(z povrchu terénu)

Třípruh Brusnického tunelu (Prašný most)

Stabilizace nadloží pomocí TI

(z povrchu terénu)

Dvoupruh Bubenečského tunelu (Stromovka)

První tunely ražené pomocí NRTM

1963 – Massenberk (silniční), 1965 – Schweinkheim (železniční),
1969 až 1975 - Tauern a Katchberg (dálniční)

NRTM v České republice

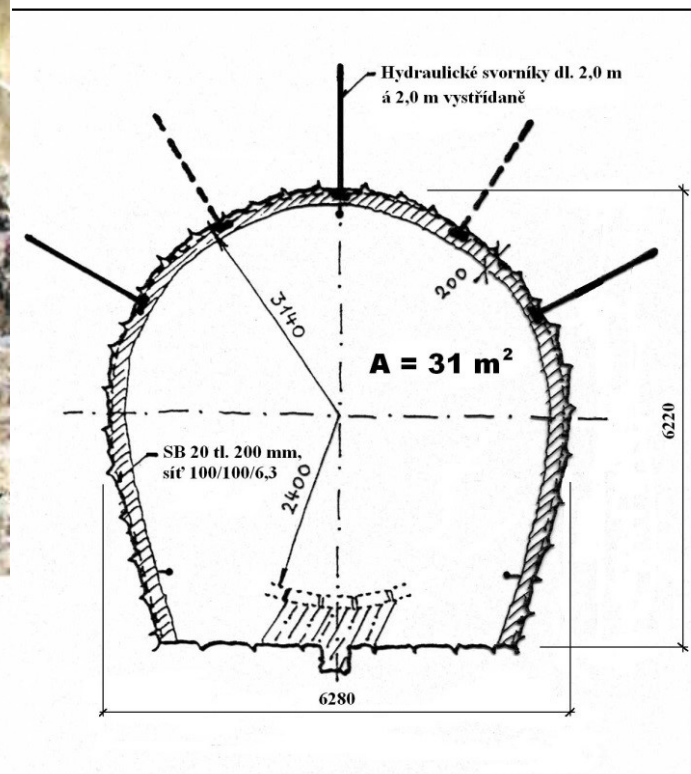
- 1994 - přivaděč do NČOV a stoka F v Praze Troji - **1. aplikace v ČR**
- 1997 - silniční tunely Hřebeč a Pisárecký
- 1998 - trasa B pražského metra v úseku Hloubětín – Rajska zahrada
- 2002 - tunel Vepřek – I. železniční koridor

Přivaděč ze stoky F do NČOV

(Praha – Troja, 1991 až 1994)

Příčný řez

První aplikace NRTM v ČR

Tunel Hřebeč
silnice I/35,
délka 355 m

Pisárecký tunel
Přivaděč na D1 délka
513 m

NRTM

silniční tunely
1997

NRTM
metro 1998,
železniční tunel
2002

Metro úsek IVB - 1998

Tunel vepřek
dél. 390 m - 2002

NRTM – silniční tunely (1989 až 2010)

Název tunelu	Kraj	Rok uvedení do provozu	Počet tubusů	Pruhů v tubusu	Délka /m/	Pořadí realizace
Hřebeč	Pardubický	1997	1	3	355	9
Pisárecký	Jihomoravský	1997	2	2	513/500	10
Mrázovka	Hl. m. Praha	2004	2	2 - 3	1300	15
Valík	Plzeňský	2006	2	2	390/380	16
Panenská	Ústecký	2006	2	2	2168/2116	17
Libouchec	Ústecký	2006	2	2	520/504	18
Klimkovice	Severomoravský	2008	2	2	1088/1077	20
Cholupický	Hl. m. Praha	2010	2	3/2	1937/1921	22
Slivenecký	Hl. m. Praha	2010	2	3/2	1662/1649	23

Celková délka 9.933 m

NRTM – železniční tunely (1989 až 2010)

Název tunelu	Uvedení do provozu	Počet kolejí	Koridor	Délka tunelu	Pořadí
Vepřek	2002	2	I, IV	390	1 (148)
Tatenice	2004	2	II, III	143	2 (149)
Krasíkovský	2004	2	II, III	1101	3 (150)
Malá Huba	2005	2	II, III	324	4 (152)
Hněvkov I	2006	2	II, III	180	5 (153)
Hněvkov II	2006	2	II, III	462	6 (154)
Březno	2007	1	-	613 (1758)	7 (155)
Vítkovské tun.	2008	2 x 2	I, III, IV	1365 + 1316	8 (156)

Celková délka 5894 m

NRTM – tunely po roce 2010

- **Jablůnkovský tunel** – III. železniční koridor – v provozu (2013)
- **Tunel Blanka** – MO Praha – v provozu (2015)
- **Tunel Královopolský** – VMO Brno – v provozu (2012)
- **Tunely Prackovice a Radejčín** – dálnice D8 v CHKO České Středohoří – v provozu (2016)
- **Tunely na IV. Koridoru** –
úsek Benešov-Votice (Tomický I a II, Zahradnický, Olbramovický, Votický) – v provozu (2014)
úsek Votice-Tábor (Sudoměřický tunel) – v provozu (2015)
- **Ejpovický tunel** – III. železniční koridor - v provozu (2018)
- **Tunely Mezno a Deboreč** - III. železniční koridor – úsek Sudoměřice – Votice - výstavba zahájena 06/2018 až 2021(?)

Tunelový komplex Blanka – Brusnický tunel

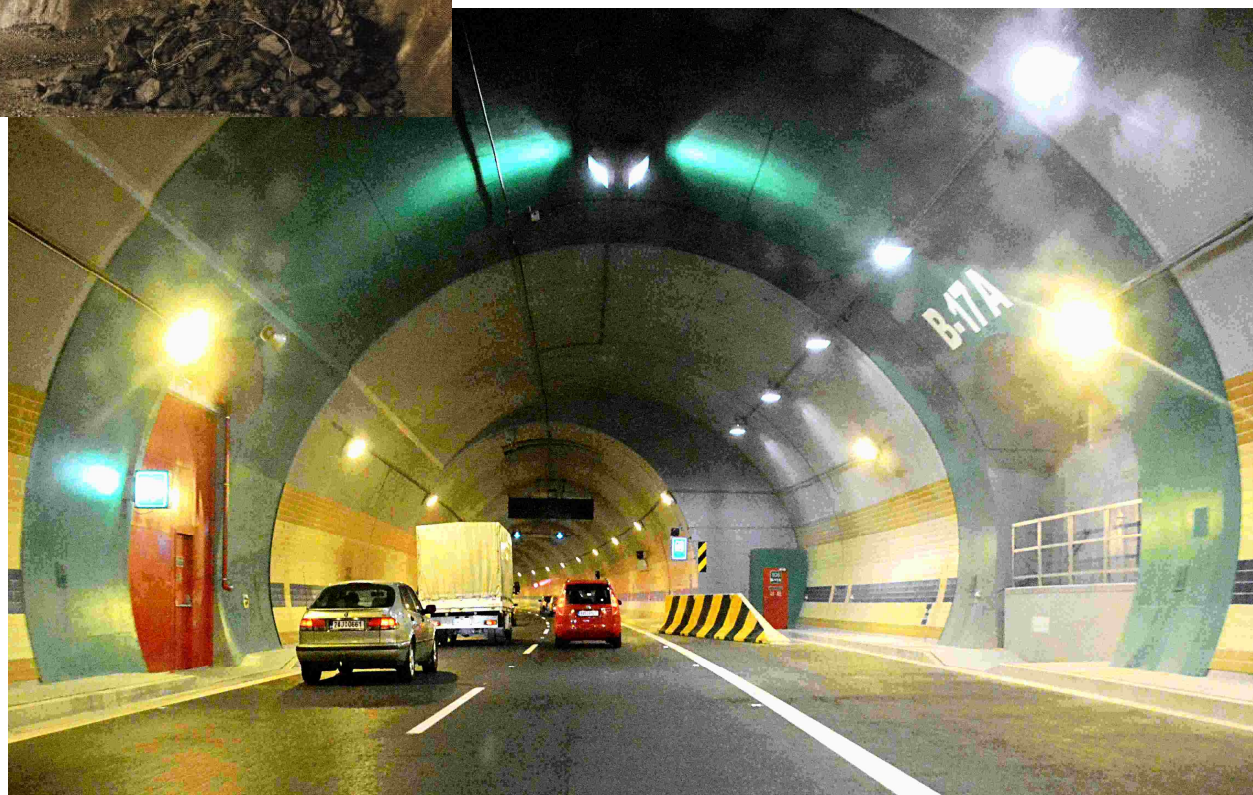

Tunelový komplex Blanka – Dejvický tunel

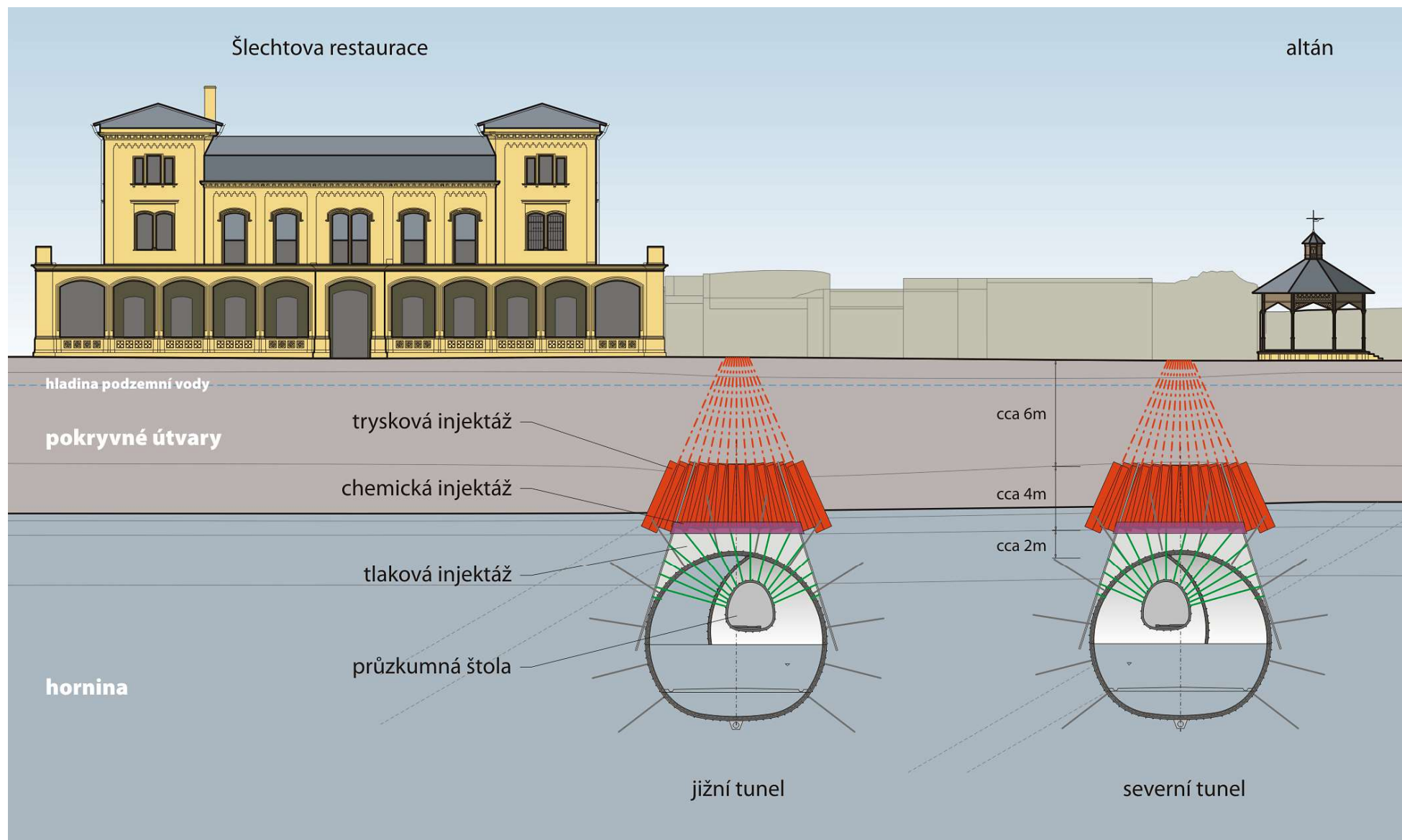

Tunelový komplex Blanka - Bubenečský tunel

Tunelový komplex Blanka – Bubenečský tunel

Sanace nadloží

Tunelový komplex Blanka – Bubenečský tunel

Sanace nadloží

VMO Brno Královopolský tunel

Dálnice D8 - tunel Radejčín

Dálnice D8 - portály tunelu Prackovice

Tunely na IV. železničním koridoru

© LiMa 2010

Olbramovický tunel

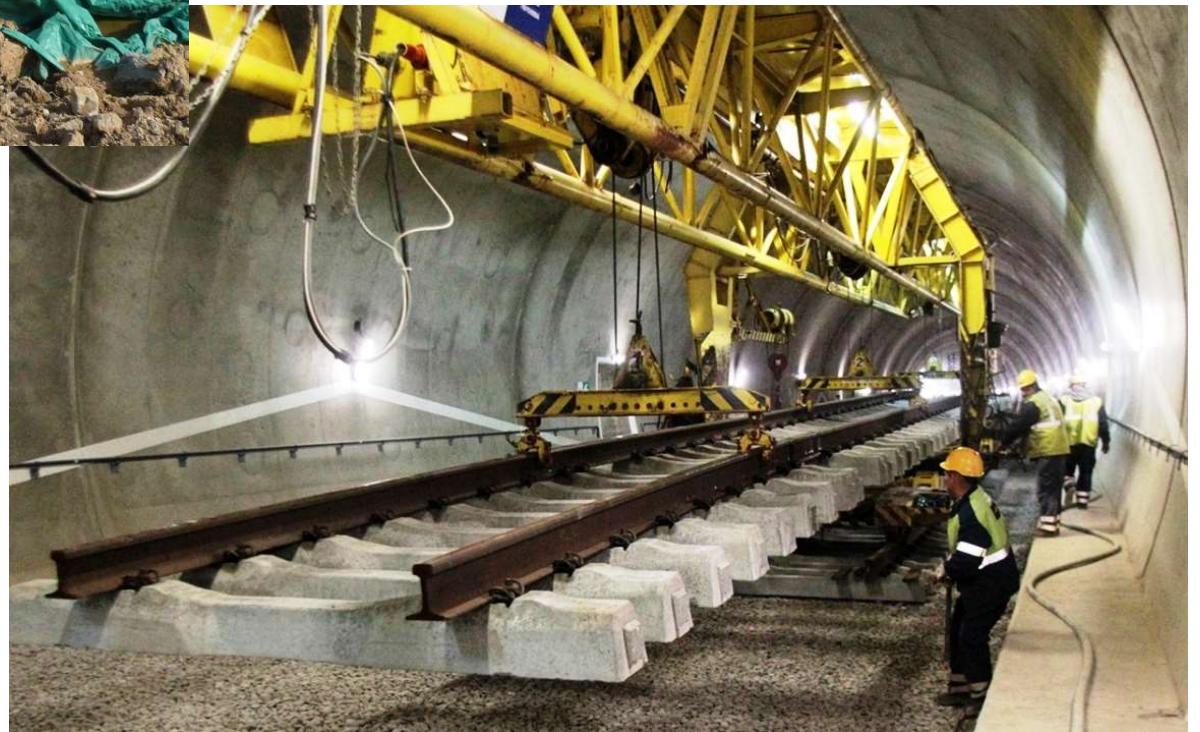

Tunely na IV. železničním koridoru

Votický tunel

Tunely na IV. železničním koridoru

Sudoměřický tunel

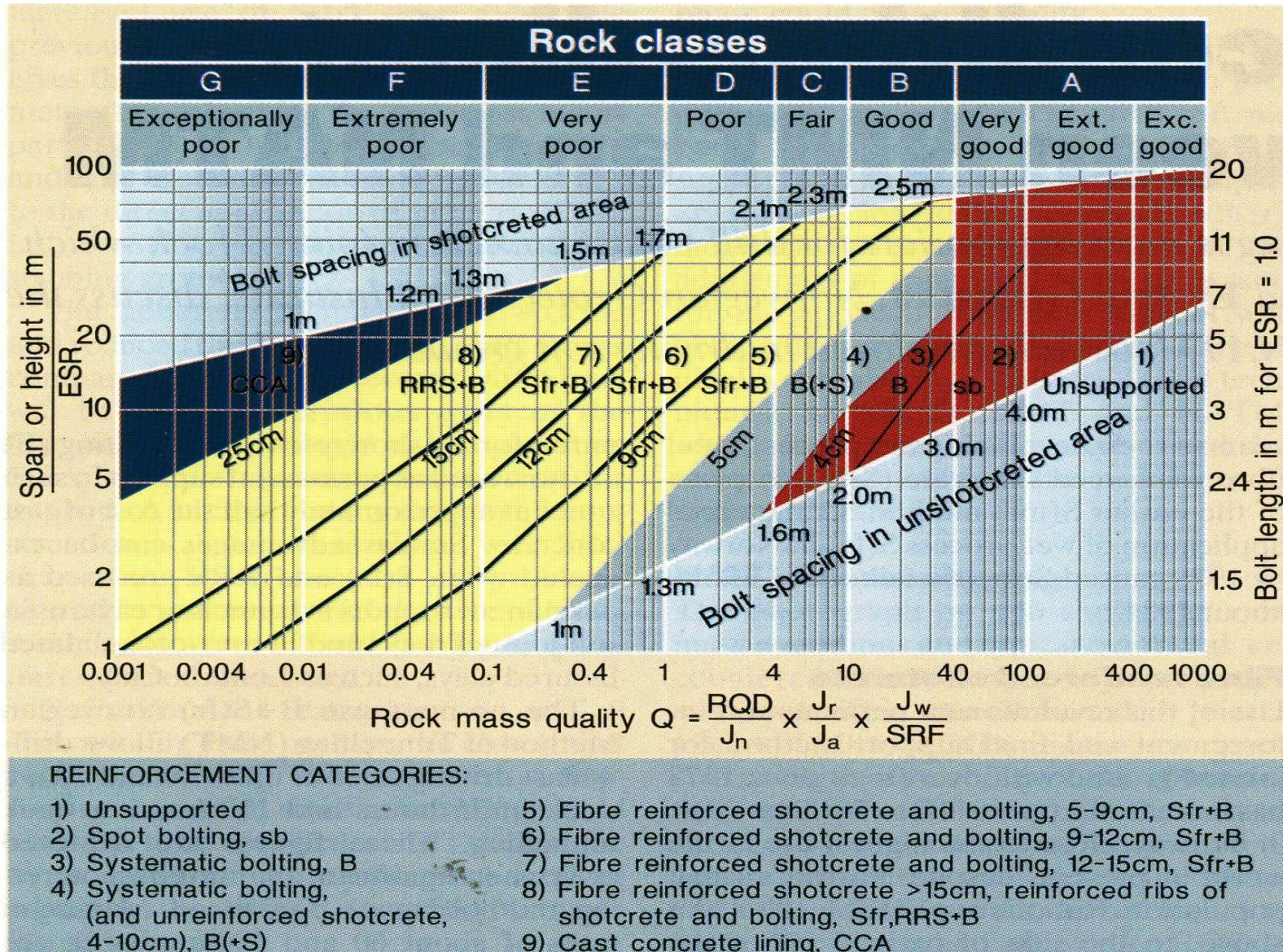
C. NORSKÁ TUNELOVACÍ METODA

- Vhodná metoda pro postup ražby „drill and blast“ – stabilní výruby, dlouhé záběry 3 až 6 m, rozpojování trhavinami, svorníková výztuž, stříkaný beton, dočasná výztuž je součástí definitivního ostění)
- Kvalita horninového masivu z hlediska tunelování je závislá především na oslabení masivu plochami diskontinuity (mají rozhodující vliv na přetvoření masivu)
- Vyztužení výrubu se provádí v podstatné míře stříkaným drátkobetonem (eliminace náročné ruční práce s osazováním ocelových výztužných sítí a příhradových žeber).
- Návrh trvalého zajištění výrubu se provádí na základě klasifikačního systému Q (klasifikace vytvořená v NGI na základě poznatků z více než 1000 sledovaných tunelů. Též označovaná jako BLLL – Barton, Liehm, Loset, Lunde).

Vyztužovací kategorie při NTM

diagram Grimstad – Barton

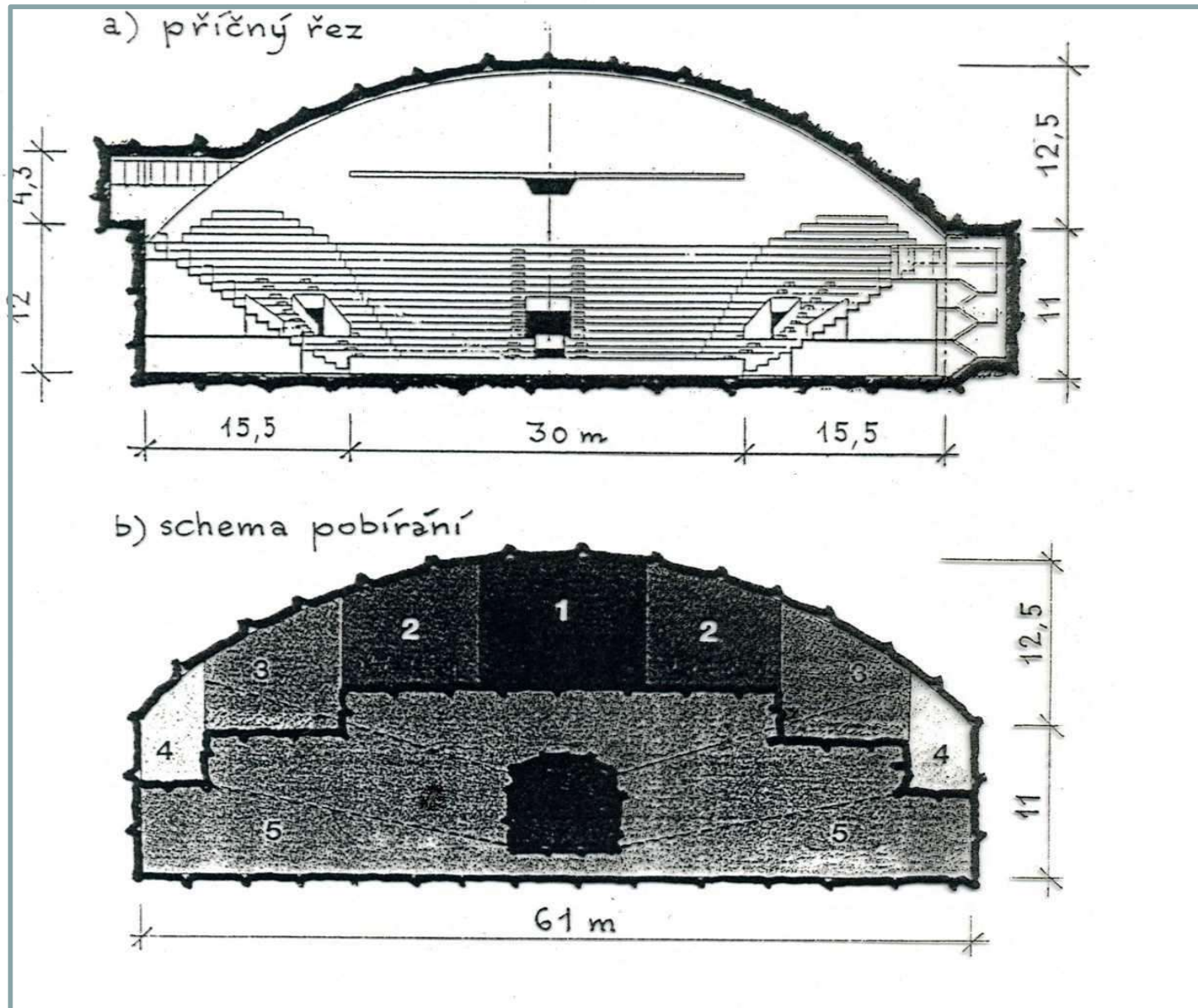
Island - Tunel Nordfjurdargöng
(délka 7,9 km)

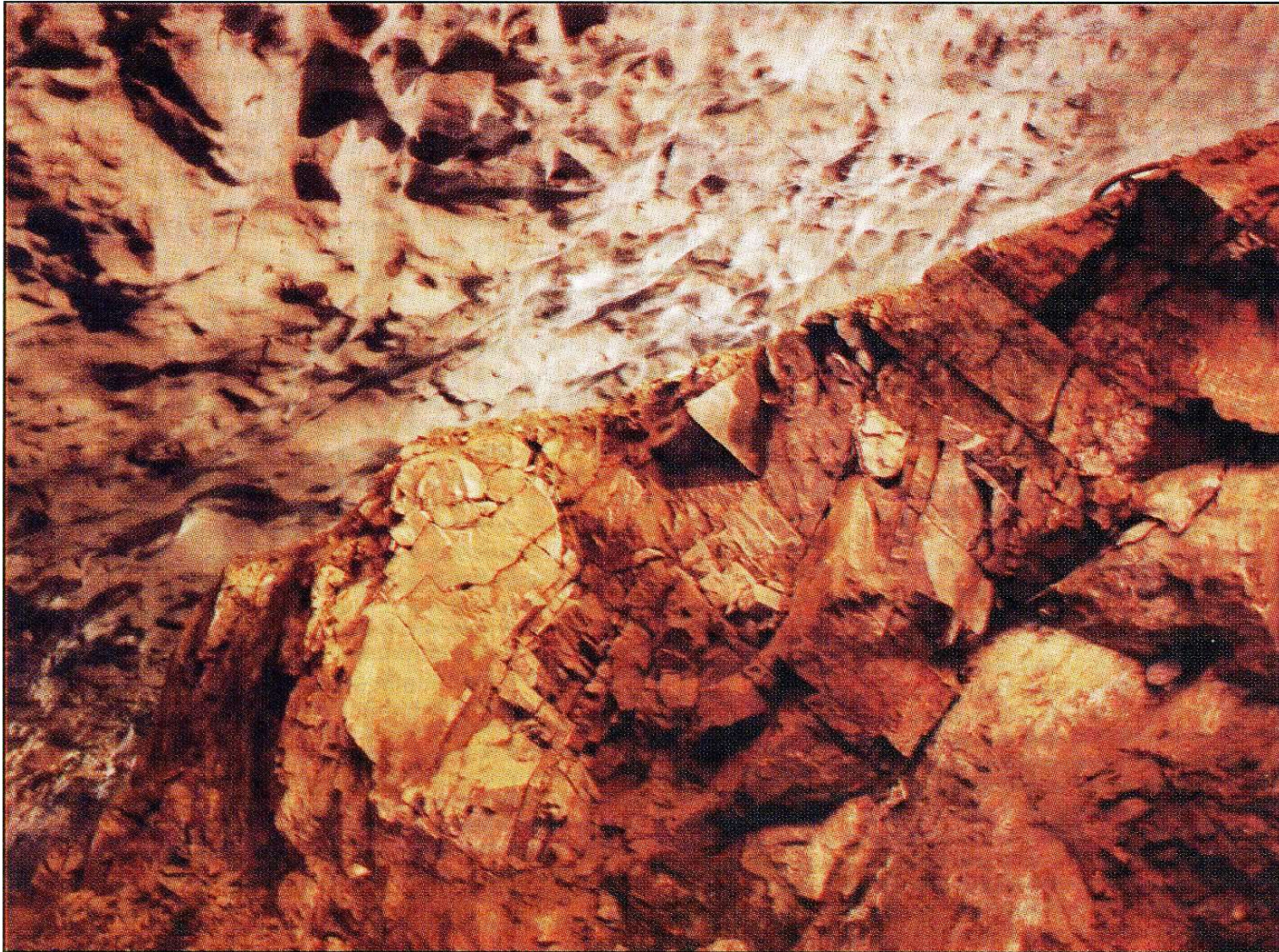
Tunel Siglufjordur – výrony tlakové vody do čelby tunelu

Zimní stadion v Gjøviku

Horninový masiv - GjØvik

Stabilní masiv s několika systémy ploch nespojitosti

Horninový masiv - Gjøvik

Dokončené dílo

Metro Stockholm

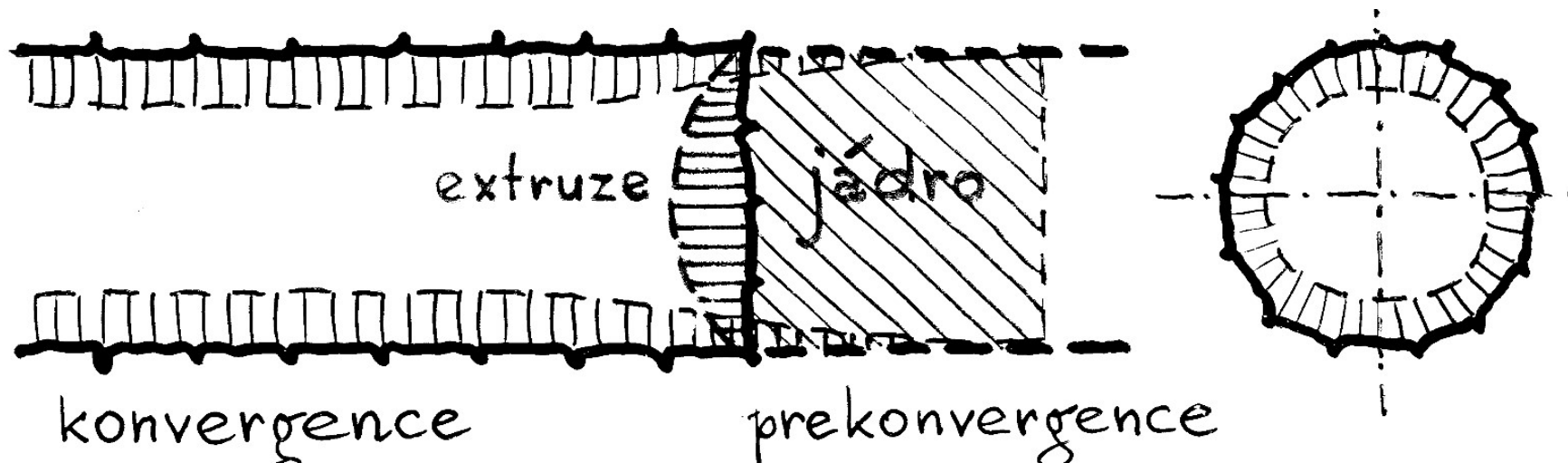
Metro Stockholm

D. ADECO - RS

L'Analisi delle Deformazioni Controllate nelle Rocce e nei Suoli
Prof. Lunardi

Ražba vždy plným profilem, masivní primární ostění,
rychlá výstavba sekundárního ostění

Klíčovým prvkem z hlediska omezení deformací nadloží je **zpevnění oblasti horninového masivu předčelbového jádra**, dále **masivní provizorní ostění a brzká výstavba definitivního ostění**.

Tyto úpravy **zmenšují extruzi, prekonvergenci i konvergenci** – důsledkem je **zmenšení deformací nadloží a sedání povrchu**

Používaná stabilizační opatření při ADECO-RS:

Radiální kotvení

Axiální kotvení do předčelbového jádra

Sanační injektáž v nadloží jádra

Mikropiloty nad jádrem („deštníky“)

Trysková injektáž nad jádrem („kornouty“)

Obvodový vrub s předklenbou (drátkobeton)

Drenážní vrty do předpolí (?)

. Požadavky na **minimalizaci deformací** nadloží vyžadují razit (tzn. i vyztužovat) rychle a masivně tak, aby nedošlo k podstatnému narušení původního stavu napjatosti horninového masivu.

Pokud deformace nadloží nejsou problémem, pak masivní provizorní ostění a rychlá výstavba sekundárního ostění přestávají být prioritami této metody.

ADECO – RS (tunel Val di Sambro)

Ražba plným profilem, husté kotvení čelby laminátovými svorníky

Malý odstup výstavby definitivního ostění od čelby

Adeco – RS (tunel Višňové SR)

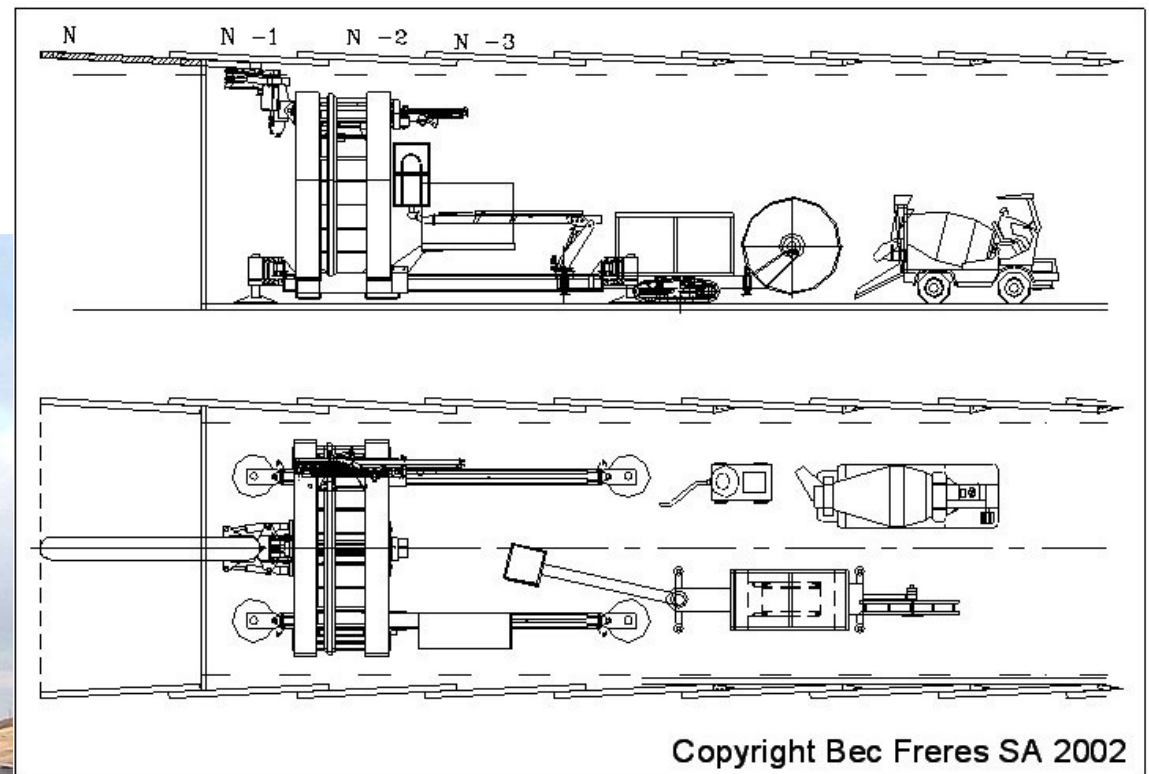
Velká vzdálenost definitivního ostění od čelby

Masivní výztuž primárního ostění

E. METODA OBVODOVÉHO VRUBU S PŘEDKLENBOU (Pre-Lining System)

Vrubovací stroj PERFOREX
na tunelu Březno

Schema postupu výstavby

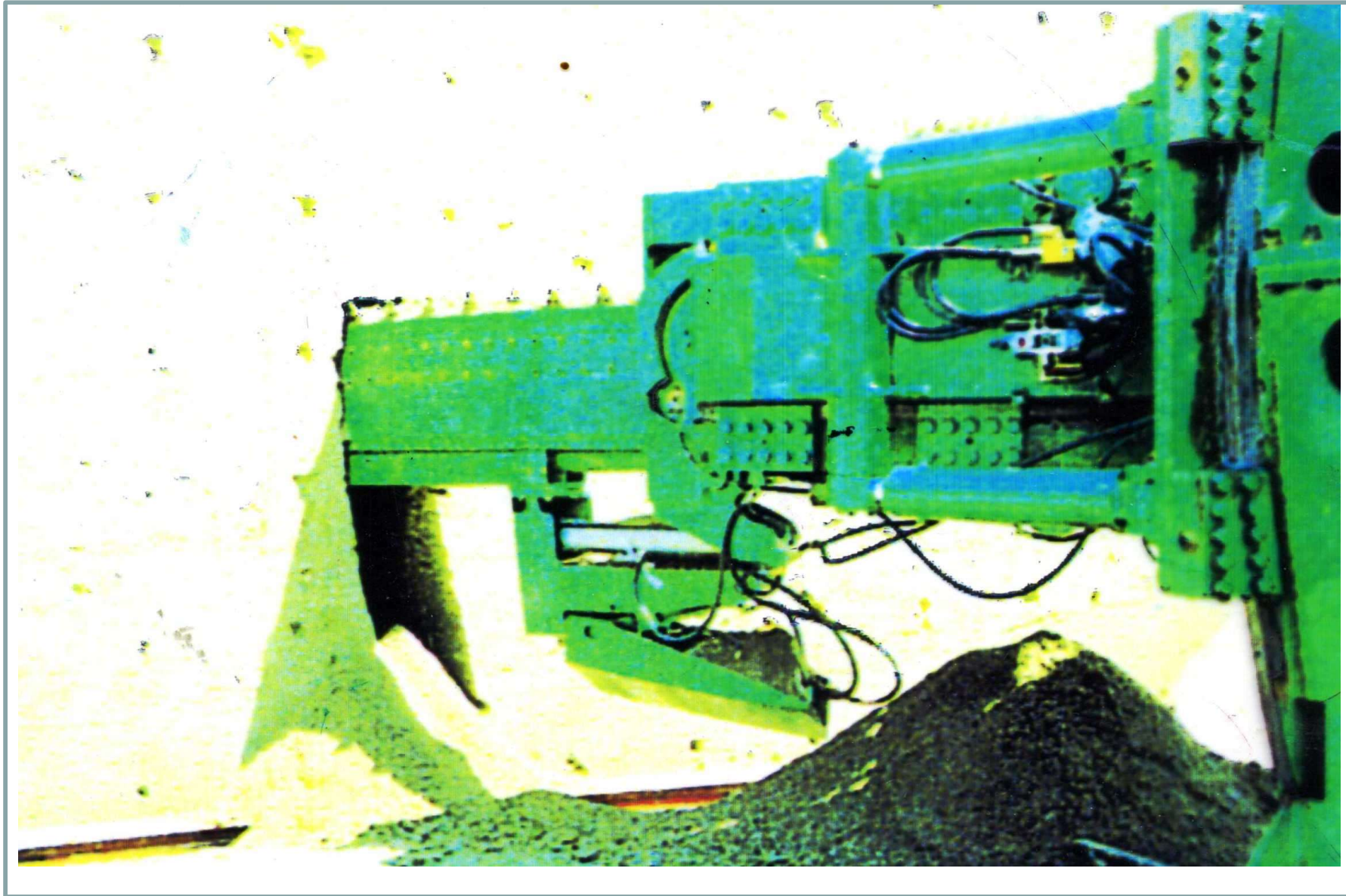

Vrubovací stroj PERFOREX na tunelu Březno

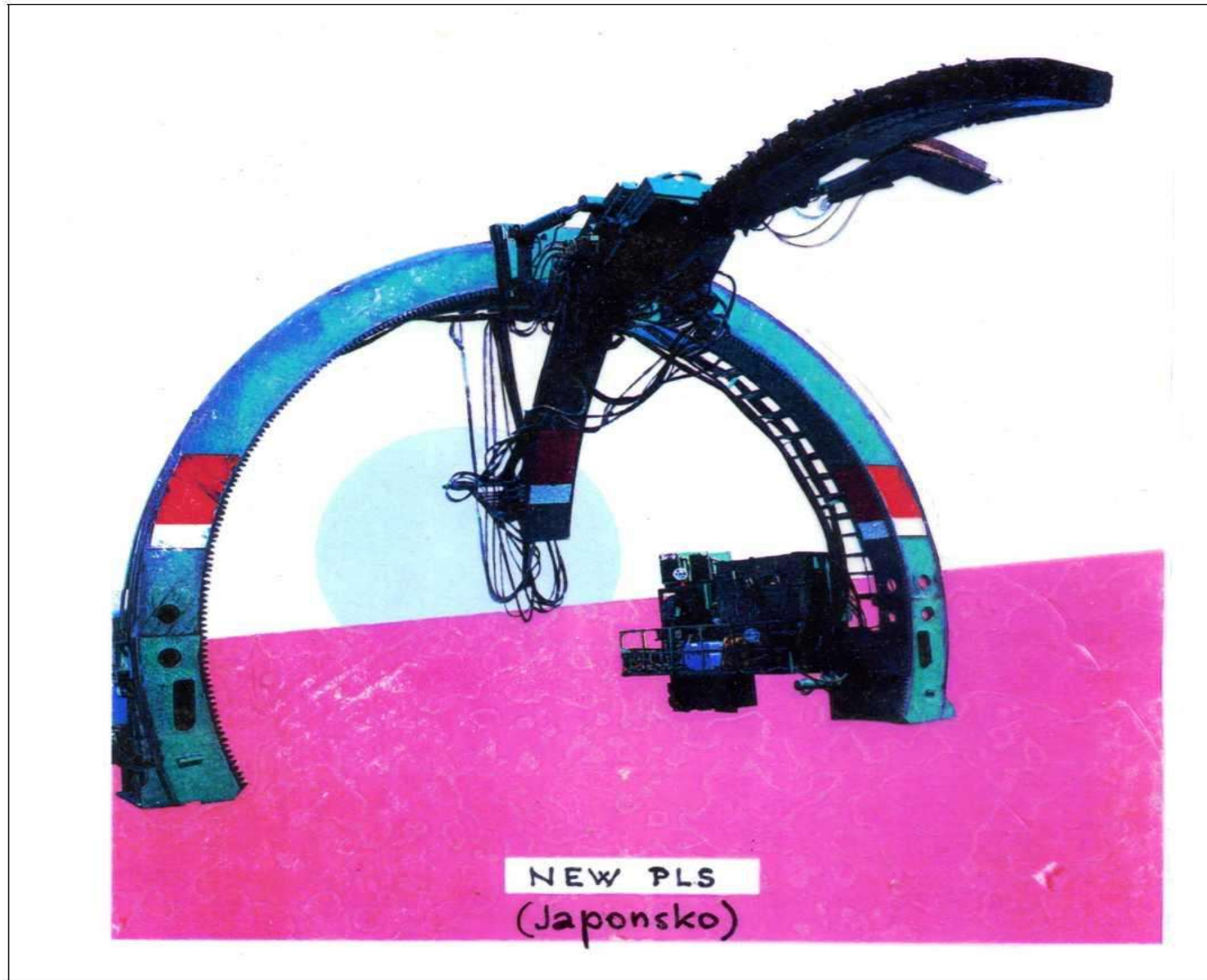

PLS – Perforex (Francie)

Řezný nástroj a vrub

NEW PLS - Japonsko

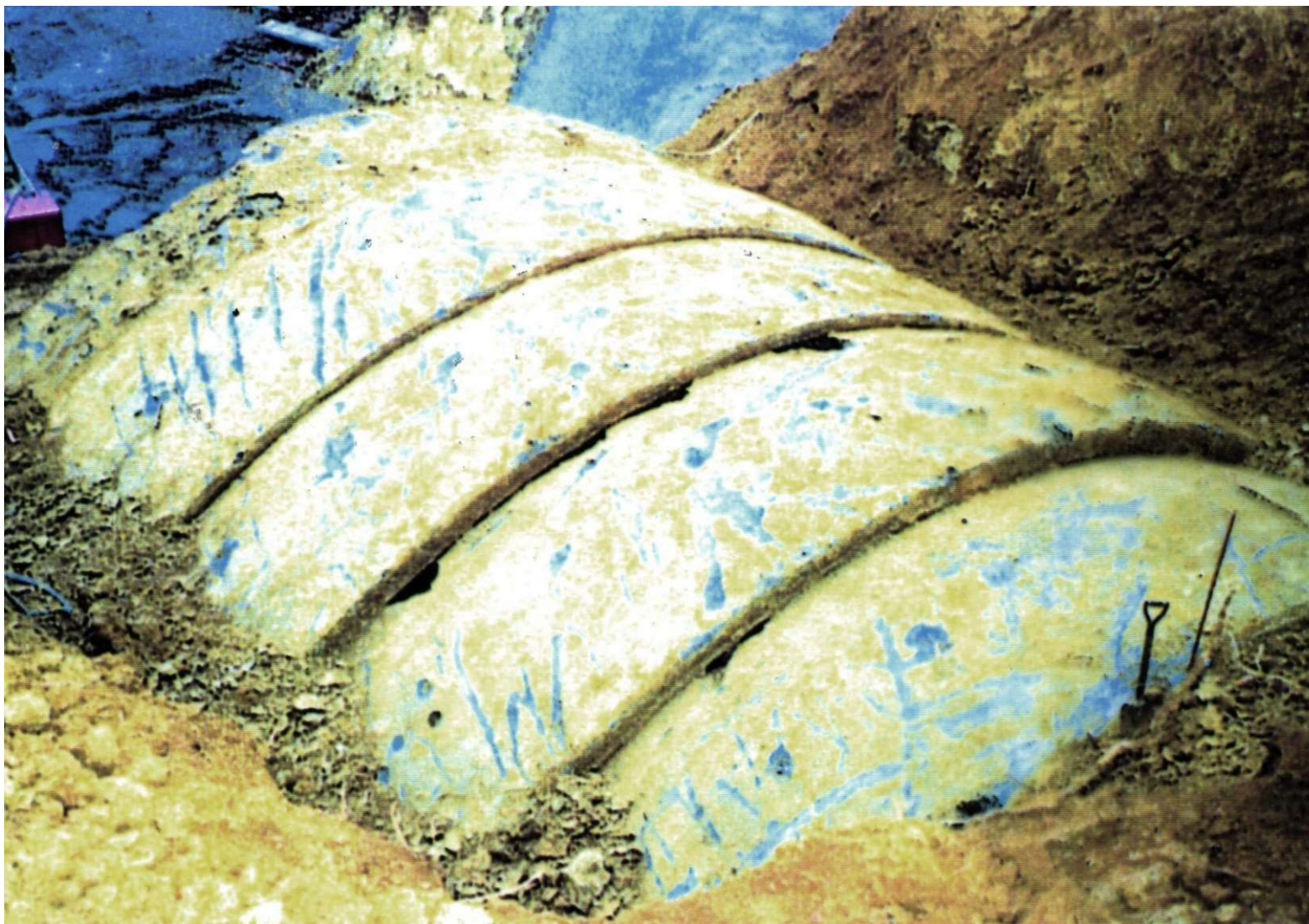

New PLS - Japonsko

New PLS - Japonsko

Odkryté lamely předklenby

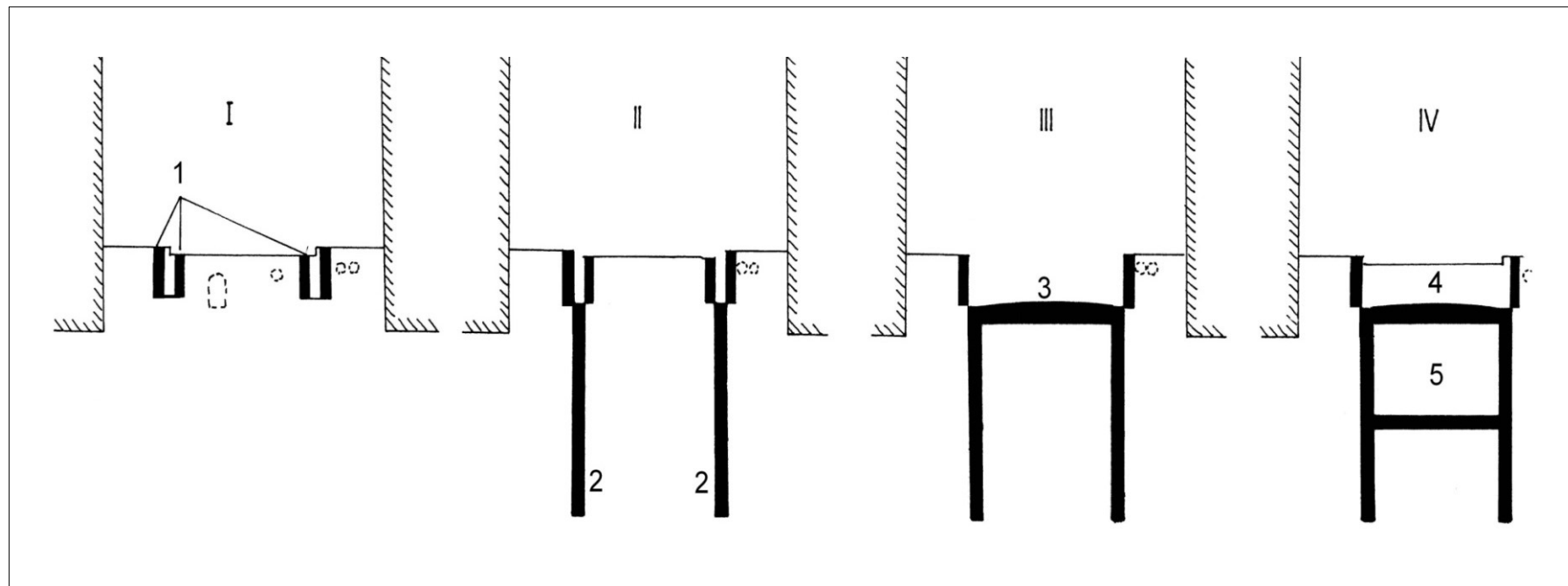
F. METODA ČELNÍHO ODTĚŽOVÁNÍ

(modifikace „milánské“ metody)

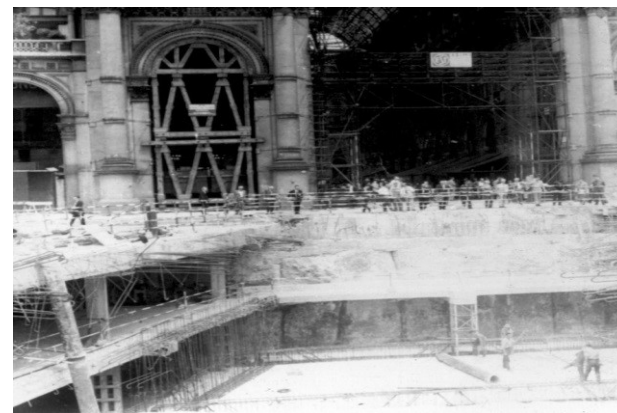
- Provádění tunelů pod nízkým nadložím
- Náhrada za výstavbu v pažené stavební jámě
- V předvýkopu se provedou některou z technologií speciálního zakládání nosné prvky pro uložení definitivního stropu
- Po jeho provedení se předvýkop zasype a na povrchu se obnoví provoz
- Pod ochranou stropu se provádí čelní odtěžování vnitřního prostoru tunelu
- Úprava vnitřního líce stěn tunelu po vytěžení

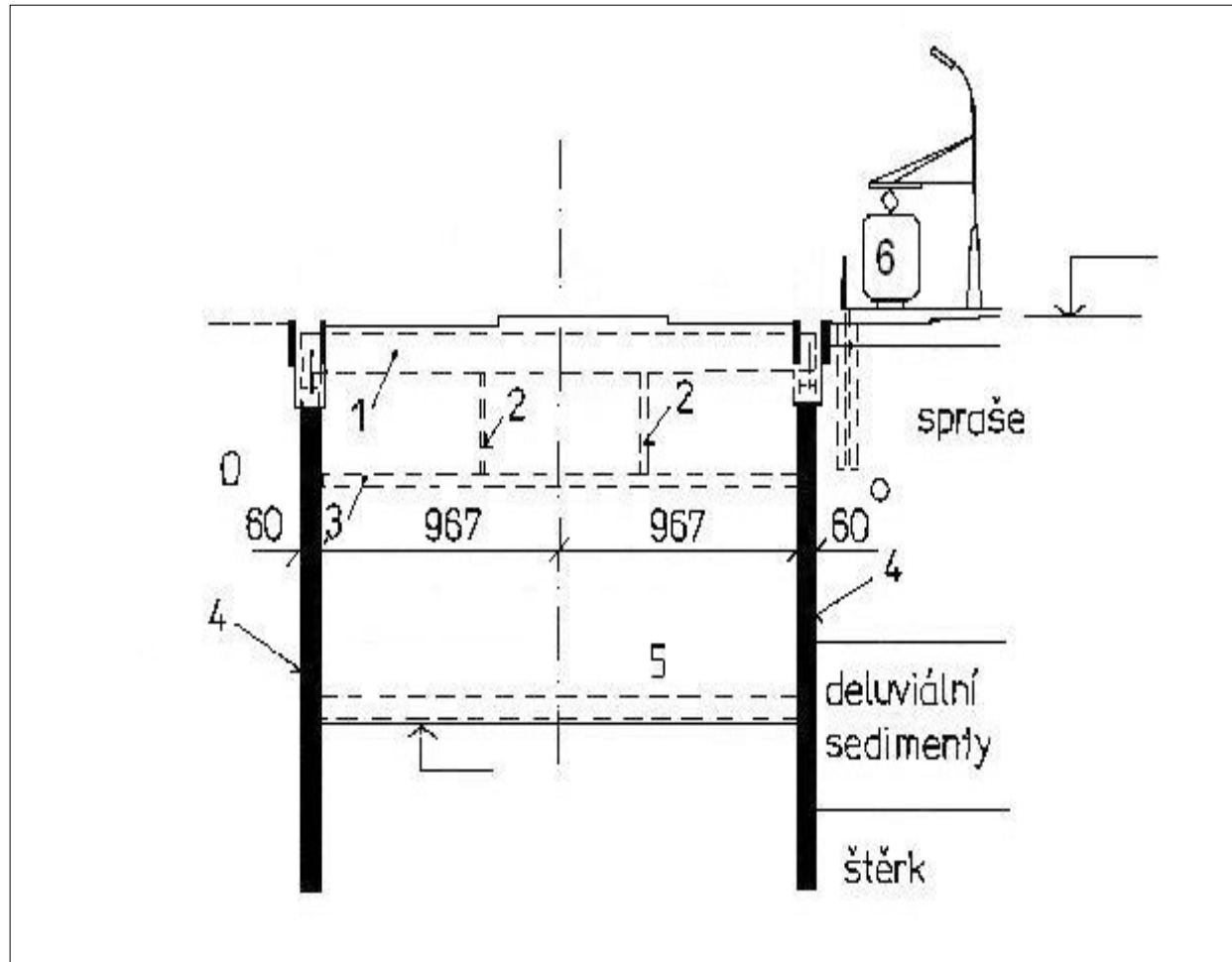
Schema původní milánské metody

1 – vodící zídky, 2 – konstrukční podzemní stěny, 3 – strop tunelu, 4 – úprava nadloží a vozovky, 5 – provádění tunelu pod ochranou definitivního stropu

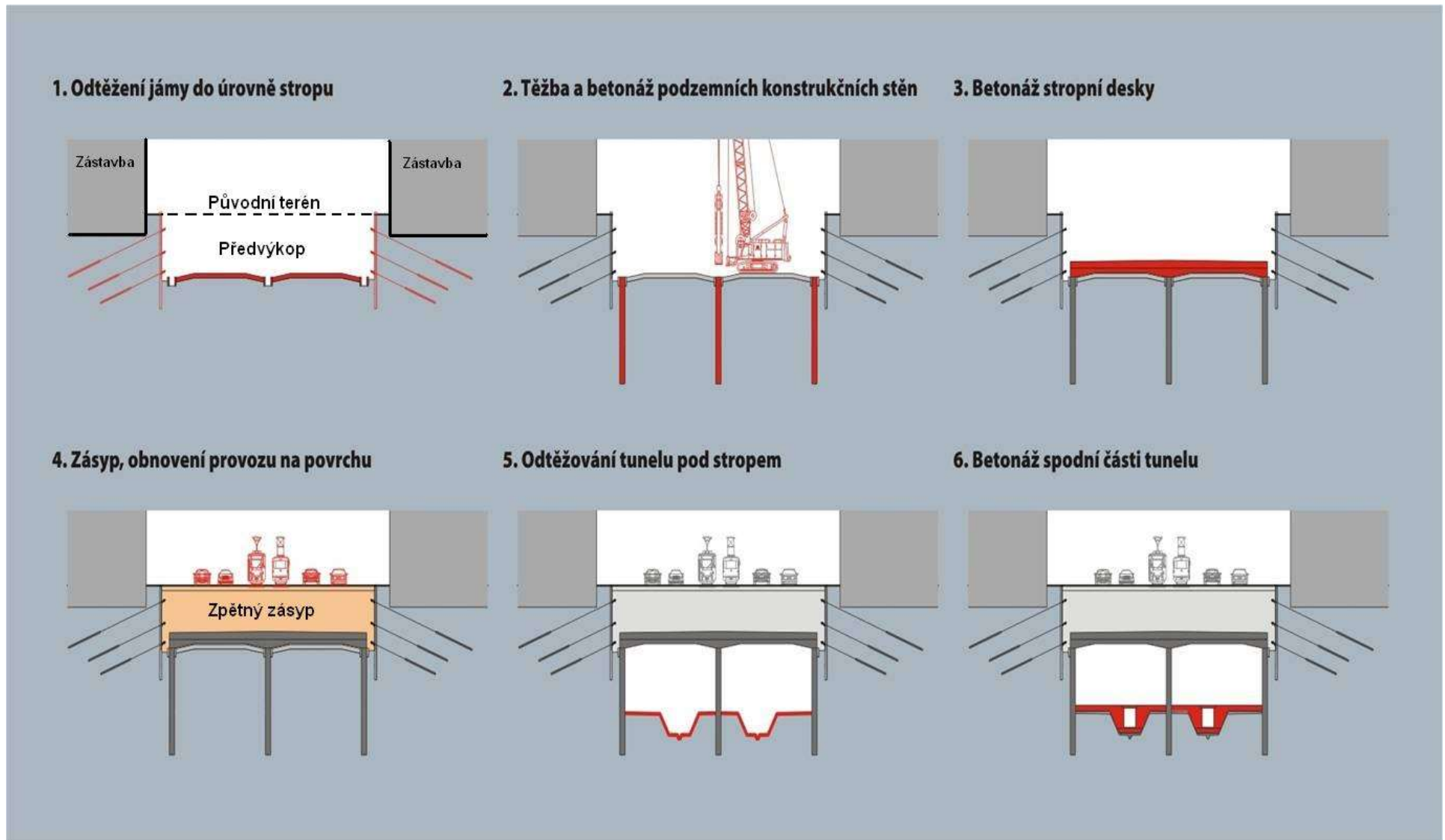
Modifikace milánské metody na lince „A“ pražského metra

Stanice Dejvická

- 1 – strop z předpjatých nosníků, 2 – závěsy, 3 – mezistrop, 4 – monolitické podzemní stěny, 5 – základová deska, 6 – dočasně přeložená tramvajová trať

Tunelový komplex Blanka

Brusnický tunel (Patočkova)

Odtěžování pod stropem tunelu

Dejvický tunel (Hradčanská)

Silnice I/38 – obchvat Jihlavy

Předvýkop - podzemní stěny – betonáž klenby

Silnice I/38 – obchvat Jihlavy

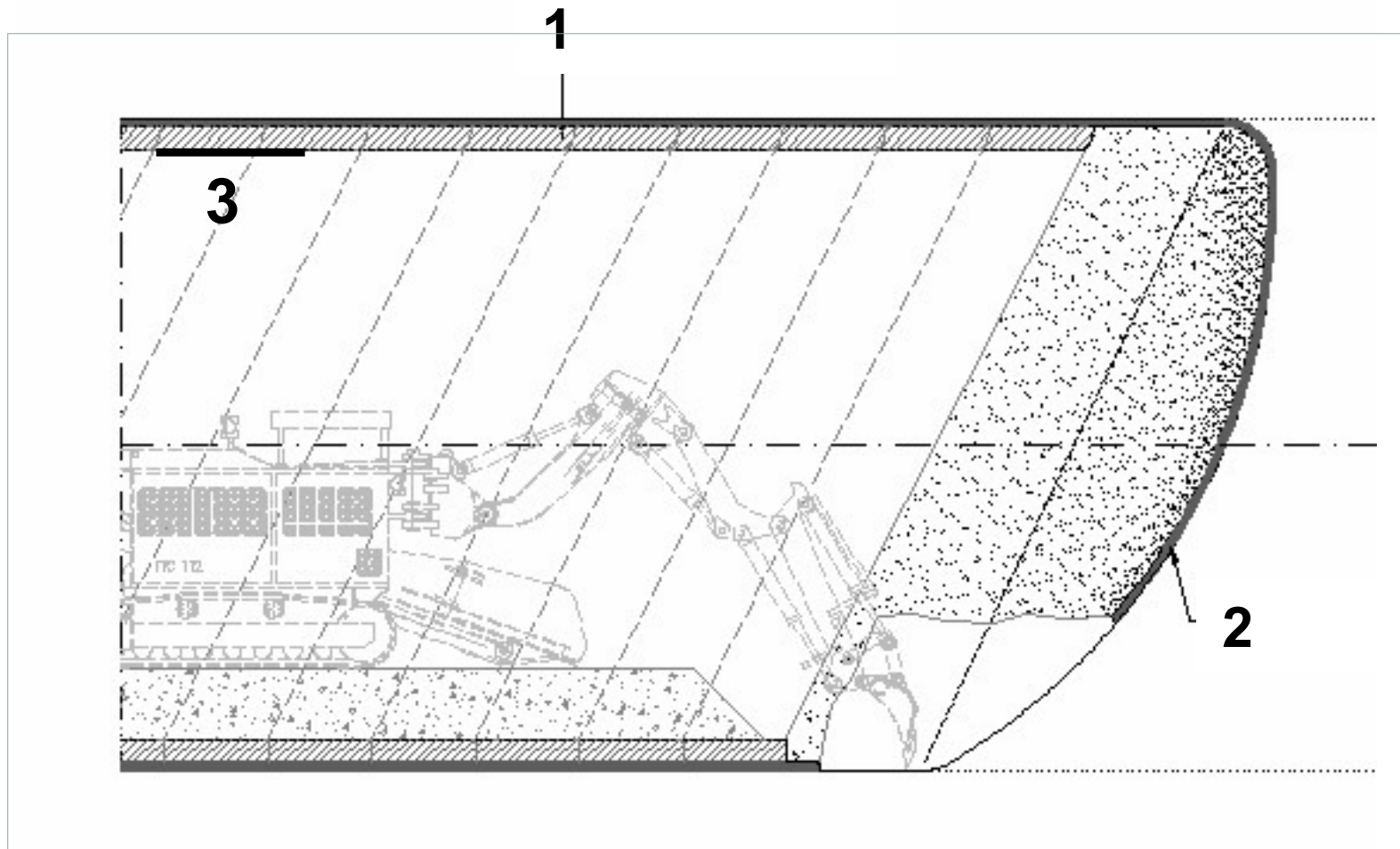

Zásyp klenby, čelní odtěžování pod stropem

G 1. Metoda Lasershell (Anglie)

- Metoda vyvinutá při výstavbě tunelů Terminálu 5 letiště Heathrow a požívaná pro ražbu v tuhých londýnských jílech.
- Ražba plným profilem, ostění jednoplášťové ze stříkaného drátkobetonu (bez ocelových sítí a výztužných žeber), vodotěsné.
- Tvar výrubu a dimenze ostění jsou průběžně monitorovány pomocí laserového dálkoměru, údaje jsou počítačově zpracovány, bezprostřední komunikace s obsluhou tunelbagru a s operátorem stroje na stříkaný drátkobeton.
- Sklon a prostorové vyklenutí čelby zvyšuje její stabilitu a zmenšuje deformace výrubu i nadloží.

Lasershell – schema postupu výstavby

Tři fáze detailního budování definitivního ostění ze stříkaného drátkobetonu:

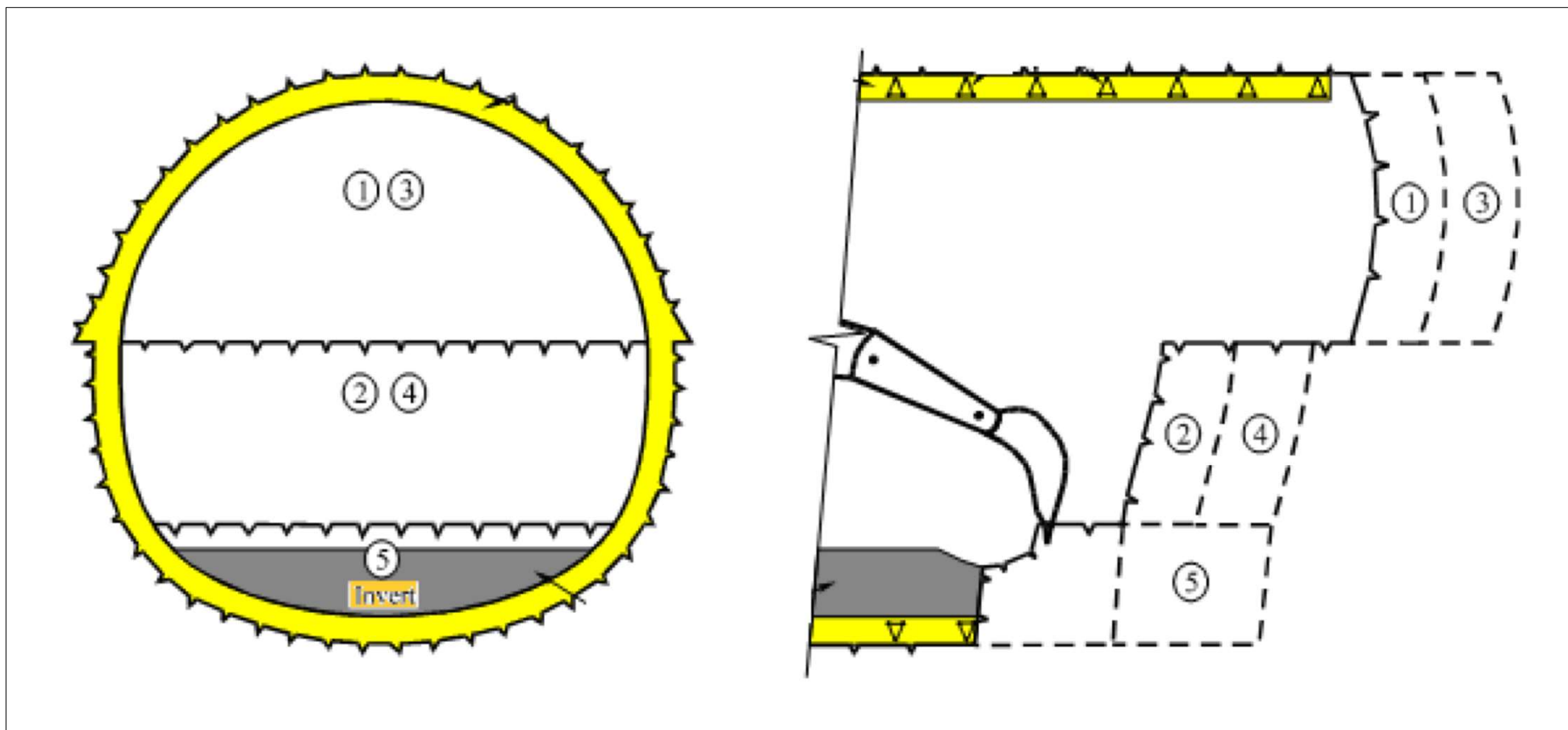
1. Počáteční vrstva – tl. 75 mm stříkaného drátkobetonu, zajištění výrubu, utěsnění, vrstva bez statické funkce
2. Konstrukční vrstva – tl. 200 až 250 mm drátkobetonu, definitivní statická funkce
3. Dokončující vrstva - tl. 50 mm stříkaného betonu po dokončení ražeb, úprava

G 2. Metoda SCL (Anglie)

Obdoba Nové rakouské tunelovací metody se změnou jejího názvu.

- Metoda vyvinutá na základě NRTM při výstavbě tunelů londýnského metra v prostředí tuhých jílu.
- Ražba horizontálně členěným profilem, ostění obvykle dvouplášťové se stříkanou mezilehlou izolací. Omezení výztužných sítí a rámu v primárním ostění použitím drátkobetonu, sekundární ostění i z prostého betonu.
- Tvar výrubu ze statických důvodů je obvykle velmi blízký kruhovému profilu.
- Rychlé uzavírání celého profilu spodní klenbou ve snaze minimalizovat deformace nadloží.

SCL - Ražba horizontálním členěním s rychlým uzavíráním primárního ostění (odstup od čelby 6 až 8 m)

1 a 3 – záběry v kalotě, 2 a 4 – záběry v opěří, 5 – záběry ve dně profilu

H 1. Spritzbetonbauweise (Švýcarsko)

Obdoba Nové rakouské tunelovací metody s odmítnutím jejího názvu.

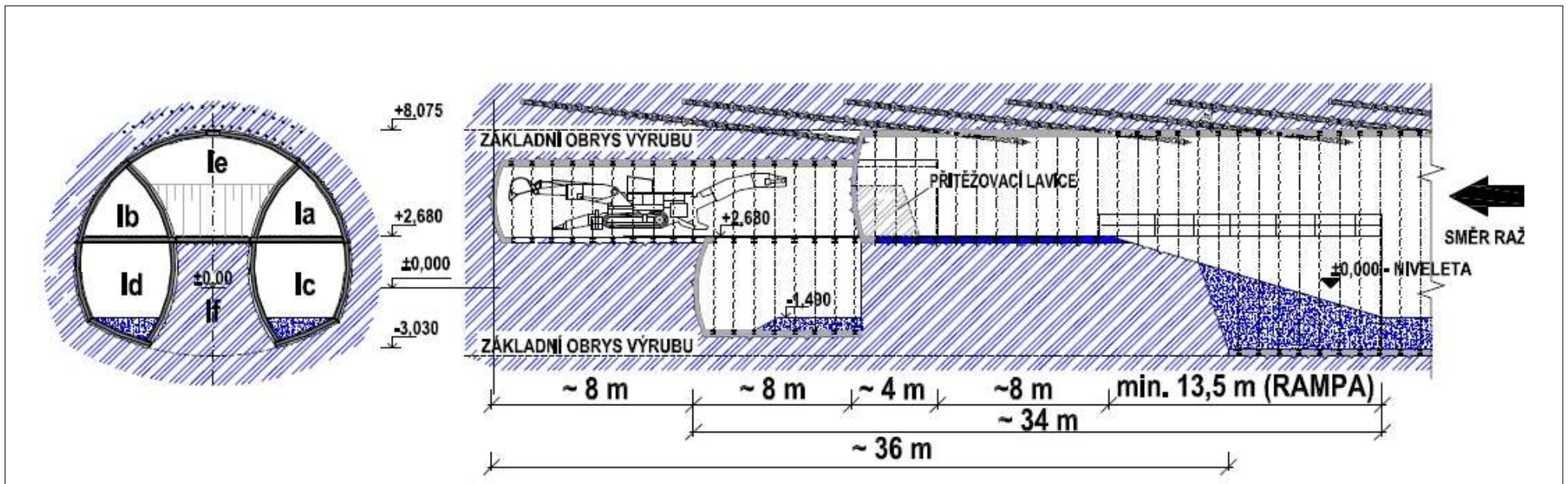

Fasenstaub Tunnel – dálnice A4 v kantonu Schaffhausen

H 2. Kernbauweise (Švýcarsko)

- Modifikace metody Spritzbetonbauweise při svislém členění výrubu v silně tlačivých horninách.
- Masivní výztužnými rámy z válcovaných H-profilů.
- Rozepření v úrovni počvy kaloty zůstává funkční po celou dobu výstavby primárního ostění

Kernbauweise – Pisárecký tunel – Velký městský okruh Brno

Kernbauweise VMO Brno

Plný výlom raženého tunelu

Výztužné rámy – typ H a Hebrex

Varianta pobírání jádra s postupující rampou bez rozepření

Tunel Uetliberg (Švýcarsko), VMO Brno (ČR)

Varianta dodatečného pobírání jádra s ponechávaným rozepřením